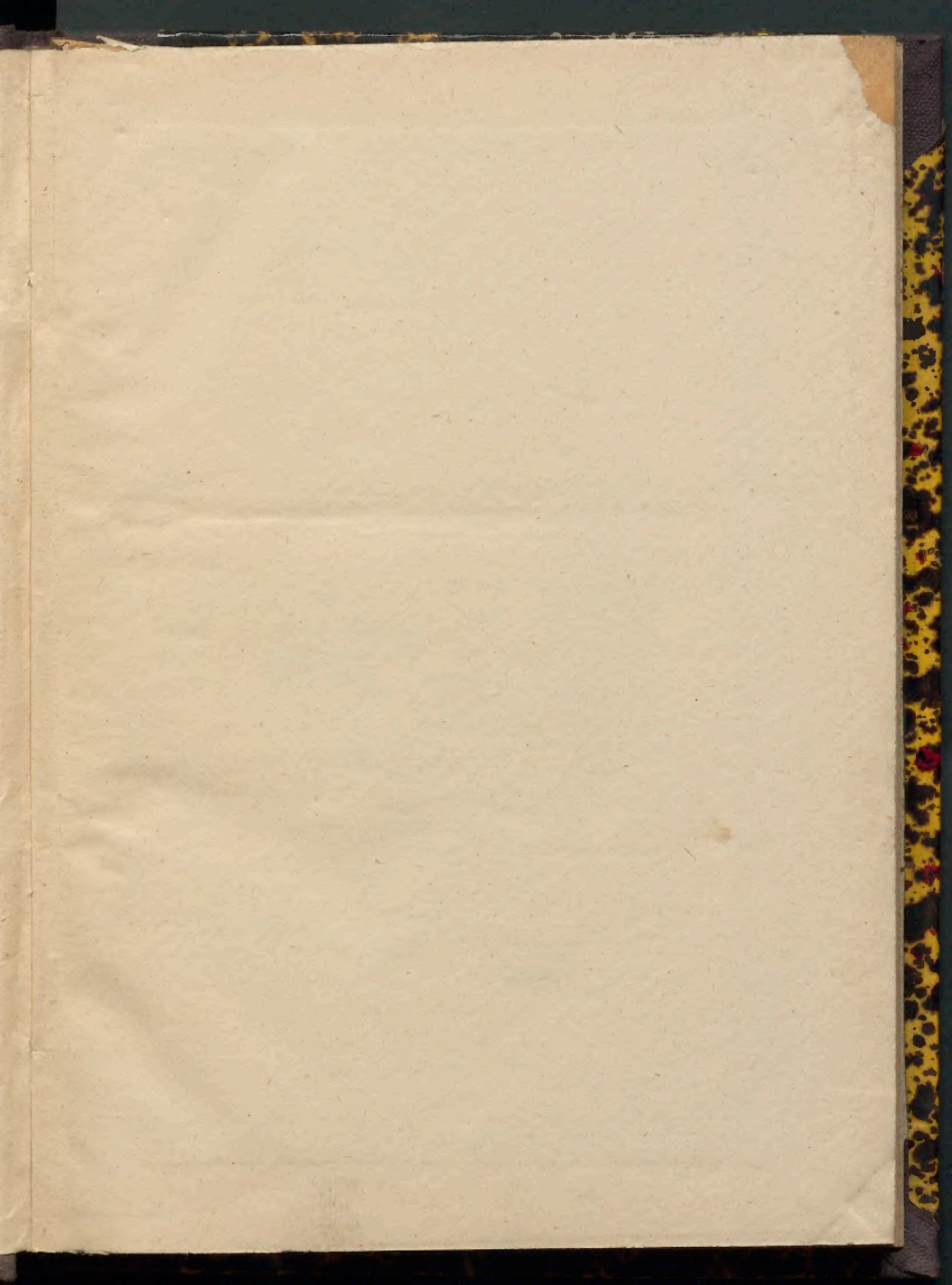

346

The image shows the front cover of a book. The cover is decorated with a dense, marbled pattern of irregular black, yellow, and red spots, resembling a leopard print or a traditional marbled paper design. In the upper left corner, there is a rectangular, light green label with the number '346' printed in a bold, black, serif font. The left edge of the book shows the spine, which is bound in a dark, textured material, possibly leather or cloth. The overall appearance is that of an antique or vintage book.

m. 346.

m. 5

ԹԱՎՈՒՔ ԴԵՍԼԵՄԷՔ
(BASSE — COUR)

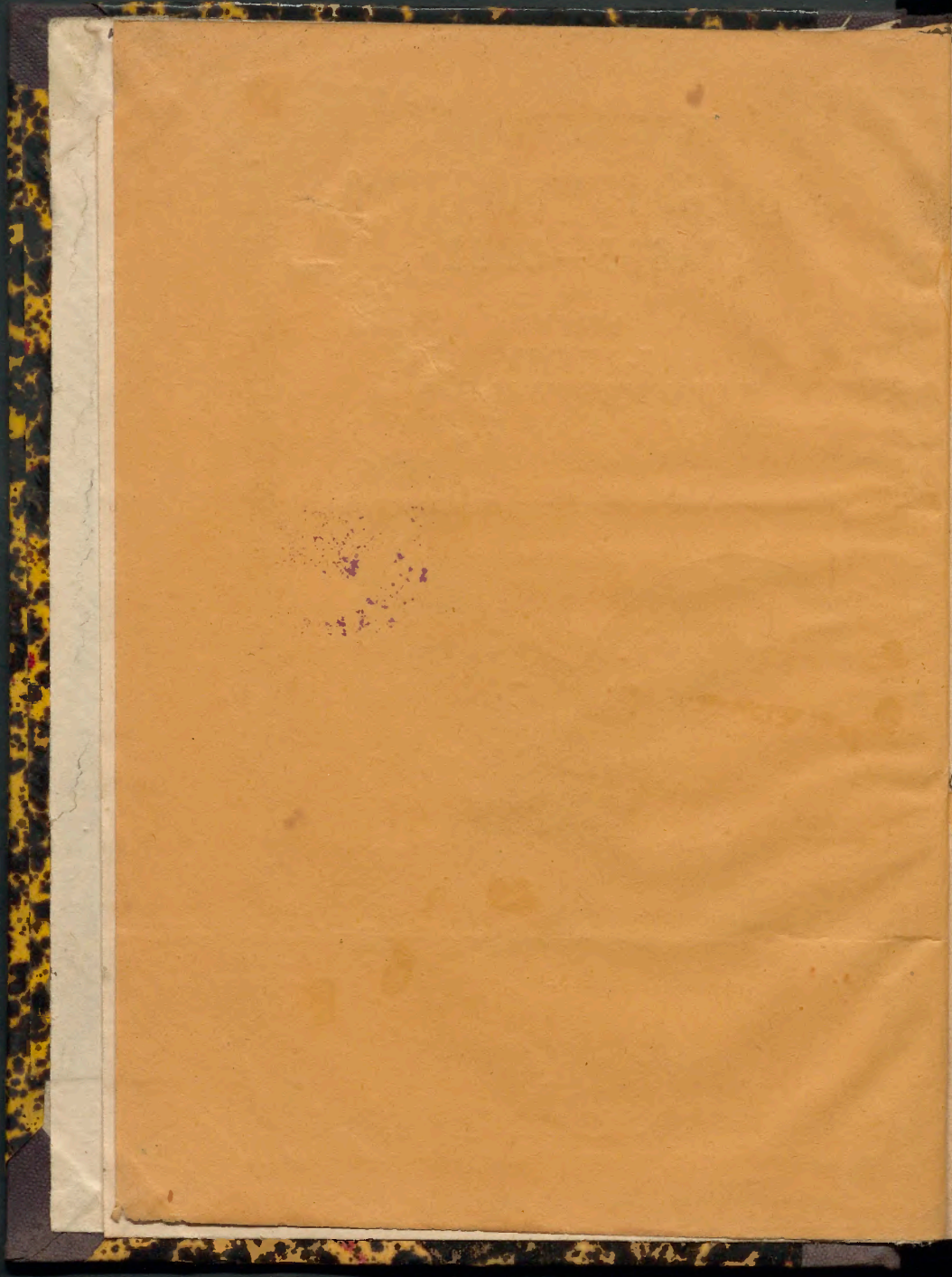
ԷՍԵՐԻ

Ս. ԷՄԻՐԵԱՆ

ՄԷՔԹԷՊԻ ԹՐՊՊԻՇԵՆԻ ՈՆԿԵՆԵՑԷ
ՄՈՒՍԱԼԼԻՄԻ ՖԷՆՆԻ ՊԱՅԹԱՐԻ

ԻՍԹԱՄՊՈՒ
ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ
1880

ԹԱՎՈՒՒՔ ՊԵՍԼԵՄԵՔ

(BASSE — COUR)

ԷՍԵՐԻ

Մ. ԷՍԻՐԵԱՆ

ՄԷՔԹԵՊԻ ԹԸՂՊԻՍԵՆԻ ՅԱՀՆԱԿԻ
ՄՈՒԱԼԼԻՄԻ ՖԷՆՆԻ ՊԱՅԹԱՐԻ

ԻՍԹԱՄՊՈՒ
ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ՅՈՊՐԻԳԱՍԸ
1879

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES

COURT OF APPEALS

1900

IN THE

OFFICE OF THE

CLERK OF COURT

1900

RECORDED

1900

Թավուք պէսլէմէք էյլէնճէլի վէ քեարլը պիր սէնաաթ
 օլուպ Եւրոպատա փէք չօք իլէրի կիտէրէք կիւղէլ ճինս
 Թավուքլար եթիշտիրկտիկի ճիւմլէ Թարաֆընտան Թաս-
 տիք օլընըր : Էճնէպի լիսանը իւզրէ եազըլան Թավուք
 պէսլէմէք հաքքընտա օլան քիթապլարը քարըշտրտը-
 զըմըզտա քէնտի ճինս Թավուքլարընըն ասլու էսասը մէ-
 մայիքի շարքիյէտէն (մէմլէքէթիմիզտէն) ալուպտա ըս-
 լան էթտիքլէրի Թավուքլարտան ազմա օլտըքլարը Թէպէյ-
 յիւն էտէր : Իմտի մէմլէքէթիմիզտէ չըքան պէօյլէ ճինս
 Թավուքլարըն ըսլահ ու իքմայինէ նիշուն շալըշմայալըմ :
 Վաքաա Թավուք պէսլէմէք եէք նազարտա հիչ պիր շէյ
 կիպի կէօրիւնիը իսէ տէ ինսան ծնլարըն ուսուլի Թէրպիլէ-
 վէ Թաղտիլէսինի (սնուցանել) պիլմէղ իսէ ճինսինի
 Ֆէնալաշմասընա վէ պու վէչհիլէ ծնլարտան պէքլէնկլան
 սէմէրէ վէ հասըլաթըն էտիլէն մասրաֆը քօրուամամսընա
 սէպէպիլէթ վէրիլուր :

Եւրոպա լիսանը իւզրէ Թավուք պէսլէմէք վէ ծնլարը
 խասթալըքլարտան գուրթարմաք հօլլարընը էօյրէտիճի
 նիճէ պին քիթապլար օլտըղը հալտէ միլլէթիմիզտէ
 պէօյլէ պիր քիթապ պիլլէ պուլընամամասընտան Թօլայի
 շու ըիսալէնին քալէմէ ալընմասընը արզու իթտիմ : նի-
 չին սուրէթի զահիրէտէ էյլէնճէլի վէ պաթընէն մէն-
 ֆաաթըլ սուլընան պիր սէնաաթը եանի Թավուք պէս-
 լէմէք հօլլընը պիլմէյէլիմ : Ինսան հէր կիւն սօֆրասընտա
 Թազէ եումուրթա պուլընըրտա վէ էքսէրիտա կիւղէլ
 փիլիճլէր եէրսէ քէյֆի կէլմէղ մի : Ամմա տէնիլէճէք քի
 աճապա Թավուք պէսլէմէք հօլլընը պիլմէյօլմըլըլ , Թա-

վուք պէսլեմէք տէ պիր շէյ մի : Պէն պիլճիւմէ չիֆթ-
լիքէրտէ վէ խուսուսի ղէվաթըն խանէլէրինտէ վաքը
քիւմէսլէրի կէօրմիւշիմքի հըֆըլսսըհհա (աուղլարանա-
կան) քաիտէլէրինէ քիւլլիյէն մուղայիր եաիբըմը, թա-
վուքլարը պէսլեմէքտէ փէք չօք նօքսանիյէթլէր վար ,
թավուքլար հասթա օլարքլարընտա պիր թագըմ վահի
շէյլէր իճրա իտուպ պիլ ճիւմէ թավուքլար թէլէֆ
օլուպ կիթմէքտէ տիրլէր :

Իշթէ շու խուսուսաթէ մէսնի սէնաաթըմ Պայթար
(անանարոյթ) օլարըննաան վէ Մէքթէպի թըպպիյէի Շա-
հանէտէ ֆէննի պայթարի մուալլիմլիլի իթմէքտէ պու-
լընտըղըմտան միլլէթիմէ պիր խըտմէթի նաչիղէ իթմէք
էմէլի իլէ շու ըիսալէնին նէշըինէ ճէսարէթ էյլէտիմ :
Ումարըմ քի միլլէթտաշարըմ ինտինտէ ըիսալէմ հիւսնի
դապուլ պուլուպ , զըրաաթտա դուլլանըլան վէ քէնտիլէրի
եիւզինտէն թիճարէթ իտիլէն սայիր հայվանլար եանի
Քէչլի , Գօյուն , սիւտլի ինէք , էօքիւզ վէ Պէկիր հագգ-
լարընտա ճէմ ու թէրթիպ իլէ հազըրլատըղըմ տիկէր
ըիսալէլէրի միւթէագգըպէն նէշը իթմէյէ օլան արվու
վէ խահիշիմի թէչվիզ իտէրլէր : Պու ըիսալէտէ եվկէլա
թավուք իլէ հօրօղլարըն ինթիխապը սանիյէն քիւմէս վէ
քիւմէսին միւհհագաթընըն ինչասը վէ սալիսէն թավուք-
լարըն զըտասը , ըապիյէն եումութլամա վէ դօլօչկա ի-
չին իտիլէճէք թէտապիր , խամիտէն թավուքլարըն էք-
սէրի հասթալըդլարը իլէ թէտավիլէրի (գեղային միջոց)
սատիսէն թավուքլարա վէրիլէճէք պազը իլաճլարըն թէր-
թիպի պէեան ու թահրիր օլընմըշարը :

ԹԱՂՈՒՒՄ ՊԵՍԼԵՄԵՒ

Թավուք պահչեսի(*) հայվանաթընը (թավուք, հինո
թավուղը, քաղ, էօրտեք) պէսլէմէք մէնֆաաթըլը պիր
տէնաաթ տըր քի աղ պիր մասրաֆլա օլուր էյեր անլէ-
րին պէօյիւտիլմէսի, վէ պէսլէմէսի վէ տահա սայիր
դէտպիրլէրի լայիքը իլէ պիլինուրսէ : Թավուք պահճէսի
հայվանաթը իքի նէվի օլուպ պիրիսի թավուք ճինսի
եանի ըստ վէ հօր ըստ ըստ : տիկէրի սու թավուքլարը
եանի քաղ վէ էօրտէ :

Հէման հէր եէրտէ մասրաֆտան քաչմաք իլին թա-
վուքլարը կիւպրէլիքլէրտէ վէ չէօփլիքլէրտէ վէ եախօտ
պունլարա միւմասըլ մահալլէրտէ էօթէ պէրիտէ սէր-
պէստճէ պրաքըրլար քի էքսէրիա թավուքլարըն զայի օլ-
մասընա սէպէպիլէթ վէրիլիչ օլուր : Լաքին կէրէք անլէրի
պէսլէմէքլէ հիսս օլընաճաք էյլէնճէ վէ մէսրուրիէթէ,
վէ կէրէք սօնրատան քեարըլ պիր ֆիլյաթլէ սաթըլմա-
լարընըն սուհուլէթլինէ մէպնի զիեատէ էհէմմիլէթ վէ-
րիլտիքտէ ծնլարա այրուճա պիր իքամէթկեահ եանի
պիր թավուք պահչեսի ինչա էթմէք լազըմ կէլուր :

Թավուքլարըն հասըլաթը չօք վէ ալա օլմաք իլին կէ-
րէք թավուքլարը, կէրէք հօրօղլարը լայրքը իլէ ինթի-

* Թավուք պահչեսի պէսլէմէք մէնֆաաթընը վէ իւմէսի վէնաաթը
պիլիմէլէ ըստ ըստ այիւր էլէա վէ իւստուսաթըն սաիլիլիլի շաիլ լաթի
վէ էմք-ճը ղիլ վէ եա պիլարըլ տրալիլի պիլիլիլի : Ֆրանսըլըն Պոս - քոս
պիլիլիլի մէնֆաաթընը :

խապ էթմէք, վէ թավուք պահչէսի իլէ քլումէսի հրփղըս-
օրհհա քավախտի մուծիպլինճէ ինչա էյլէմէք, վէ անլէ-
րին զրտասը իլէ թէտապիրի սաիրէսինէ հաքքը իլէ տի-
քաթ իթմէք իքթիզա էտէր քի աթխտէ պուլարըն ճիւմ-
լէսինտէն պահս օլունաճաքտրր :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԹԱՎՈՒՔ Վ: 19902

ԻՆԹԻՍԱՊԸ

Թավուքլարըն ճինտի միւթէատտիտ իտէ տէ հէր եէր-
տէ պուլունանը առի ճինստէն օլան թավուք օլմաղլէ
պուրատա պիզ տախի եալընըզ անտէն պահս իտէճէք
իտէք տէ սաիր թավուք ճինսլէրինտէն պաղըլարընըն եա-
լընըզ իսլմլէրինի սաեարաք իքթիփա էյլէյէճէիզ :

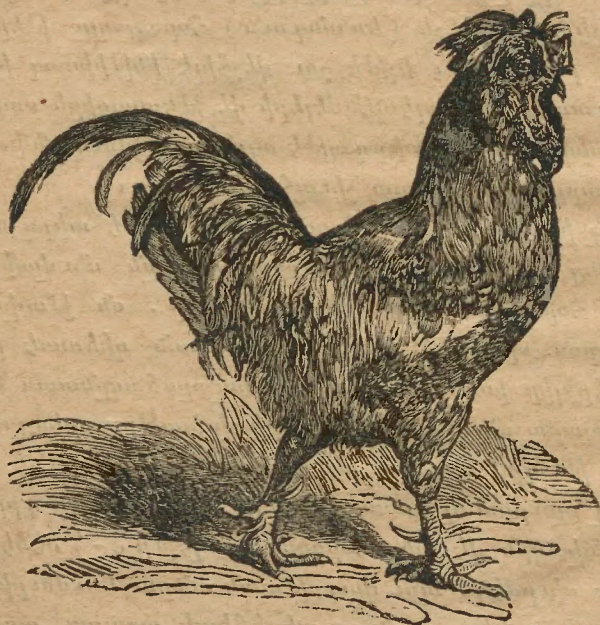
Ատի ճինստէն օլան թավուք հէր ըէնքլի պուլունուր .
խպիկի զայէթ միւթէքէվլին (զարգացեալ) վէ զայէթ
էնլի եախօտ դիեատէ ուզուն օլուր . կեահ տախի խպիկ
եէրինէ եալընըզ պիր թէփէլիք պուլունուր քի պաղը
քէրէ թավուղըն կէօղլէրինի գաբար : Պաղը քէրէ տախի
չէնէսինին ալթընտա խպիկին էվսափընա միւչապիհ էվ-
սափը իրաէ իտիճի պիր նէվի լահմի (մսեղէն) սաքալ
մէվճուտ տըր : կեահ պու սաքալ թիւլէրտէն միւրէր-
քէպ օլուպ պիր նէվի կերտանըք թէչըլ կտէր :

Թավուքպահչէսինին էյի օլմասը իչին պիր ճինստէն պու-
լունան հօրօղ իլէ Թավուքլար ինթիխասպ օլունմալըտըր ,
չէօյլէ քի աղըր տէօշիւ , սաղլամ , պէեազ ճիլտլի օլտուք-
լարը կիպի բէնչէլէրի տախի կիւլրէնք , վէ քիւլ ընկի
վէ սիահ եախօտ պէեազ օլմալըտըր : Պէօյիւք եումուր-
թա եումուրթլայան Թավուքլարը ինթիխասպ էթմէք վէ
քուվէթլի վէ սլթէչի (եուանգոււն) հօրօղլարը թէրճիհ
էյլէմէք լազլմտըր : Իչթէ շու վէչիլէ ինթիխասպ իճրա
օլընարգտա (էկէր պէսլէնմէլէրի վէ թէտապիրի սաիրէ-
լէրի տախի նազարը տիքդաթէ ալընրրսա) մուվաֆֆաքի-
յէթ հասըլ օլաճալընտա չիւպհէ եօք տըր :

Հօրօղ ինթիխասպը . — Հօրօղլարը զիեատէ տիքդաթլէ
ինթիխասպ էթմէլիտիր զիրա քօլօչքալարըն մուվաֆֆա-
քիյէթի հօրօղլարա միւթէվաքքըֆ տըր . օն Թավուղա
պիր հօրօղ քիֆայէթ էտէր , պունտան զիեատէ Թա-
վուք վէրիլիր իսէ տէ հասըլաթը ազ օլաճաղընտան Նաչի
Թավուքլարա մուզիր օլտըղը վարիտի խաթըր օլմալըտըր :
Հօրօղա թէսլիմ օլունան Թավուքլարըն ատէտի նէ քա-
տար ազ օլուրսա օլ գատար սնլէրի մահսուլտար դըլար :
Պիր Թավուղըն վէ պիր հօրօղըն քուվէթի 3 - 4 սէնէտէն
զիեատէ սիւրմէզ . պու վազըթտան ոօնրա եումուրթլա-
մա խուսուսը հիսս օլունուր տէրէճէտէ ազալըր , պունըն
իչիւն հէր իւչ սէնէտէ պիր պէօյլէլէրինի տէիչտիրմէք
Փախտէլիտիր , վէ պէօյլէ հայվանաթըն տէիչտիրիվէսի
իլէ Ֆէնա պիր նէթիճէ հասըլ օլմամազ իչին հէր սէնէ
իհթիեար Թավուք իլէ հօրօղլարըն եէրինէ տիկէր կէնճ-
լէրինի քօյմազ թէրճիհ օլընըր . պունտան մատա Թա-

վուրպահչէսինին հիւսնի հալինի պօղմամագ իչին պիւնեւ-
լէրի (կաղմուածք) ֆէնա օլանլարընը չիւրիյէ չըքարմագ
ալա տըր :

Պիր հօրօզըն էյի օլմասը իչիւն կէօզիւ սիեան վէ զա-
յէթ շիտատէթլի, պաքըչը իլէ կիտիչի զայէթլէ ճէսուր
վէ հիյպէթլի, թիւլէրի՝ չօգ վէ զայէթ փարլաք բէնքլի :

կակասը՝ իրի վէ քըսա, իպիկի՝ կիւղէլ գըրմըզը, բէնչէ-
լէրի՝ գալի մահմուզը վէ էնլի, կէօյսի՝ էնլի, գույրըզը՝
ուզուն վէ օրագ կիպի տէօնմիւչ օլմալտարը : Պիրտէ թա-
վուքլարա աշմագա հարիս (եռանդոտ) օլմալը, վէ էյէր
պիր եէյէճէք պուլուր իսէ թավուքլարըն տախի քէն :

առւսինէ հիւնար օրնալարը իչին չաղըրմալը, ախշամ-
լարը թափուքարը քիւմէսէ կէօթիւրմէլի, անլէրի չըղը-
րը պաշրնա թօփլամալը, էյէր քէնառւսինի թաւթմաք
խթէրլէր իսէ գէփինմէլի, վէ թափուքարը տաիմա
վիքայէ էթմէյէ հաղըր պուլնմալը տըր : էյէր հօրօզ
գորգազ վէ սաքինն օլուրօսա հիչ պիւր շէյէ եարամազ :

Հօրօզլար քապաէն եախօսա հաստալըքտան տօլայը մահ-
տուլտարըք գուփիլթէրլինի զայպ իտէճէքլէրինաէն թա-
փուքարա օլան վաղիֆէլէրլինի իյֆա խաուպ իթմէտիք-
լէրինէ էքէրիա նազարէթ իթմէլիտիք :

Հօրօզլար իչ այլըք օլտուղլարընտա պաշլար թափուք-
լարա աշմազա, պու վազըլթտա պէօյլէ հօրօզլարնն թա-
փուքարա աշմազը մաթլուպ օլմատըքտա թափուք պահ-
չէսինաէն չըքարմալըրըր . 3 - 4 սէնէլիք հօրօզ մահտուլ-
տարըք ճիհէթի իլէ թափուքարա ֆայտէսի օլմատը-
ղընտան թէրք խաուպ եէրինէ կէնճ պիւր հօրօզ կէթիւ-
մէլի տիւր :

Թափուք ինթ իխապը . - թափուք սաքինն, վէ էյէճէ թիւյ-
լի, հազնէսի էնլի, գարնը իրի վէ սարգըք վէ փէք չօզ
թիւյլէր իլէ միւղէյլէն, պաշը՝ պէօյիւք, կէօղիւ՝ շիտտէթլի,
պօյնու՝ գալնն, իպիկի՝ գըրմըլը վէ սարգըք, բէնչէլէրի՝
մէնէզլէյէ եազըն բէնչլի օլմազ լաղըրմտըր : Պունտան
մաատա թափուք տաիմա զրտասընը արամազալա մէշղուլ
օրմալը, եափրուլարը իչին զիեատէ շէֆգաթը պուլուն-
մալըտըր . էկէր վահչի վէ զալիմ օլուր իսէ դօլօզանա
օթուրտըղընտա զրտասընը տիւղ իթմէսի իչին գալգմա .

զա իճպար խոխոխի վագրթատա եռմուրթալարը քը-
րար, վէ եավուրարընը չինէյերէք թէլէֆ խտեր:

Էյլէ թավուքլար վարտըր քի կերէ.ք քէնտու վէ կերէ.ք
սայիրհինն եռմուրթալարընը գըրար պէյլէլէրինի սէ-
չուպ սաթմայը եախօտ քէամէլիտիր:

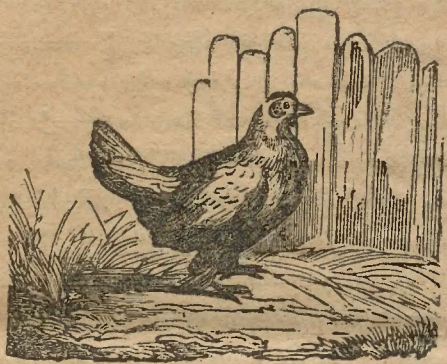
Չօք սէմիզ թավուքլարընն եռմուրթասը էյի օլմազ,
Էթթէն թավուքլար եռմուրթլամայա զայրի միւսթախտ
տիրլէր: Եռմուրթլայան թավուքլար չիֆտլէչմէտիքճէ
եռմուրթալարը քօլօքայա կէլմէզ: Պունընն իչիւնն սայը
պիլինմէյէն եռմուրթալարը քօլօքա իչիւնն սաթընն ալ-
մաքտան իճթինապ էյլէմէլիտիր: Էյի պիր թավուք սէ-
նէտէ 80 - 120 եռմուրթա եափար:

Եռմուրթլայան թավուք աթիաէքի նիչանէլէր իլէ
մալիւմ օլուր չէյլէ քի քուլաքլարը տօնուք գըրմըզը
օլուր. իպիկ իլէ սաքալլարը գըրմըզը օլուրլար վէ կէնճ-
լիք ալամէթի օլան գըրմըզըք իհթիյարըք սէպէպի
իլէ մահվ օլտա պիլէ քըրմըզըճա պուլընըրլար. մաքա-
տըն էթրաֆընտա պուլունան թիւլէր սըք, ուզուն վէ
սարքըք օլուրլար:

Քօլօքայա օթուրմայա զիատէ միւսթախտ պուլընան
պիր թավուք պէր վէչհի զիր պիլինիւր չէյլէ քի վիճիւտ-
լէրի պօտուր եանի պաճաքլարը ալաք օլուր, մաքատի
իհաթա իտէն թիւլէր սըք, ուզուն վէ սարքըք օլուր,
քալալարը խաֆիֆ վէ չօք թիւլլէր իլէ միւղէյէն օլուր:

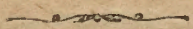
Թավուղընն սայիր ճինսլէրի տախի Յրանսա վէ Ֆիլէ-
մէնք վէ ինկիլիզ վէ Սպանեսա վէ Նէմցէ ճինսլէրիտիր քի
պունչարտան: Ինկիլիզ ճինսի (Ստանպօլտա իավէչ թավուղը

ախնիրմէքի չէօհրէթ պուլմուշարր) կերէք եսւմուրթա
եափմաք վէ կերէք քօթօյճայա օթուրմագ ճիհէթլերի

Իւլէ Բաւուղը

իլէ ճիւղէսինէ Փաիք տիր : Սպանեա հօրօղը քավկայա
եարար , հաթթա Ինկիլիզլեր հօրօղ քավկասը իչին ըՍ-
պանիա հօրօղընը եիւքսէք Ֆիյաթ իլէ սաթուն ալըրլար :

Ի ԳԻՆՃԻ ԳՍ.Գ

ԹԱՎՈՒՅ ՊԱՆՉԵՍՍ

Թավուք պահչեսի վասի , վէ թօիրաղը դումլը օլմալը
վէ եիւղինտէ սու տուրմամագ իչին պիր աղ չէվ պու-
լընմալըտրր . մէգըիւր պահչէ կերէք ճէնուպա վէ կերէք
չարքէ միւթէվէճճիհ պուլընտըքտան պաշգա եաղըն թա-

վորչար սրճադտան վարարտիտէ օլմանաք իչին պահ-
չէնին էօթէսինտէ պերիսինտէ պաղը աղածլար մէտէլա
թութ ֆիրէնք իւզումի աքատիա վէ միւրվէր աղածլարը
տիքմէլի տիր քի պունըարըն մէյվէ վէ ետփրաքլարը տա
թաւուքլարա իքիննի տերէճէտէ պիր դըտա օլմուչ օլուր :

Պահչէ չըմալ բիւղկարլարընտան աղատէ օլմադ իչին
չըմալ թարաֆընա 3 արչըն իրթիֆարնտա պիր տիվար
ետփմալըարը , պահչէնին տիկէր ճիհէթլէրինէ պիր չիթ
վէ եա փարմաղլըք ինչա իթմէք քիֆայէթ իտէր իտէտէ
բիլիճլէրին թաչրա չըգմամաօը վէ պիր թաքըմ մու-
գիր հայվանլարըն իչերի կիրմէմէսի իչին բարմաքլար սքք
եափըմալը տըր : Թաւուք պահչէսինի պիր սըրթ իւղէ-
րինտէ ետփմաք , վէ էքսէրի ահվալտէ իւսթիւ աչըդ
պուլունմաք Փայիտէլի տիր : Լայըքլը պիր թաւուք պահ-
չէսինտէ աթիտէքի շէյլէր պուլըմալըարը :

Ս. Թաւուքլարըն սէրպէսթ կէզմէլէրի իչին վատի
պիր արաղի .

Բ. Ետգընտա պուլունանի թարլալարը ըղրար (մըատիլ)
իթմէմէք վէ սայիր հօրօղլար իլէ միւնատիպաթտա պու-
լունմամադ իչին պիր չիթ .

Գ. Պիր սայվան .

Դ. Պիր եէմ սանարղը .

Ե. Էյէք պահչէտէ սու եօք իտէ պիր եալագ վէ եա
պիր հաւուզ .

Զ. Պիր քումլըք .

Է. Պիր քիւմէս .

Պիրիննի վէ իքիննի շէյլէր քօլայ վէ մալիւմ օլարգ .

ըրնտան վէ թարգմտէ տէ միւհթան՝ պուրնմատըրա-
րնտան թափսիլէրինտէն սարփը նաղար օլընմըչորր :

Գ . ՄԱՅՎԱՆ

Թավուք պահչէսինտէ պիր սայվան պուրնմազ զայլթ
իքթիղալըտըր : Մեղքիւր սայվան քիւմէսէ եաքըն օլաշ-
ղը հալտէ եա քիւմէստէն այրը եաիլըլըր վէ եախօտ չա-
թըսը քիւմէս իլէ պիրէչտիրիլըր : Սայվանը շարքա նա-
ղըր ինչա իթմէլի տիր : Պու վէչհիլէ թավուքլար քար-
տան , եաղմուրտան , քիւղէեարտան հըֆղ օլընըլար վէ
էկէր սայվան քիւմէս իլէ պիրէչմիշ իսէ եաղմուր վաքթի
թավուքլար ըսլանմաքսըղըն քիւմէստէն սայվանա կէչ-
պիրիլըր : Սայվանըն պէմինի գուրու վէ պահչէսին զէ-
մինինտէն պիր ազ եիւքսէք օլմալըտըր քի սու պասմատըն :

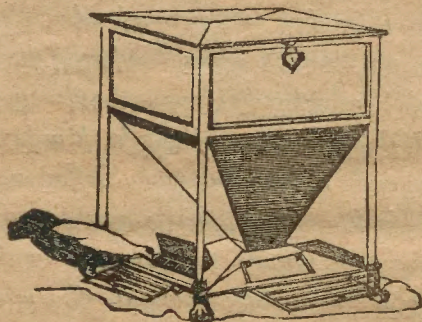
Քըչըն սայվանըն զէմինինէ կիւպրէ տէօքմէլի տիր քի
թավուքլար հէմ իւչիւմէղլըր վէ հէմ կիւպրէնին իլին-
տէն քուրտըր պուլուպ սէվինիլըլըր : Մեղքիւր կիւպ-
րէյի սըգ սըգ ալթիւսթ իթմէք վէ պէհէր այտա թա-
զէլէմէք ըղղըմտըր :

Սայվանըն պիր էյլլի տահա վարտըր քի թավուքլար
սայվանտա իքէն քիւմէսին հալտաք իսթէնիլտիլի կիպի
թէճտիա իսիլէպիլուր :

Դ . ԵՒՄ ՄԱՆՏԸՂԸ

Թավուքլարա վէրիլէճէք եէմ թօիրապ իւղէրինէ ա-
թըլարղընտա զայի օլաճաղընտան իւսթի աչքը պիր ու-

զուն յուր քսալ վէ հասխօտ շէքիլտէ կէօսթերիլաիյի կի-
պի պսւնա մախոտուա պիլի սանտըք տէրունինէ գօնուլա-
պիլուր: Ուզուն յուրքարըն իւսթի աչքք յարդը կիպի
թավուքարըն պաշը սըղանաք քըտար տէլիքի (քուշքա-
ֆէսի եէմիլի կիպի) պիլը դահտա իլէ էօրթիւլէպիլիլը:

Ե՛մ սանտըք .

Շէքիլտէ կէօստէրիլէն եէմ սանտըքընն էթրաֆընտա
վաքի քիւշիւք կէօզլէրին էօնիւնտէ պիլը քաֆէս վարտըր
քի կէօզլէրին քաբաղը իլէ եայ վաշիթասը իլէ պիլըլէշ-
միշ յուտղ թավուք վէ եա բիլիճլէր յը քաֆէսլէրին իւ-
զէրինէ պաստըքարընտա կէօզլէրին քաբաղը քէնտի քէն-
տիյէ աչըլը վէ թավուքար քաֆէսին իւզէրինտէն կիթ-
տիքլէքինտէ եինէ քէնտի քէնտիյէ քաբանըր:

Ե . ԵՍԱՍԻՎ ՎԷ ԵՍԻՕՏ

ՀԱՎՈՒՉ

Եալաք մուրապպաի վէ զէմինտէն պիլը ալ եիւքսէք
օլուպ չէօմիէքճի չամուրընտան վէ քէնտըր էնիլ յմալը-

տորը : Կիւնտէ իբի տէֆա տէրունինէ սու տօլտորմայլ վէ
եաղըն ըսընմամաք իչիւն պիր կէօլկէ մահալէ քօյմայլ
վէ քըչըն եալաքտաքի սուլըն աօնմամասը իչիւն քիւմէս
տէրունինէ կէօթ լւրմէլիտիր :

Թավուքլարըն պաթաքլըլարտան վէ տուրկուն սուլար-
տան սու իչմէլէրինէ միւսաատէ իթմէք պէօյլէ խաթա-
տորը զիրա սալզըն վէ աղբը խասթալըքլարա սէպէպ օլուր :

Էյէր թավուք պահչէսինէ եաքըն պէօյլէ տուրկուն
սուլար վէ պաթաքլըքլար պուլընըրսա թավուքլարըն
օրալարա կիթմէլէրինի մէն իթմէք միւչքիւլ օլտըղընտան
մէզքիւր տուրկուն սուլարը վէ պաթաքլըքլարը գուրըթ-
մալըտըր :

Թավուք պահչէսինտէ եաքընընտա վէ եախօտ իչինտէ
պիր սու մէնպալը (աղբիւր) վէ եախօտ ուքար սու պու-
լընըրսա եալաղա հաճէթ քալմաղ :

Զ . ԳՈՒՄԼՈՒԲ

Թավուք պահչէսինտէ պիր պիրլէրինտէն ուլսք պիր
քաչ չուքուր քաղըլըպ տէրունինէ քիւլ վէ եախօտ ինճէ
քում տօլտըրըլուր քի թավուքլար քէնտիլէրինի պիհու-
զուր քըլան վէ թէլէֆ օլմալարընա սէպէպ օլան պիթ-
լէրտէն խէլաս օլմաք իչիւն օլ չուքուրլարտա կիտուպ
եււլարլանըրլար :

Է . ԳԻԻՄԷՍ

Հէման հէր եէրտէ քիւմէսլէր թավուքլարըն սըհհաթը-
նա մուղայիր օլարագ եաթըլմաքտա օլտըղընտան վէ էօյլէ

եերկրոտէ պուլունարքճա թավուքլարսան մաթլուպ օլան
խուսուսաթ թահսիլ օլընամահեաճաղընտան թավուք քիւ-
մէսլէրինին աթիտէ թարիֆ օլունտըղը կիպի ինչա խիլ-
մէսինի խասսէթէն թավսիյէ իտէրիմ :

Քիւմէս թավուք պահչէսինին պիր թարաֆընտա շար-
քա միւթէվէճճիճ թուղլատան , թօիրաքտան , թաչտան
եափըլըր : Քիւմէսի էքսէրնէա թահթատան եափարլար
խտտէ չափուք քուրտլանահաղընտան մէթրուք տըր :
Քիւմէսին վիւսաթի հավի օլտըղը թավուքլարըն աստէ-
տինէ միւթէնասիպ օլմալը տըր . պիր թավուք իչին $\frac{1}{2}$
մուրապուրտի արչըն քիֆայէթ էթտիկի հիսապ օլընմըչտըր :

3000 թավուքըը պիր քիւմէսին թուլի (երկայնու-
թիւն) 23 վէ արզը (լայնութիւն) 13 վէ իրթիֆաը (բար-
ճրութիւն) 10 արչըն օլմալըտըր : Զէմինի թավուք պահ-
չէսի զէմինինտէն եարըմ արչըն քատար եիւքսէք օլմալը
տըր քի եաղմուր վէ սայիր սուլար իչերույէ հիւճիւմ
իթմէսին :

Քիւմէսին եիւղինտէ իքի պուչուք արչըն արղընտա
վէ իքի արչըն իրթիֆաընտա պիր քափու եափըլըլպ պու-
քարունըն զէմինէ եաքըն մահալլինտէ թավուքլարըն սու-
հուլէթլէ կիրիպ չըքմալարը իչին պիր քիւչիւք քարու-
ճըք աչըլըրքի ճիւմէնին պիլտիկի կիպի եօքարտան ա-
չաղըյա վէ աչաղըտան եօքարըյա աչըլըպ քարանըր :
Պէօյիւք քարու անճաք քիւմէստէքի եումուրթալարըն
ալընմասը իչին վէ պիրտէ թավուքլարըն քիւմէստէ օլ-
մատըղը վաքըթաա քիւմէսին հավասընըն թէճտիա խոիլ-
մէսի իչին աչըլըպ սայիր վաքըթաա քէօքէք վէ քէտի

քէտի վէ թիւքի վէ հայվանաթի մուզիրէի սայիրէ կիր-
մէմէլէրի իչիւն գաբալը քալըր: Գիւմէս գաբուսընա
քարչու կեւէն եիւզիւնտէ տախի զիքը օլընան գաբույա
միւշապիհ պիր գաբու տահա աչըլըր քի պու վէչհիլէ քիւ-
մէսին քարչու քարչույա իքի գաբուսը օլմըշ օլուր:

Գիւմէս գաբըսընըն իքի եանլարընտա պիրէր բէնճիրէ
պուլընտըղը կիպի եան եիւզլէրինտէ տախի տէօրտէր վէ
պէչէր (հասըլը լաղլըմ օլտըղը քատար) բէնճիրէ պիր-
պիրլէրինէ քարչու աչըլըր վէ պու բէնճիրէլէր զէմին-
տէն Յ արչըն եիւքսէք պուլընմալըտըր: Բէնճիրէլէրին
չէրչիվէլէրի ճամ եէրինէ թէլ քաֆէս կէչիրիլիը (լաքին
այտընըրք Կլմաք իչիւն գաբըյարըն եանընտա քի բէնճի-
րէլէր ճամ օլուր) վէ բէնճիրէլէրին տըշ թարաֆա աչը-
լըր պիրէր քանտար օլմալը տըր քի քըչըն սօուքտան
հըֆղ էթմէք իչիւն կիճէ կիւնտիւղ գաբալը պուլընտը-
րիուր: Եաղըն իսէ կիւնտիւղլէրի գաբալը կէճէլէրի ա-
չըք պրտքըլըր:

Պիրտէ զէմինին հիզասընտա վէ քիւմէսին եան եիւզ-
լէրինտէ ալթըշար տանէ քիւչիւք տէլիքլէր եաբըլըր քի
արզալըր վէ իրթիֆալարը ալթըշար բարմաք օլա, ճիւմլէ-
սինտէ տախի քիւմէսին քիւչիւք գաբուճըղը կիպի աչը-
լըր գաբանըր պիրէր գաբըճըք պուլոււնըր: Մէզքիւր տէ-
լիքլէր պիր պիրլէրինէ քարչը աչըլըր քի պու վէչհիլէ
պէսլէրինտէ պիր ճէրեանը հավա վաքի օլուպ քիւմէսին
հավասը թէճտիտ օլընաճաղը վաբըթտա աչըլըր: Էյէր
մուրատ օլընըրտա մէկքիւր տէլիքլէրի թէլ քաֆէս տախի
կէչիրիլէպիլիը:

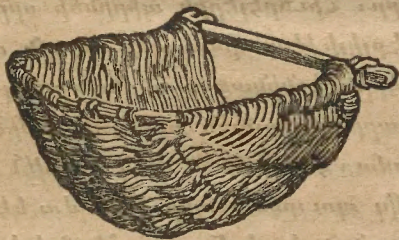
Քիւմէսին տամբնը պուղտայ սափլարը իւն էօրթմէք
Ֆայխտէլի տիր զիրա եազըն սերին քըչըն սըճաք թու-
թար : Պիր տամ իւզէրինտէ իքի տանէ բաճա բէնճէրէսի
այլըր քի չէրչիվէլէրի իփլէր իւն աչըրայ պունլար տախի
քիւմէսին հաւլասընըն թէճտիտինէ խըզմէթ իտերլէր :
Քիւմէսին զէմինի պիրազ չէվ եափըրայ թօփրաղը տախի
քուվու օլմայըտըր : Վէ պիր աղ սերթճէտէ օլմասը իչիւն
պիր քաչ թապաքա ինճէ վէ քուրու թօփրաք եայըլ-
տըքտան սօնրա տէօյմէլի տիր : Վէ սըք սըք տէլչտիրիպ
թազէլէմէք լազըմ տըր : Քիւմէսին զէմինի չիմէնթօ իւն
եափըրլա տահա էյի տիր :

Թաւուքլարըն քօնաճաք սըրըքլարը տէօրտ քէօչէ ա-
ղաճտան մամուլ օլուպ քիւմէսին եան եիւզինին չաթըյա
եաքըն մահալլինէ մըլսլանան տէստէքլէրէ սալլանմայաճաք
վէ քայմահաճաք վէչիլէ եօքարտան աչաղըյա մայիլ
(խոտորնակ) վէրտիվէն այաքլարը կիպի վաղ օլունըր
մայիլ օլմասընա սէպէպ ալթընա թաւուք եուվալարը
եաբըրապիլմէք վէ իւօթ աեաղա քօնան թաւուք թէրս-
լէտիկի վաքըթտա ալթ աեաքտա քօնանըն իւզէրինէ
թէրս տիւչմէմէք իչիւն տըր :

Թաւուք քօնաքլարը քիւմէսին պիր թարաֆընտա
Էափըրտըղը կիպի քարչըրքըր օլմագ իւզրէ տիկէր թա-
րաֆընտա տախի եափըրըր լաքին պու հալտէ իքի քօ-
նաքլարըն քիւմէսին զէմինինտէ եերլէշտիրիլէն ուճլարըն
պէյնինտէ պիր ատէմ սերպէսթճէ կէչէճէք քատար կէ-
զինթի պուլունմասը տախի ունըտըրմամալլարը :

Թաւուք եուվալարը էքսէրիեա սէօյիւտ տալլարընտան

եափըրը քիւմէսին եիւզինին տիւարլարընըն իւզէրինտէ ի քի
իւչ հաթթա տէօրթ սըրա պիրպիրի իւստիւնտէ : Մէզ-
քիւր եուվալարըն ատէտի քիւմէստէ պուլունան թավուք-
լարըն ատէտի քատար օլմայրտըր զիրա հէր թավուք մէզ-
քիւր եուվալարտան պիրիսինի ինթիխապ իտուպ հէր վա-
քըթ օրատա եումուրթլար : Եուվալար տիվար իւզէրինէ
մըխլանան հալքալարա կէչիրիլուպ պրաքըլըր քի թէմիզ-
լէնմէք իչին եէրինտէն չըքարըլըր : Վէ իչինտէ քուրտ վէ
սայիրէ պուլընմաք իհթիմալինէ մէպնի քայնար սու իլէ
եըքայըպ թէմիզլէմէք չէվլա տըր : Եուվա շէքիլտէ կէօս :

Թավուք Եւվալար

Թէրիլտիյի իւզրէ նըսֆ տաիրէ շէքլինտէ պուլընըր : Եու-
վալարըն պիրինճի սըրասը զէմինտէն 12 փարմաք եիւքսէք
վէ տէօրտիւնճի սըրա տախի 2 1/2 արչըն եիւքսէք օլմա-
լըտըր քի թավուքլար քօլալըքլա եուվալարա չըքապիլ-
սինլէր : Եուվանըն տիպինէ սաման սօլտըրըլըր քի հէր
հաթթա թազէլէմէք իքթիզա իտէր : Հէր պիր եու-
վանըն տէրունինէ ալչասան եափըլմըչ պիր եումուրթա
պրաքմալը տըր : Եուվանըն իչինէ ատի եումուրթա քօյ-
մապ ֆէնա տըր զիրա եումուրթա հէր կիւն թազէլէն :

մէք իստէր քի պու իսէ եումուրթա քազաէն ունու-
տըլլպ իսայլը վազըթ եուվատա քայտըքտա չիւրիւյէճէ-
կինտէն ֆէնա գօգու բէյտահ էտէր:

Պազէն եուվա եէրինէ քիւմէսին տիվարը իչինտէ քի-
չիւք տէօրթ քէօչէ վէ եա տաիրէվի Փագաթ թավուք-
լարըն գօլայլըք իւէ կիրէպիւէճէքլէրի վէչհ իւզրէ հիւճ-
րէլէր եաիմագ թէրճիհ օլընրը: Պու հիւճրէլէրին էօ-
նինտէ ալթը փարմաք էնիլիլինտէ պիր ըաֆ պուլընրը:

Հիւճրէ իքի իւչ հաթթա տէօրթ սրրա օլապիլիր:
Իչլէրինէ եուվալարտա օլտըղը կիպի սաման վէ այչը եու-
մուրթա գօնրլըր: Հիւճրէլէրին պիրինճի սրրասընըն զէ-
մինտէն եիւքսէքլիլ թահմինա պիր արչըն տըր: Հիւճ-
աչաղըտան ըլէլէրին էօնինտէ պուլընան ըաֆլարըն պէհէր
ուճլարընա եօքարըյա մայիլէն քիւմէսինգէմինինէ քատար
եինէ ալթը փարմաք էնիլիլինտէ վէ վէրտիվէն այաղը կիպի
այագլարը համիլ պուլընան պիր թահթա եէրլէչտիրիլիր
քի թավուքլար անըն իւզէրինտէն հիւճրէլէրէ քատար
կիտէրլէր:

Քիւմէս փէք զիեատէ թէմիլիլիյէ միւհթամ տըր: Եյէր
պաքըլմագա պիր թաքըմ սակըն հասթալըքլար զուհուր
էտէր քի թավուքլարըն քէօքլինի գըրար, պուլըն իչիւն
հէր սապահ եըքանըպ թէմիլիլիմէլիտիր: Քիւմէսին տի-
վարլարընը հիչ օլմագ իսէ սէնէտէ իքի տէֆա քիրէճ իլէ
պատանա էթմէլի վէ թավանընտաքի թօլ վէ էօրիւմ
ճէքլէրի հէր կիւն սիւփիւրմէլի. գօնագլարը վէ եուվա-
լարը վէ հիւճրէլէրի այտա իքի տէֆա գայնար սու իլէ
թէմիլիլի. Եյէր քիւմէսին գէմինի թօփրաք իսէյսա-

պահլէյին թափուքլարն քիւմէստէն չըքտըքլարնտան սօնրա սըք պիր թարաք իլէ թէմիղլէյիպ նէճասէթլէրի թօփլամայլը . վէ էյէր չիմէնթօ իլէ եաիւլմը իսէ թաւաղա հաճէթ գալմայլպ տիկէր պիր թարղ իլէ թէմիղլէնիր . հէր կիւն թափուքլար քիւմէստէն թաղրա չըքտըքլարնտան սօնրա գաբու վէ բէնճէրէյէրի աչմայլը :

Եաղըն վէ հաթթա քըչըն քիւմէսին հաւաթը փէք զիւեատէ սըճաք օլուրսա պաճա բէնճէրէյէրինի վէ զէմինին թէսվիյէսինտէ պուլունան տէլիքլէրի պիր աղ վագըթ աչըպ եինէ զափամայլը տըր : Եուվա վէ հիւճրէյէրին իլինէ գօնուլան սամանը քըչըն հիչ օլմաղ իսէ իրի տէֆա վէ եաղըն այտա իւչ տէֆա թազէլէմէլիտիր : Քիւմէս տիվարըրնտա եարըքլար վէ տէօքիւքլէր բէյտա օլտըքտա հիչ պիր վագըթ զայպ էթմէքսիղին քիրէճ խօրասան իլէ զաբամայլը վէ իւզէրինի պտտանա էթմէլի տիր :

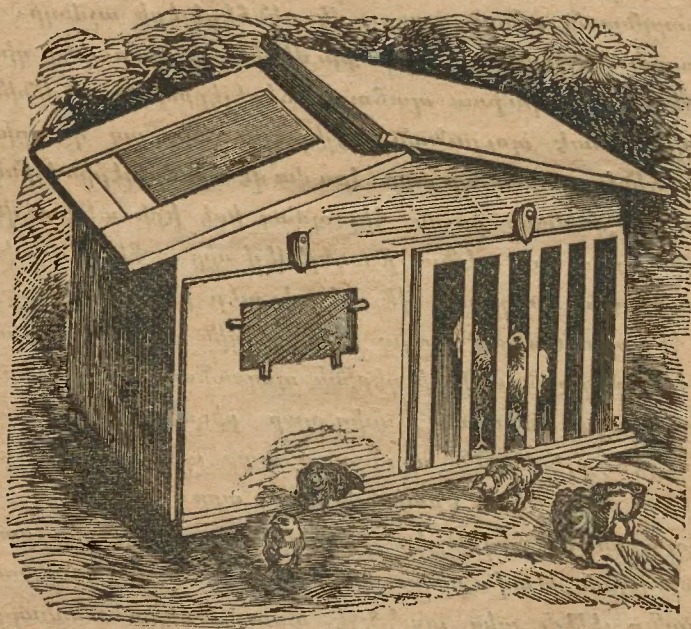
Քօլօչքայա օթուրան թափուքլար քիւմէստէ ըհաթթա իտէմէյէճէքլէրինտէն պունլարա այրը պիր մահալ եափըլմագ միւրէճճահ (նախամեճար) տըր :

Քօլօչքատան ճիվճիվլէր չըքտըղը վագըթտա քօլօչքայա օթուրան թափուքլարա մախսուս քիւմէսին էօնինտէ էթրաֆը չիթլի պիր պահչէյէ սալը վէրիլիր անալարը իլէ պէրապէր : Պու չիթլի պահչէտէ տախի թափուք պահչէսինտէ օլտըղը կիսլի սայվան , եէմ սանաղը , եաւաք , քումլըք , աղաճլար պուլընմայլը տըր :

ՃԻՎՃԻՎ ՍԱՆՏՐԸ

Փօռջքալարա մախտուս չիթլի պահչէ տէրունինէ չէ-
քիլտէ կէօստերիլտիլի իւղրէ պիրպիրլերինտէն 2-3 փար-
մագ ուղաք վէ շարքա միւթէվէճճիհ ճիվ ճիվ սանտրք-

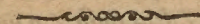
ՃԻՎՃԻՎ ՍԱՆՏՐԸ

լարը եերլչաիրիւուպ ճիվճիվլէր կիճէլլերի մէղքիւր սան-
տրլարա դօնրլլը. էյէր հաժա բութուպլէթլի (խոնաւ)
եա սօղուք օլաա կիւնաիւղլերի տէ :
Հէր պիր սանտրլըն էնլիլիլի պիր պրչքք, վէ իրթիֆալարը
պիր արչն սրը : Մէղքիւր սանտրքլար մէչէ աղաճն.

տանն ետփռլըր քի ճիւղճիվլէրի սապահըն վէ աքշամըն սէրինինտէն հըֆղ ու վիքայէ էտէր :

Շու տախի խաֆի օլմայաքի քիւմէսլէրի հայվանաթ սայիրէ վէ խուսուսի իլէ պէկիր ախըրլարընտան վէ մէս քէնլէրտէն ուզաք ետփմայը տըր :

Քիւմէստէն թօփլանըլան թավուք թէրսի պունա մախ սուս օլմադ իւզրէ քիւմէսլէրտէն ուզադ քազըլան չու քուրլարա տօլտրրըր : Պու վէչհիլէ թօփլանըլան թէրսլէր ֆըքրոյըպ քուրտլանաճաղընտան պու մահզուըն էօ նիւնի ալմաք իչիւն թազէ թէրսլէր իլէ տօլմուչ չու քուրլարտաքի թէրսլէր իւզէրինէ այլը թօզու էքիլիր :

ԻԻԶԻԻՆՃԻ ՊՍՊ

ԹԱՎՈՒՔԵԼԱՐԸՆ ՂԸՑԱՍԸ

Թավուքլար էթլէրի ճիհէթլէ գըյմէթլի խէլէր տէ եումուրթալարը հասէպի իլէ գըյմէթլէրի պիր գաթ տահա արթար : Իչթէ պէօյլէ ֆայտէլի վէ գըյմէթլի հայվանըն ճինսիին չօղալմամասը վէ հասըլ էթտիքլէրի եումուրթալարըն ազ օլմասը պաչդա շէյ տէիլ իլլա ղը տալարընըն (սնունդք) լայըքըլ պուլընմամասը տըր :

Հէման հէր եէրտէ թավուքլարա մութլադա հուպու պաթ վէրիլիր քի վադասա պու նէվի ղըտա էլգէմ իտէ տէ թավուքլար լայըքը իլէ նազարը տիւգգաթէ ալընըր սա էթ վէ քուրտ վէ պէօճէք վէ սայիրէ իչիւն հարիս

(ցանկացող) պուլընտրողը կէօրիւիւր : Թավուքարըն բէնչէլերի իլէ թօփրաղը էչէլէմէսի պաշքա պիր շէյ տէ-
յիւ կլլա քուրտ վէ սօղուճան վէ պուլըարա միւմասըլ
շէյլէր պուլուպ եէմէք իչին տրր :

Իշթէ պուլնտան զահիր օլըր քի թավուքար հէմ նէ-
պաթի (բուսային) վէ հէմ հայվանի (անանային) ղը-
տայա միւհթաճ տըր , վէ հուպուպաթ իլէ օթ եէյիչի
էթ վէ եա պէօճէք վէ սայիրէ պուլամամասընտան իլէ-
րի կէլիր : Թավուքարա վիրիլէճէք զրտա մուխթէլիֆ
օլտըղը կիպի պիրպիրլէրինէ գարըշտըրարազ վէրմէք
տախի հէմ խտարէլի վէ հէմ ֆախտէլի տիր :

Հուպուպաթ . - հէրնէվի նէպաթի ղըտա (հուպուպաթ)
թավուքարա եարար . եուլաֆ . գարա պուղտայ . մըսըր
պուղտայը , արփա , վէ պուղտայ վէ քէնէվիր թօխումը
վէ տարը եէրլէր : Եուլաֆ իլէ պէսլէնէն թավուքարըն
եումուրթասը տահա իրի օլըր :

Քարապուղտայը էվվէլա թավուքար ըէտտ էտէրլէր
իսէ տէ սօնրալարը ալըշքպ իշթահ իլէ եէրլէր քի հէմ
քուվլէթլէնմէլէրինէ սէպէպ օլըր վէ հէմ եումուրթա-
մալարընը թէչվիք իտէր : Քարա պուղտայ իլէ պէսլէնէն
թավուքարըն խասթալըքարա ազ տուչար օլտըքարը
կէօրիւիւր : պիր թավուղա կիւնտէ օն սիրհէմ գարա
պուղտայ քիֆայէթ իտէր :

Մըսըր պուղտայը թավուքարըն սէմիզ օլմասընա եա :
ըար : Պիր թավուղա կիւնտէ Ծ-Ն տիրհէմ մըսըր պուղ-
տայը եուլաֆ վէ եա արփա իլէ գարըշք իթա օլըն-
մասը քեաֆի տիր :

Քէնէվիր թօխումը թավուքարըն հունուրթլամասըն :
վէ քօլօքայա օթուրմալարընա մէտար օլուր իսէ տէ
հատասէն զիեատէ եէտիքլէրինտէ քըշարլար (կտաքնան
վէ խասթա օլըրլար :

Պէօյրիւճէ , նօհուտ , այ չիչէյի թօխումընը , իւզիւժ
ճիպրէսինի , չիւրիւք մէյվէչէրի վէ պիւր թաքըմ ետպանի
օթլարըն թօխումլարընը սէվէրլէր :

Պիրտէ հուպուպաթըն էլէնէլէրինտէն , վէ հարման-
տան պաքի քալան մէվատ տախի չիֆթլիքլէրտէ չօք
պուլընըպ պիւր շէյէ տախի եարամատըքլարընտան թա-
վուքլարա զըտա մաքամընտա վերիլիւր :

Պուղտայ քէբէյի պէսլէյիճի օլմատըղընտան զըտայի
մութլաք կիպի թավուքլարա վէրիմէսի ճայիզ օլմայըպ
տիկէր հուպուպաթ ունըպը իլէ քարըշտըրըլարաք իա-
մուրլար ետիլըտըքտան սօնրա վէրիլէպիլիւր : Քէբէք հայ-
վան քանը իլէ եօղըլըպ խամուր ետիլըտըքտան սօնրա
թավուքլարա վէրիլիւր իսէ պէսլէյիճի օլըր իսէ տէ զը-
տայը մութլաք օլմամայըտըր , վէ Փասրլա վէրիլէրէք
սայիւր զըտալար իլէ միւթէվալլէյէն (փոխանորդալար
վերիլիւր : Պունէվի խամուր պիթթէրճիճ քըլըն վերիլիւր ,
եազըն չափուք Ֆըքրար :

Պուղտայ , եուլաֆ , արվա , մլաքը պուղտայը , չավտար
քարա պուղտայ , եօնճա , մէրճիմէք , նօհուտ , պուրչար ,
ֆասուլեա , պաքլա ստիլարընը փարչալայըպ էօյիւթ-
տիքտէն սօնրա խամուրլար ետիլըքրէի թավուքլար պու-
նէվի խամուրլարա զիեատէ հարիս պուլընըրլար վէ լա-
յըք իլէ պէսլէսիլլէր :

Թավուքլար եայլննը Հուպուպաթ իլէ պէսլէնմէյուպ սէպղէ տախի իսթէրլէր . սալաթա , լահանա , քուզուքուլաղը , սպաննաք , բանճար եափրաքլարը վէ պահչէլէրտէ պուլունան ֆայտէսիղ օթլար կէրէք չիյ վէ կէրէք փիշմիշ օլուրսա թավուքլարա եարար : Լահանա թուրշու եափրըպ վէրէլտիքտէ տահա էյի օլուր :

Սղաճ եափրաքլարը տախի մէսէլա քարա աղաճ , տիշ պուտաք աղաճը , ըխլամուր աղաճը վէ աքասիա եափրաքլարնը թավուքլար եէրլէր : Մէգըրիւր եափրաքլար բարչալանըպ խամուրլարըն թէրքիպլինէ տախի տախիլ օլապիլուր :

Բանճար . - ուֆաք թօղրանըլմըշ չիյ բանճարլար ալէլուամու թավուքլար իչիւն ալա պիր զըտա տըր . էփվէլ էմիրտէ եէմէյէ չէքինիրլէր իտէ տէ եավաշ եավաշ ալըշըպ իշթահ իլէ եէրլէր : Բանճար թավուքլարը եաղլանտըրմաղլէ եուամուրթլամալարընը թէնքիս իտէր : Բիշմիշ բանճար՝ քէրէք վէ սաման ունը վէ գուրու օթ ունը իլէ քարըշտըրլարաք պէսլէյիճի խամուրլար եափրըր :

Քէզա բաթաթէս վէ եէր էլմասը վէ շալկամ փիշիրիլիպ տօղրանտըքտան սօնրա աղ պիր նիսպէթտէ Հուպուպաթ վէ սայիրէ ունլարը իլէ քարըշտըրաք խամուրլար եափրըր քի թավուքլար իստէք իլէ եէրլէր վէ պէսլէնիրլէր :

Իչպու քէօքլէրին իսթիմալինի թավուք պէսլէյէնլէրէ թավսիյէ էտէրիմ զիրա թավուքլարըն հէր կիւնիք զըտասընա աղ պիր մըքտար քարըշտըրլարընտան պահալարըտա օլ քատար ֆահիշ օլմաղ :

Պալատէն պէրու թարիֆ ու պէեան օլընան զըտալար վաղթու զէմանէ կէօրէ մութեվալիյէն (փոփոխակի) վերելմէլիտեր :

ՀԱՅՎԱՆԻ ՂԸՏԱ

Էվիլէնէ տախի սէօյլէտիյիմիզ իւզրէ թավուքլար հայվանի զըտայա միւհթաճ տըրլար :

Հայվանի զըտա իսէ պիր պէօճէքլիք եափմազ վէ կէրէք չիյ կէրէք փիշմիշ վէ սօյրանըլմըշ էթ վէրմէք իլէ հասըլ օլուր :

Թավուքլար իփէք պէօճէքլէրինիտէ իշթան իլէ եէրլէր իսէ տէ իփէք իմալ օլընան մէմլէքէթլէրտէ (Պուրսա վէ սայիր մահալլէր) օլաղը կիպի պօլ պօլ վէրմէմէլիտեր զիրա իփէք պէօճէքլէրի թավուքլարըն էթինէ վէ եու մուրթասընա ֆէնա վէ քէրիհ պիր քօքու վէրերլէր :

Նէպաթի զըտատան պաշգա հայվանի զըտա իլէ պէսլէնէն թավուքլար գուլլէթլի օլաղքտան մաատա չափուք պէօյիւրլէր :

Փիլիճլէր եու մուրթատան չըքաղքլարընըն և - Յ ինճի կիւնիւնտէն հայվանի զըտա իլէ պէսլէնէպլիլը : Վէ պէօյլէ փիլիճլէր սօղտուքլարընըն եիկիրմինճի կիւնիւնտէ էքսէրիա բէյտահ օլան փիլիճ խասթալըղընա թութըլմաղլար (փիլիճ խասթալըղը սէպէպիլէ փէք չօք փիլիճլէրին թէլէֆ օլաղքլարը ճիւմլէնին մալիւմի տիր) :

Իմտի կէլէլիմ պէօճէքլիք եափմանըն ուսուլինէ :

ՊԵՏՃԷՐԼԻՔ ԵՆՎՄԱՐ

Պէօճէքլիք քիւմէս վէ քեաֆֆէի մէսքէնէրտէն ու զաք եափըմալըտըր զիրա պիր թաքըմ ֆէնա քօքուլար նէչը իտէճէյինտէն սըհհաթէ մուզիրը օլուր :

Պէօճէքլիյին տերինլիյի պիր վէ էնի էքի արչըն օլմագ լաղըմ կէլիր : Պօյը իտէ թալուքլարըն ատէտի իլէ միւ թէնասիպ տիր . եանի էիւզ թալուք իչիւն իւչ աղչըն պօյ քիֆայէթ իտէր :

Չուքուրըն տիպի սէրթ օլմալըտըր քի հասըլ օլան քուրտլար թօփրաք սրատընտան էէր պուլուպ քաչմասընլար : Պունըն իչիւն չիմէնթօ վէ եա մայթա թաչը վէ եա թուղլա իլէ եափըլտըղը էիպի եան տիվարլարը տախի պէօյլէ օլմագ իղթիզա էտէր : Վէ եան տիվարլարը թօփրաք զէմինինտէն պիր քարըչ էիւքսէք պուլընմալըտըր :

Չուքուր եափըլտըրտան սոնրա տիպինէ իւչ փարմաք քալըն պիր թապաքա թէչքիլ էթմէք իւզրէ ուֆաք տօղրանըմըչ չափտար սամանը . վէ պունըն իւսթիւնէ պէկիր կիւզրէսինտէն միւրէքքէպ իւչ փարմաք դալընլըզընտա էքինճի պիր թապաքա , պունըն իւսթիւնէ տախի պիր փարմաք դալընլըզընտա չէրպէթլի թօփրաք , պունուն իւզէրինէ տախի 8 օրքա հէր դանդի պիր հայվան գանը վէ եախօտ էօլմիւչ վէ եա քէտիմիչ հայվան իչկէնպէսի վէ եա պաղըրտաքլարը վէ եախօտ էթ փարլարըրը եէրլէշախրաիքտէն ոսնրա էինէ սէօյէտիլիմիղ

կիպի իքինճի պիր սըրա վէ պունըն իւսթիւնէ իւ-
չինճի պիր սըրա վէհասըլ չուքուր տօլրնճայա քատար
պէեան օլընան ուսուլ իւզրէ թապաքալար թէրթիպ
օլընըր :

Լաքին չուրասը ունուտըլմամալըտըր քի պալատէ պէ-
եան օլընան հէր պիր մատտէ պիրպիրի իւսթիւնէ քօ-
նըլըր իքէն պասըլմայըպ օլտըղը կիպի պրաքմալըտըր
զիրա իւզերինէ պասըլըրսա պէօճէքլէր աղըր աղըր վէ
անճաք չուքուրն եիւզիւնտէ հասըլ օլուրլար :

Պէկիր կիւպրէսի թապէ օլմալըտըր քի չափուք Ֆըք-
րայա պիլսին : Կըչըն կիւպրէնին չափուք Ֆըրրանասը
իչիւն մըքտարը զիեատէլէնաիբիլտէյի կիպի իւզերինէ
ըլըճաք սու տախի սերփիլիր :

Պէօճէքլիք պէօյլէճէ թէրթիպ օլընտըքտան սօնրա
թավուքլարըն օրալարա կիթմէսինի մէն իթտիքտէն պաչ-
քա եաղըն չալըլար իլէ վէ քըչըն ճամը չերչիվէլէր իլէ
էօրթմէլի : Զիրա եաղմուր սույը պէօճէքլիյէ տախիլ
օլուրսա պէօճէքլէրին եումուրթալարանը քըրար : Վէլ-
հասըլ բութուպէթտէն վէ սօղուքտան մուհաֆազա էթ-
մէլիտիր պէօճէքլիքլէրի :

Պէօճէքլիք թէրթիպ օլընտըքտան պիր քաչ կիւն
սօնրա պէօճէքլէր հասըլ օլմայա պաչայըպ պէօճէքլիք-
տէն տըչարը չըքըպ քաչմայը իսթէրլէր քի պունըն էօ-
նիւնի ալմազ իչիւն տըղգաթը էլտէն պրազմամալը տըր :

Պէօճէքլէր հասըլ օլուրքտան սօնրա հէր կիւն պիր
քաչ քիւրէք չըքարըպ թավուքլարա կիւնտէ իքի տէֆա
վէրիլիր :

Լաքին պէօճէքլէրին չափուք տաղըլլայ քաչմա մալարը իչին սէրթ պիր թօիրաք իւզէրինէ քօնըմալը տըր: Պունա մախսուս դապլար եափըլսա տահա էյի օլուր, պիր թափուղա կինտէ 20-25 տիրհէմ պէօճէք քիֆայէթ իտէր: Պունտան զիեատէսի թափուքլարա մուզիրը տըր:

Թափուքլար տիկէր պէօճէքլէր մէսէլա սայլանկէօլ, չէքիրկէ, թըրթըր, սօղլուճան վէ սայիրէյի պուլուպ եերէր:

Թափուքլար պալըք վէ սայիր տէնիզ մախըլըքընը եէյիպ պէսլէնտիքլէրինաէն տէնիզ քէնարը մահալլէրտէ պուլընան քիմսէլէր տէնիզէ եաքըն քիւմէսլէր եափըպ թափուքլարը քումըքլարա պրաքմաղլէ վէ պիր թագըմ ինսանըն եէմէտիկի դըլմէթի աղ պալըքլար թափուքլարա վէրէլմէյլէ թափուք պէսլէնիր:

ԹԱՎՈՒՔԼԱՐԱ ԵՆՄ ՎԷ

ՍՈՒ ՎԷՐՄԷՍԻՆՆԻՆ ՈՒՍՈՒԼԻ

Թափուքլարա եէմ մունթազամ վէ մուսայլէն սահաթլարտա վէրիչիր: Եէմ վաքթի կինտէ իքի տէֆա օլըպ պիրի սապահ վէ տիկէրի ախչամ տըր: Եէմ տօխմա այնի մահալլտէ եանի եա սայլանըն ալթընտա վէ եա քիւմէսին իչինաէ կէզինթի մահալլէնտէ վէ եա թա.

վուք պահչէսինին հաղմուրտան մուհաֆաղալը պիր եէ-
րինտէ վերելիր : Եէմ վագթի թափուքար չորըլարքտա
ուզարտան իչիտիպ քոչա քոչա կէլիրեր : Սէսէ կեւմէ-
յէն թափուղըն հաստա օլտուղը անչալըր :

Իչթէ թափուքար եէմ մահալլինէ պիր տէֆա ալը-
տըքարընտա էվկէլտէն կէլիպ օրատա թօփլանըրլար :
Եէմ թէվղի մուայյէն սաաթլարտա օլմատըղը վագըթ
փէք չօք թափուքար նամէվճուտ օլաճաքլարընտան
եէմտէն իսթիֆատէ իտէմէղլէր : Եէմի չօք սերփմէմէլի
տիր դիրա օլըրքի թափուքար աղ պիր շէյ իլէ տօյըպ
պարքսը եէրտէ քալմաղլէ , պէյհուտէ եէմ զայ իտիլ-
միչ օլըր :

Հուպուպաթ վասի վէ քուրու պիր արաղի իւղերինէ
սէրփիլուր . էյեր քիւչիւք վէ մահտուտ պիր մահպտէ
թէվղի օլընըրսա ճիւմէսիտէ միւսաթլաթէն եէմ եէյէ-
մէղլէր :

Եէմի թափուքարըն ատէտինէ նազարէն պիր քաչ
քիչի թէվղի իթմէլի տէր : Թափուքարըն տիչի օլմայըպ
հուպուպաթը եութարքլարընտան ճիւմէսիսինտէ միւ-
սավաթէն եէմիչ պուլընտըքլարընա բէք դիւտտէ տըգ-
գաթ էթմէլիտիր . թափուք քուրսաղընը պէշ տաղիդա .
տէ տօլտըրըր :

Պազը մահալլերտէ էքօնօմիյէ բիպէթէն շէքիտէ
կէօսթէրիլալի իւղրէ եէմ սանտըղը եափըլըր քի թա-
վուքլարըն ատէտինէ կէօրէ պէշ օն տանէ պուլընըպ
միւնասիպ մահալլերտէ եէրլէշտիրիլիպ եինէ պալատէ
պէեան օլընտըղը կիպի մուայյէն սաաթլարտա մէղքիւր

սանտրզըն կէօղլէրինէ հուպուպաթ տօլտրրըպ թավուք-
լար օրատան եերլէր վէ պու վէչհիլէ հուպուպաթըն հիչ
պիր տանէսի դայ օլաղ :

Պիրտէ եէմ վէ խամուրլար վէ պէօճէքլէր վէ սայիր
եէմլէր թօփրաք իւղերինտէ թավուքլարա վերիլէճէք
եերտէ իւղերի քաբաքլը ալչաճըք եէմլիքլէր եափըլըպ
եէմ պունլարըն տէրունինէ գօնուլարաք թավուքլար կէ-
լրպ եերլէր , իչպու եէմլիքլէր միւթէհարրիք օլըպ իս-
թէնիլէն մահալէ կէօթիւրիլիր . եաղըն թավուք պահչէ-
սինտէ վէ քըչըն սայվանըն ալթընա վէ եա քիւմէսին
տէրունիտէ կէզինթի մահալլինէ քօնըլըր վէ թավուքլա-
րըն ատէտինճէ պիր քաչ տանէ եափըլըր : իչպու եէմլիք-
լերին պօյը իսթէնիլտիյի քատար ուղուն օլապիլիր :

Մէգքիւր եէմլիքլէրէ եէմլէր (հուպուպաթ խամուր ,
պէօճէք վէ սայիրէ) միւսալաթէն թէվզի օլընտրըն-
տան հէր թավուք քէնտի հօնիւնտէ պուլընան բայընք
եէյէճէյինտէն ճիւմլէսիտէ միւսալի մըգտար եէմ եէ-
միչ օլըրյար :

Պէնճէ պու եէմլիքլէր պալատէ պէեան օլընան ու-
սուլլէրին ճիւմլէսինտէն ալա տրր : իէմլիքլէր հէր
սապահ խուսուսիլէ եաղըն եըքանըպ թէմիլլէմէլիտիր :

Թավուքլարըն եէմլէրի քիֆայէթ տէրէճէտէ թուզ-
լանտըքտա հէմ եէմլէրին հաղմի գօլայ օլըր , հէմ թա-
վուքլար քուվլէթիլիր հէմ պիր թազըմ խասթալըք-
լարտան ապատէ պուլընըրլար հէմ եումուրթլամալարը
չօղալըր հէմ սօն պահարտէ թավուքլարըն թիւյ տէօք-
մլէլէրինի կէրի պըրագըր վէ եա մէն խտէր : Պէչ օքքա

եէմէ օն տիրհէմ թուզ քեաֆի տիր: էքչիմէյէ պաշա-
յան խամուրլարը թավուքլար բէք չօք սէվտիքլէրինտէն
անլարա թուզ իսթէմէզ. թուզ թաղէ խամուրլարա
գօնրլըր:

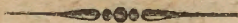
Թավուքլարա վէրիլէճէք սու խալիս վէ թէմիզ վէ
թաղէ օլմալըտորը քի պալատէ պէեան օլընան եալաք-
լարա տօլտըրըլըպ եազըն թավուք պահչէսինտէ պրա-
գըլըր վէ գըլըն քիւմէս տէրունինէ գօնրլըր: Եալաք-
լարըն սույը եազըն կիւնտէ իւչ տէֆա վէ քըլըն պիր
տէֆա տէյիշտիրիլիր:

Ըսընմըչ, բիս, վէ Ֆէնա սուլար փէք չօք խասթա-
լըքլարա սէպէպիյէթ վէրիլլէր:

Եազըն հէր պիր օքքա սույա պիր տիրհէմ թուզ ա-
թըլտըքտա բէք չօք խասթալըքլարըն էօնիւ ալընմըչ
օլուր:

Թավուքլարըն իչէճէքլէրի սուլարա փասլը չիվի վէ
տէմիր փարչալարը աթմաք բէք չօք ֆախտէլի տիր:

Հէր սապահ եալաքլարտա աքչամտան քալան սուլարը
տէօքտիւքտէն վէ կիւզէլճէ եըքայըպ թէմիզլէտիքտէն
սօնրա թաղէ սու տօլտըրմալըտորը: Թավուքլարըն կէօլ
վէ տուրղուն սուլարը վէլ հասըլ ըասթ կէլտիքլէրի եէր-
լէրտէն սու իչմէլլէրինի մէն իթմէլի տիր: }

ՏԷՕՐՏԻԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԵՈՒՄՈՒՐԹՒԼԱՄԱ • ԳՍԼՕՇԳՍ • ՎԷ ՃԻՎՃԻՎԼԷՐ ՀԱՔՔԸՆՏԱ
ԷՏԻԼԷՃԷՔ ԹԷՏԱՊԻՐ

-----0-----

Ա . ԵՈՒՄ ՈՒՐԹՒԼԱՄԱ

Էյէր թաժուքլար փետրվար, Մարտ, Ապրիլ այլա-
րընտա տօղմը իսէլէր ալթը այլը օլտըքլարընտա պաշ-
լարլար եումուրթլամայա, էյէր տահա սօնրա տօղմուշ-
լար իսէ կէլէճէք իլք պահարտա եումուրթա եարարլար
այէլումում կէնճ թաժուքլարըն եումուրթլամասը իխթի-
յար թաժուքլարընքինտէն էրքէն վէ եումուրթալարըտա
տահա քիւշիւք օլուր վէ պիրինճի եումուրթալարընտա
քան լէքէլէրի պուլընըր :

Սօն պահարտա եումուրթլամայա պաշլահան իլք պա-
հար թաժուքլարը իքինճի սէնէտէ պիրինճի սէնէտէն
տահա զիեատէ եումուրթա եափարլար վէ պու իքինճի
սէնէ պէօյլէլէր իչին էն մահսուլտար սէնէ օլուր վէ
եումուրթալարը տա պէօյլը :

Իւշինճի սէնէ տախի պէօյլէ կէլէր . տէօրտիւնճի սէ-
նէտէ եումուրթլամա թէնաջուս (նուաղիլ) իտուպ ար-
թը սէնէտէն սէնէյէ աղալմայա եիւղ թուլթար :

Պ . Պարալ տէրքի էյի եումուրթլայան պիր թաժուք

Թէքմիլ էօմրիւ իշինտէ 550-600 եռմուրթատան զիւ-
 եատէ եռմուրթլամաղ եանի պիրինճի սէնէտէ 80 , իւ-
 րինճիտէ 120 , իւշինճիտէ եիննէ 120 , տէօրալինճիտէ 80
 վէ արթըզ պունտան սօնրա էօախանաղը եռմուրթալա-
 րըն ատէտի աղալը :

Պունտան իսթինթաճ օլընտըզը իւզրէ պիրթավուք պէշինճի
 սէնէսինի թէքմիլ իթաիքտէն սօնրա քէսմէլի տիր . պու-
 տա պաչքա պիր շէյ իշինն տէյիլ իլլա պէօյլէ հասըլա-
 թը օլան հայվանլար հասըլաթլարը քէսիտիքտէն սօնրա
 պէպէմէք իշինն պէյհուտէ մաարաֆ իտիլմէսին : Պալատէ
 պէեան օլընան մըքտար իւզրէ եռմուրթա ալմաղ իշինն
 թավուքլարը քօլօչքայա օթուրթմամալը տըր . զիւրա քօ-
 լօչքա զէմանընտա եռմուրթալարըն ատէտի ¹/₁₅ օլուր էյեր
 թավուք սէնէտէ իքի տէֆա քօլօչքայա օթուրըրսա եռ-
 մուրթալարըն ատէտի ²/₁₅ օլուր :

Աթիտէ քի ճէտոլէլտէ էյի թավուքլարըն պէհեր սէ-
 նէ եափտըքլարը եռմուրթալարըն ատէտի ալէթթախ-
 մին կէօսթէրիլմիշ տիր :

1	սէնէ	իւք	պահար	թավուզը	20
1	»	»	ատի	թավուք	80
2	»	»	»	»	120
3	»	»	»	»	120
4	»	»	»	»	80
5	»	»	»	»	60
6	»	»	»	»	40
7	»	»	»	»	20
8	»	»	»	»	10

550

Թավուքլարըն եռմուրթլամասը մանթաղամ օլմայըպ
 սէպէպի տէ մալոււմ տէյիլտիր . պաղը թավուքլար իւչ

կիւնտէ պիր , պազըլարը իքի կիւնտէ պիր վէ պազըլարը տա կիւնտէ պիր եախօտ իքի եումուրթա եարարլար :

Թաւուքլարըն եումուրթլամասը եաքլաչտըքտա պիր եէրտէ տուրամազ վէ լաենգաթը քըքըրտար , իպիկի չօք քըզարըր , կէօզի տահա աթէչի օլուր վէ եէմինի զինատէ հըրս իլէ եէր . դարանլըք վէ կիզլի մահալլէր արար եումուրթլամաք իչին :

Թաւուքլար ալէլումում սապահլարը եումուրթլարլար իսէտէ սօնրալարը եանի թիւյ տէօքմէ վազթինտէ եու մուրթլամա ախչամ իւզէրի օլուր . եանի իքք պահարտա սապահլէյին , եազըն էօյլէյէ եազըն վէ սօն պահարտա էօյլէտէն սօնրա թաւուքլար (թիւյ տէօքմէ վազթի միւս . թէսնա օլարագ) հէման հէր կիւն եումուրթլարլար վէ պուտա էյի պէսլէնտիքլէրինտէ վէ սօղուգտան մուհաֆազա օլընտըքլարընտա օլքատար մունթազամ օլասիլիր :

Թաւուքլարըն Յունվար այընտա եումուրթլամայա պաչլամալարը մաթլուպ օլտըքտա քէնէվիր թօխումը , պուղտայ գըրընթըը , մըսըր պուղտայը , գարա պուղտայ , պէօճէք վէ սայիրէ վէրիմէլի աիր :

Ալէլումում թաւուքլար Յունվար , Փետրվար , վէ Մարտ այլարընտա պաչլարլար եումուրթլամայա , Ապրիլ Մայիս , Յունիս վէ Յուլիս , այլարը թաւուքլարըն էն մահսուլտար այլարըտըր . Յուլիստէն պաչլայարաք եու մուրթլամա ազլարը վէ պու վազըրթտա իքք պահարտա քօլօչքայա օթուրմաեանլար եումուրթլարլար . Օգոստոս վէ Սեպտեմբեր այլարընտա եումուրթլամա պիր զայրէթ

այլը . պու ղէման քօլօչքայ օթուրմայանլարն իւչիննճի վէ օթուրանլարն իքիննճի եումուրթլամալարը օլուր :

Հոկտեմբեր վէ Նոյեմբեր այլարնտա եումուրթլամա հէման պիւսպիւթիւն քէսիլիւր պու վազթա Ռեյ ԿեօԿե տէնիլիւր : Դեկտեմբեր այլնտա եումուրթլամա պիւսպիւթիւն վուգուա կէլմէզ . լաքին պալատէ պէեան օլնտալը իւզրէ պէսլէնիլէն վէ սագլանըլան պիւ քաչ թաւուք այրճա պիւ եէրտէ պուլլնտըրըլտաքտա եումուրթլամա՝ միւսթէսնա օլարադ մէզքիւր այտա վուգուա կէլիւր : Իշթէ պու ուսուլ իւզրէ պու մէվսիմտէ թագէ եումուրթլա պուլլնըր քի վէք պէօյիւք դըլմէթի օլուր . պունտան մաստա թավուքլարը կիւնէչին գարչսընտա պիւ եէրտէ պուլլնտըրմագ վէ պախուսուս կիւպրէ իւզէրինտէ տուրտուրմագ լազըմ տըր :

Եումուրթլամայը ուզաթմաննն եօլը

Թավուքլարն եումուրթլամասը խիթամ պուլտըգտա թավուքլար քօլօչքայ օթուրմագ իսթէրլէր . լաքին եամիտըլարը եումուրթլալար գալտըրըրլարսա եումուրթլամա պիւթթապի տահա ուզուն վագըթ սիւրէր . վէ էյի պէսլէնմէզ վէ սերպէսթ պրագըլմըշ թավուքլար մահսուլտարլըքլարնա վէ եաչլարնա նիսպէթէն իլք եումուրթլալարըլնտա 20 - 40 եումուրթլա եամիապիլիլիլէր : Էյէր թավուքլար ղայէթ սէմիզ օլուրլարսա եումուրթլամալարը ազալըր վէ պագըքէրէ գապուգսըլը եումուրթլա

եափարլար քի թէպտիլի մահալ էտիլմէսի եախօտ քօլօշ-
քա իչինն խոթիմալի զայրի միւմքինն օլունը :

էյեր թավուքլար զայեթ զալիֆ օլուրլալտա եէնէ եու-
մուրթլամալարը ազալըր . շունընն իչինն թավուքլար դա-
յէթ սէմիզ օլմագսըզնն էթլ' օլմալտըրըլար :

Թավուքլարը քօլօշքայա օթուրմատան մէն
էթմէնին ուսուլի

Թավուքլարըն եումուրթլամասը խիթամ պուլտըզտա
(թավուքլարըն ճինսինէ , մահսուլտարըլընա վէ եա-
չընա եախօտ խուսուսաթը սայիրէյէ նազարէն ազ վէ
եա չօք վագըթ սիւրէպիլի) քօլօշքայա օթուրմագ խ-
թէրլէր : Իմտի թավուքլարըն քօլօշքայա օթուրմասը
մաթլուպ օլմատըքտա անլարը պիր քաֆէստէ հապս
խուսպ իքի կինն եէմսիզ սաքլամալը վէ եալընըզ սու
վէրմէլի տիր . պիր ազ օթ տախի վէրիլէպիլի . վէ
պիր քաշ քէրէ ողուք սուեա սօքըպ չըքարմաք լազըմ
տըր : Իշթէ պունտան սօնրա թավուքլար սէրպէսթ պը-
րագըլտըրլարընտո քօլօշքայա օթուրմայը ունուտըրլար
վէ էօթէյէ պէրիյէ քօշարլար : Պունտան պիր քաշ կինն
սօնրա իպիկլէրի , քի պիրինճի եումուրթլամատան սօնրա
րէնկի քաչմըչ իտի . եէնիտէն գըրմըզըլանըր վէ պաշ-
լարլար եումուրթլամայա . լաքին պազէն 5-6 կինն եու-
մուրթլատըքտան սօնրա եէնիտէն քօլօշքայա օթուրմայա

արգու իզհար իտէրէր: Հէրնէ օլուր իսէ օլսուն շու ի-
քինճի եումուրթլայիշ պիրինճի եումուրթլայիշ դատար
սիւրմէզ:

Քիւմէստէն եումուրթլարը թօլլամանըն եօլու

Հէր կիւն այնի սաաթտա վէ եումուրթլամատան տէր-
աքապ սօնրա, էվիլէլա էօլէլին, սօնրա ազչամ իւզէրի
եուվարտա պուլընան եումուրթլարը ալմալը տըր:
էյէր թաղէ եումուրթլայա իհթիեաճ պուլուներսա էրքէն
վէ եա կէճ հէման քիւմէսին պօշ պուլընտըղը վագթը
կէօզէթլէլիպ տըղգաթլէ էչէրի կիրմէլի վէ պօշ եուվա-
լարտա պուլընան եումուրթլարը ալըպ տահա տերու-
նինտէ թաւուք պուլընան եուվալարա եաքլաշմամսլը
եուվալարտան թօլլանըլան եումուրթլարըն Փէնալաշ-
մամասը իչիւն սէրին պիր եէրէ քօյմալըտօր: էյէր եու-
վալարտան եումուրթլարը մունթազամէն ալմաք իհ-
մալ օլընըրսա էքսէրիս եումուրթլարընը հէնուզ քօլօշ-
քալայան թաւուքլար պուլընըր քի շու քայըտսըղըքտան
նաչի քօլօշքա պօղըլըպ արթըզ նէ եէնիր նէ տէ քօլօշ-
քայա եարար:

Պունտան մատա մէղքիւր քայըտսըղըքտան նաչի
(քօլօշքա զէմանը օլմատըգտա պիլէ) թաւուքլար եու-
մուրթա պուլընան եուվալարտա եումուրթլամայը թէր-
ճիհ իթտիքլէրինտէն էօլէ եուվալարտա պուլընան եու-
մուրթլարըն պօղըլմասընա սէպէպիլէթ վէրիլըր: վէ
հաթթա թաւուքլար եումուրթլարը դըրապիլիլըլէր:

Քիւմէստէն խարիճ մահալտէ եռմուրթա
արամագ վէ պաշը պօշ կէղէն թավուքլարը թէր-
պիյն էթմէք ուսուլի

Եռմուրթլայան թավուքլար գարանլըք վէ սուքիւ-
նէթ սէվտիքլէրինտէն եռվալարընըն իչինտէ քէն-
տուլէրինի պիհուզուր գըլան պիր շէյ կէօրիւլէր իսէ
եռվալարընը թէրք խոուպ սայիր կիզլի վէ գարանլըք
պիր եէր արարլար եռմուրթլամաք իչինն: իչթէ պու
վէչհիլէ պիր թավուք քիւմէստէն խարիճ պիր մահալտէ
եռմուրթլամայա պըշըր իսէ անըն կիզլէնտիյի եէրի
պուլմագ իչինն կէօղէթլէյիպ ուղազտան արգասընտան
կիթմէլի լաքին մէգքիւր մահալէ եազլայմամալը տըր
գիրա թավուք օլ եէրի տէ թէրք խոուպ կիտէր պիր
սայիր կիզլի եէրտէ եռմուրթլար քի պուլընմասը միւշ-
քիլ օրուր:

Իչթէ պունըն իչինն պէօյլէ պիր թավուք պիր քաչ
եռմուրթա եռմուրթլատըքտա պիր ազը գալտըրըլըր վէ
եռմուրթլամա խիթամ պուլտըքտա եռմուրթլարըն
ճիւմէսի պիրտէն գալտըրըլըր. պու վադըթտա թավուք
պիթթապի քօլօքայա օթուրմագ արղուսընտա պուլը-
նըպ կիզլէնտիյի մահալտէ եռմուրթլա պուլամատըղըն-
տան մէյուսէն (տրտում) քիւմէսէ ավտէթ իտէր:

Էյէր թավուք կիզլէնտիյի մահալտէ կէճէյի տախի
կէչիլըր իսէ քի էքսէրիա վուգու պուլուր քօլօքայա

օթուրաճաղը զէման կիտիւ պարտաք վէ քիւմէսէ կէ-
թիւմէք չաղըմտըր :

Պունտան մաստա սապահլէյին տահա քիւմէսին դա-
բուճըղը աչըրմատան, եումուրթալարընը կիտուպ պաշ-
գա կիզլի եէրտէ եափմայա ալըչան թափուքլար քիւ-
մէստէ թութըլուպ մագաթլարընա տըգգաթլէ բարմագ
սօգըլարաք եումուրթա պուլընտըղը հիսս օլընտըքտա
պէօյլէ թափուքլար քիւմէստէ վաքի եումալարտան պի-
րիսինէ հապս էտիլիր վէ եումուրթալարընճայա գատար
քիւմէստէն տիչարը չըքարըլմաղ : իշթէ շու ուտուլ պիր
քաշ քէրէ թէքրար օլընմաղլէ թափուքլար պաշքա կիզլի
եէրէքտէ կիտիւպ եումուրթալարմատան ֆէքաղաթ կէլիր-
լէր :

Քօլօչքայա մախսուտ եումուրթալարը

թօփլամագ վէ սաքլամաք եօլու

Քօլօչքա իչինն իրի եումուրթալարը ինթիխապ իթմէ-
լիտիր պունկարտան չըքան ճիվճիվլէր տահա իրի օլուր :
Իչպու քօլօչքա եումուրթալարը եարըսընա քատար քէ-
բէք տօլու գութուլար իչինէ գօնըլուպ պու տախի
ալթը տիւզ պիր սէբէթ իչինէ եէրլէչտիրիլիլը սարալը-
մամաք իչինն :

Թափուքլարըն եափտըքլարը եումուրթալարը իւզէրինէ
քուրչուն քալէմ իլէ եումուրթալանտըղընըն թարիխինի վէ
եումուրթալայան թափուղըն ճինսի եաղըլըր քօլօչքա զէ-

մանրնատա շաշրմամաք իչին : Բօլօջքայա մախսուս եու-
մուրթալարը հավի պուլընան քութուլար քուրը , հավա-
տար վէ սըճաք իլէ սօղուքտան մուհաֆազալը պիր մա-
հալտէ եան եանա մուհքէմճէ եերէշտիրմէլիտիր :

Եումուրթլամայը ուզաթմաք ուսուլի

Ճիւմլէնին մալիւմի օլտըղը իւզրէ սըճազ լիմօնըքլար-
տա վազըթլը վազըթսըզ հէր նէվի չիչէք վէ մէյվէ եե-
թիշտիրիլտիյի կիպի սըճաքլըք թավուքլարա տախի եու-
մուրթլամալարը ճիհէթինճէ Ֆախտէլիտիր :

Վազաա պու պիր ազ մասրաֆլը կէօրիւնիւր իսէտէ
թավուքլարտան ալընաճաք հասըլթ մէզքիւր մասրաֆը
քօրըյապիլիր :

Պու ուսուլ քըչըն քիւմէսլէրտէ քիւմէսին պէօյիւք-
լիյինէ կէօրէ պիր վէ եա իքի սօպա եաքմաքլէ օլուր :
Քիւմէսին տէրէճէի հարարէթի ռեօիւր թէրմօմէթրօ-
սընըն 15-18 տէրէճէլէրինի կէչմէմէլիտիր վէ պու տէ-
րէճէնին պիր գարարտա պուլընտըրմասը իչին քիւմէս
տէրունինտէ թէրմօմէթրօլար ասըպ սըճազլըք Օնա
կէօրէ մուվազէնէ իթտիրիլիր : Պունտան մատա քըչըն
թավուքլար քօնաքլար իւզէրինտէ տուրմատըքլարընտան
քիւմէսին զէմինի սաման իլէ էօրթիւլիւր քի թավուք-
լար անըն իւզէրինէ օթուրըլլար :

Բ. ԳՕԼՕՇԻՍԱ

— 0 —

Քօլօշքայայ օթուրաճաք օլան թավուղայ թօհոււմը
եոււմուրթալար թէսլիմ օլընըր :

Պիր թավուղըն քօլօշքայայ օթուրմաք խտէտիյնի
պիլտիրէն նիշանէլէր :

Պիր թավուք քօլօշքայայ օթուրմաք իհթիյաճընը հիսս
էթմէյէ պաշլատըքտա Գօշօրքայայ (թավուքլարա մախսուս
պիր սէս) պաշլար. քանատլարընը աչըք թութար. եէրէրտէ
եէմ արար վէ եէմէղ. եուվասընտա տաիմի սուրէթ-
լէ օթուրուպ գալգմաղ. վէ օլգատար քօլօշքայայ օթուր-
մաղ հէվէսի արթար քի ալթընա նէ եոււմուրթա քօ-
նըլսա հատտա ալքըտան հափըլմըլ եոււմուրթալար պիլէ
քօնըլսա իւզէրինէ օթուրուրլար :

Պէօյլէ պիր թավուղըն քօլօշքայայ օթուրմասը մաթ-
լուպ օլտըքտա եոււմուրթա թէսլիմ օլընմաղտան էվէլ
եուվատա Ձէ սաաթ թէրք էթմէլի տիր քի թավուղըն
հիսս էթտիկի շու արգուսընըն մուվագգաթի (առժա-
մանակեայ) պիր շէյ օլուպ օլմատըղը անլաշըլմաք իչիւն :

Քօլօշքայա օթուրաճաք օլան թավուքլարը
ինթիխապ էթմէք

Թավուքլարըն ճիւմլէսի տէ շու միւհիմ օլան պօրճը
էյֆա էթմէյէ էլվէրիչի պուլընմատըքլարընտան քօլօշ-
քայա օթուրտըլաճաք թավուքլարը սէչմէք բէք լազըմ
տրր : Քօլօշքա թավուղը միւլայիմ վէ իքի սէնէլիք
օլմալը տրր . եուվատա օթուրտըղը վագըթտա եանընա
կիտիլէ քաչմամալը տրր . վահչի վէ գօրգաք պիր թա-
վուք քօլօշքասընը թէքմիլ էտէմէյիպ քէնտիսինէ թէս-
լիմ օլընան եումուրթալարը քըրմաք վէ եիւզ իւթիւ
պրագմադ կիպի Ֆէնայըքլար էտէր :

Այնի կիւնտէ պիր չօք թավուղը պիրիքտէ
քօլօշքայա եաթըրմանըն Ֆայիտէլէրի

Պազը քիմնէլէր քօլօշքանըն էյի օլմասը վէ նազար ալ-
մամասը իչիւն պիր թագըմ վահի շէյլէր իճրա էտէր-
լէր քի պունչարըն ասլուէսասը օլմատըղընտան պէօլլէ
պաթըլ Ֆիքերլէրէ իթիքատ օլընմամասընը խալիսանէ
թավսիյէ իտէրիմ :

Պիր քօլօշքա լայըքը իլէ պաքըլտըքտա հիչ պիր շէյ
օլմայաճաղընա չիւպհէ եօքտըր : Այնի կիւնտէ վէ եա
պիր իքի կիւն Փասըլա վէրիլէրէք պիր քաչ թավուղը
պիրտէն քօլօշքայա եաթըրմաք Ֆայիտէլի տիր գիրա

Թափուքարտան պիրինին քօլօքքասը էյի օլմատըքտա վէ
քիֆայէթ էտէճէք քատար փիլիճըրի հասըլէտէմէտիք-
տէ պունընքիլէր տիկէր քօլօքքասը էյի օլան թավուղա
թէսլիմ օլընըպ օպիրինէ տիկէր եումուրթալար թէսլիմ
օլընըր : Պիրտէ հէմէն պիր վաքըթտա իքի քօլօքքատան
հասըլ օլան փիլիճէր եալընըզ պիր թավուղա վիրիլէ-
պիլիր լաքին ախշամլարը ասըլ գէնտի փիլիճէրի իլէ պէ-
րապէր ալթընա քօյմալըտըր էյէր պէօյլէ եափըլմաղսա
օնլարը տէօյէր վէ քապուլ էթմէզ : Էյէր փիլիճըրի
պաշքասընա վերիլէն թավուքլարը թէքրար քօլօքքայա
եաթըրմաք միւմքին օլամասա պէօյլէլէրինին արթըք քօ-
լօքքայա եաթամայաճաղընա էմնիլէթ, բէյտա էտէրէք
սալը վէրիլմէլի տիր :

Պիր քօլօքքա թավուղընա թէսլիմ օլընաճաք
եումուրթալարըն ատէտի (թիւ)

Քօլօքքայա մախսուս եումուրթալարըն ատէտի թա
վուղըն պէօյիւքիլինէ նիսպէթ օլընմալըտըր . թավու-
ղա քօլօքքա իչին վէրիլէճէք եումուրթա ազ օլմալըտըր
էյէր շօք օլուրսա քօլօքքա պօղուլըր : Էն գիեատէ պէօ-
յիւք պիր թավուք 15 տէն գիեատէ եումուրթայը իտարէ
էտէմէտիլինտէն ալէլումում թավուքլարա 12 եումուր-
թա թէսլիմ օլընըր :

Իավէչ թավուքլարը քէնտի եումուրթալարընըն 10-12
տանէսինի վէ պիր պաշքա իքի թավուղըն եումուրթա-
լարընըն 6 տանէսինի իտարէ էտէպիլիրլէր :

Պիր քօլօշքա թավուղընա մուխթէլիֆ ճինստէն
պուլընան եումուրթա թէսլիմ
էթմէնին մահզուրլարը

Պիր թավուղըն ալթընա զօնըլան եումուրթալարա
սայիր ճինստէն պուլընան եումուրթա քարըշտըրմամալը
տըր զիրա փելիճէրին հէփսիտէ պիր զէմանտա եու-
մուրթատան չըքմալլար :

Եյէր պիր վագըլթտա պիլէ եումուրթատան չըքսա-
լար պէօյիւրիքլէրի պաշդա պաշդա օլըրսա եէքտիկէ-
րինէ մազարրաթ վէրէճէքլէրինտէն քօլօշքա միւքէմմէլ
օլամազ

Քօլօշքայա մախսուս թավուք եուվալարընը
հազըրլամանըն եօլը

Պիր թավուղըն քօլօշքայա օթուրմասը քարարլաշտը-
րըլտըքտա քօլօշքայա մախսուս օլուն քիւմէսին տէրու-
նինտէ պուլընան օլ թավուղըն եուվասընը էվէլճէ հա-
զըրլամալտըրը վէ էվէլճէ տախի սէօյլէտիյիմիզ կիպի
քօլօշքալարա քիւմէս կիպի այրըճա պիր քօլօշքահանէ
եափըլմալտըրը :

Եյէր քօլօշքայա օթուրան թավուքլար չօք օլուպտա
քօլօշքահանէ քիֆայէթ իթմէզսէ տիկէր պիր քօլօշքա-

հանէ եափըմայր տրր, վէ պու քօլօշքահանէլէրին էյի,
նէ սօղուք, վէ նէ տէ նէմլաք օլմասընա ղայրէթ էթ-
մէլի վէ սուս վէ գարանլըք օլմայր տրր,

Մէգքիւր քօլօշքահանէնին տիվարլարընըն ուզունլըղը-
նա եարըմ արչըն էնլիլիլինէ վէ զէվինտէն ալթը փար-
մազ երւքսէքլիքտէ թահթալար մըլսլանըպ էվէլճէ պէ-
եան էթտիլիմ եուվալար օլ թահթալարըն իւզէրինէ գօ-
նըլըր: Լաքին քօլօշքա եուվալարը պիր աղ տահա չու-
քուրճա օլմայրտըր: Պիրտէ եուվանըն տիպի քօլա տի-
պի կիպի տիւզ օլմայր տըր քի եումուրթալար եէքտի-
կէրի իւսթինէ չըքմասընլար: եուվանըն տիպինէ բարչա-
լանմը սաման գօնըլըպ իւզէրինէ տախի պիր աղ քուշ
թուլի վէ եա փամպուք գօյմայր վէ պունլարըն հիշ
պիր չուքուր եէրի օլմայըպ տիւմտիւզ օլմասընա ղայ-
րէթ էթմէլի տիր: Եումուրթալար եուվանըն իչինտէ
իւսթ իւսթէ գօնըլմայըպ եան եանա պուլընմայրտըրլար:
Սաման եէրինէ գուրու օթ գուլլանմամայրտըր զիրա
գուրու օթ Ֆըքրայըպ քըզար վէ պէօճէքլէնիր:

Թափուքլար քօլօշքայա եաթտըքտան իքի իւշ կիւն
սօնրա տիկէր եումուրթալար իլավէ իթմէք զարարլըտըր
զիրա եումուրթալարտան փիլիճէրին չըքմասընտա նի-
զամըզըք վաքի օլուպ քօլօշքա էյի օլմաղ:

Իօլօշքատա պուլընան թափուքլարա
պագմանըն եօլլ

Թափուք եուվատա եէրլէշտիքտէն սօնրա իւզէրի եիւն-
տէն եափըմը պիր պէզ իլէ եօրթիլիպ պէօյլէճէ իքի

կիւն թէրք օլընըր, կիւնտէ եալընըզ պիր քէրէ եէմէր վէ իչմէք վէ պիր ազ կէզինմէք իչիւն եուվատան չըքա-
րըլըր: Էյէր թավուք միւլայիմ օլըրսա վէ եուվասըն-
տա էյի օթուրմուչ իսէ իւզէրինտէքի էօրթիւ գալըր-
ըլըր վէ եէմ իչէ իչէճէյի պիրէր գապ կլէ եուվասընըն
եանընա քօնըլըր: Լաքին պագը թավուքլար եումուրթա-
լարընը թէրք իթմէք իսթէմէեուպ եէմէք վէ իչմէք
իստէմէտիքլէրինտէն էօլիւրլէր: Էյէր թավուք պահչէ-
պինտէ քօլօչքահանէ վար իսէ, զլտա մէգքիւր քօլօչքա-
հանէ էօնիւնտէ պուլընան չիթլի պահչէյէ քօնըլըր,
վէ կիւնտէ պիր տէֆա քօլօչքահանէնին գարուսը աչըլըր.
ալէլումում թավուքլար քէնտի քէնտիյէ գալգուպ եէր-
լէր իսէ տէ պու խուսուսա տիգգաթ էթմէլի տիր,
եումուրթալարընը թէրք էթմէյէն թավուքլարը թու-
թուպ եէմ եէմէք իչիւն քօլօչքահանէտէն տըշարը չըքա-
րըլըր, վէ պիր թավուղըն եուվասընտան եարըմ սաաթ-
տան զիեատէ այրըմասը ճայիզ տէյիլտիր զիրա եումուր-
թալար եարըմ սաաթտան զիեատէ թավուքսըզ գալըր-
լար իսէ սօուրլար: Թավուքլար զիեատէ վահչի վէ գօր-
գագ օլտըքլարընտա եախօտ քէնտի քէնտիյէ գալգմայը
ագըլ իտէմէտիքլէրինտէ հէր սապահ սէօյլէտիյիմ կիպի
գալտըրմայը վէ պիր քիւֆէ ալթընտա եէմ վէրմէլիտիր:
Լաքին էյէր թավուք քօլօչքայա զիեատէ հարիս պուլը-
նըր վէ ինքըպաղէ տիւշար օլտըղը տախի կէօրիւլիր իսէ
(պու հալ էքսէրիեա վուգու պուլուր) կիւնտէ լքի տէ-
ֆա չըքարմաք լազըմ կէլիր:

Քօլօչքասընա հարիս էօյլէ թավուքլար վարտըր քի

եւմէրինի եւմէք իչին եուվասընտան չրգարըպ թօփրագ իւզերինէ քօնըսըբլարընտա եւմէք իսթէմէյերէք եերէ օթուրուրլար , վէ էօյէ քըզմըչ պուլընըրլար քի թէրս լէմէք իչին զահմէթ չէքերլէր . պէօյէլէրինէ օթ նէվին տէն շէյլէր վէ սալթա վէ քուղու գուլաղը բարչալանըպ ըպաք քէքէք իչէ դարըշտըրարաք վէրմէք լաղըմտըր : Սպաննաք վէ պահչէ օթլարը տախի եարար . պէօյէ թավուքլարը սէրինլէնմէք իչին եարըմ սաաթտան զիեատէ եուվասընտան տըշարտա թութուլըր վէ եումուրթալարընըն սօղումամասը իչին իւզերլէրի եին տէն եափըլմըչ քալըն պիր պէզ իչէ էօրթիւլի :

Իքթիզասըզ եերտէ քօլօքբահանէյէ կիրմէմէլիտիր զիրա թավուքլար սիւքիւթ իչէ բահաթլըր սէվերլէր :

Քօլօքբահանէնին քաբըսը լաղըմ օլտըրը քատար աչք պրաքըլարքսա հօրօզ իչէ սայիր թավուքլարըն իչերի կիրմէմէլէրինէ տիգգաթ էթմէլիտիր զիրա քօլօքբա թավուքլարընը պիհուղուր էտերլէր :

Քօլօքբա իչին գուլանըլանճաք եումուրթալարըն թանըմասը իչին պիր շէյ տէնիլէմէզ . պու խուսուս հագգընտա բէք չօք ֆիքիլլէր պէեան օլըմըչ իսէ տէ իչի թապիւթէ հէվալէ էթմէք էն էհվէն եօլ տըր : Եու տախի մալիւմ օլա քի իրի եումուրթանըն փիլիճի տախիմա իրի օլմայըպ փիլիճին իրի օլմասը եումուրթանըն սարըսընըն իրի օլմասընա պաքսըր : Թապէ եումուրթալարըն քօլօքբայա էլվէրիչի օլտըղընա շիւպհէ էօք իսէ տէ օտուն թալաղը իչինտէ օլտըրը հալտէ պիր սէքէթ տերունինտէ 15-20 կին սագլանըլան եումուրթալար տախի քօլօքբայա կէլրլէր :

Քօլօշքատա պուլընան եռմուրթալարը մուայէնէ
էթմէնին եօլը

Քօլօշքա սէքիզ կիւնլիբ օլտըքտա եռմուրթալարըն հանկիսի էյի վէ հանկիսի ֆէնա օլտըղընը անլայըպտա պիրպիրլէրլինտէն այրըմագ իչիւն մուայէնէ էթմէլիտիր:

Եռմուրթանըն մուայէնէսի իչիւն եռմուրթայը սաղ էլ իլէ թուրթպ պիր ըշք էօնինէ կէթիրմէլի վէ սօլ էլինի պօրու կիպի եաբարաք եռմուրթանըն իւզէրինէ գօյմալրտըր (պու խուսուս ճիւմլէնին մալիւմի տիր): Պատէհու կէօղէ եագըն կէթիրիլիպ եռմուրթանըն սիվլըի օլմայան թարաֆընտա սիեհհ պիր նօղթա պուլընտըը կէօրիւլտիքտէ օլ եռմուրթա էյի տիր:

Քօլօշքանըն իպթիտասընտան օն պէշ կիւն սօնրա եռմուրթանըն նրսֆը մուզլիմ (աղօտ) օլուր: Քէզալիք քօլօշքանըն օնպէշինճի կիւնիւնտէ եռմուրթալար ըլըճաք սույա վէ եախօտ հավա ղայէթ սըճաք օլուրսա հավանըն թէսիլի իլէ ըսընմըշ սույա գօնըլըպ էյեր եռմուրթա սաղ փիլիճի հավի (պարունակող) իսէ սույըն եիւզիւնէ չըքար վէ հիսս օլընըր տէրէճէտէ քըմըլտանըր. էյեր սաղ փիլիճի հավի տէյիլ իսէ քըմըլտանմայըպ գալըր վէ եա սույըն տիպինէ չէօքէր սույըն տիպինտէ գալան եռմուրթալար գուվլէթլիճէ սալլանըլտըքտան սօնրա չալքանթըը պիր սու սէսի իչիտիլիրսէ օլ եռմուրթալարըն ֆէհա օլտըղը մալիւմ օլուր:

Քօլօշքատա պուլընան եռմուրթանըն մուայէնէսի ,
թավուք եէմ եէմէք իչին եուվաընտան չըքտըզը վա-
զըթտա իճրա օլընըր : Տիկէր հիչ պիր պէհանէ իլէ եու-
մուրթալարա տօզընմագ ճայիզ տէյլտիր :

Քօլօշքանըն մունթաղամ օլմասը իչին եռմուրթա-
լարը թավուք քէնտի քէնտիյէ էվիրիր չէվիրիր : Էյէր
թավուղըն պէօյէճէ եափմասընա պագմայըպտա ինսան
պու խուսուսը քէնտի իճրա էտէրսէ քօլօշքա մուլա-
թարայա աթըլմըշ օլուր :

Եռմուրթալարընը եէյէն թավուքլար

Քօլօշքայա օթուրան պաղը թավուքլար ալթլարընտա
պուլընան եռմուրթալարը պիրէր իքիչէր եէյիպ թէլէֆ
իթտիքլէրինտէն պէօյէլէրինի քէսմէլտիր զիրա քիւմէս-
տէ հիչ պիր եռմուրթա պրագմայըպ եէրլէր :

Քօլօշքանըն միւտտէթի (տեւոզութին)

Քօլօշքայա օթուրան թավուղըն զայրէթինէ վէ հավա-
նըն տէրէճէի հարարէթինէ նազարէն քօլօշքա 19-20
կին սիւրէր :

Ղայէթ թագէ եռմուրթալար էսկի եռմուրթարլարտան
տահա չափուք փիլիճ չըքարըրլար 15-20 կինտէն զի-
եատէ կիւնլիք պուլընան եռմուրթալարա էսկի տէնիլիր :
Ալթը հաֆթալըքտան իքի այլըք օլան եռմուրթալար

սերին վէ դուրու վէ հէման հավասրդ պիր մահէլտէ
սագլանմատըքնա փիլին չըքարմալարը պիր ազ շիւպհէլի
օլուր . պունընլա պերապեր իքի այլըք եումուրթալարըն
տա փիլին չըքարտըլարը վար տըր : Թուրֆանտա փիլինը
էն էյի փիլինըլեր իսէլերտէ խուսուսի թէսպիրլերէ միւհ-
թաճտըլար . հավա սօղուք օլտըքտա , քիւմէստէն տա-
հա սըճաք պիր եէրտէ պուլընտըրմալը տըր : Յունլար ,
Փետրուար վէ Մարտ իպթիտալարընտա սօղան փիլին-
լերի սըճագ պիր օտատա պէօյիւտիպ եալընըզ էօյլէն
վագթի իլէ կիւնէլլի կիւնլերտէ տըլարը չըքարմալը տըր ,
հավա պօղըմայա վէ սերինլէնմէյէ պալատըղը կիպի
իլերի ալմալտըր :

Իքինճի քօլօքա

Պիրինճի քօլօքա խիթամ պուլտըքսան սօնրա թա-
վուք եօրըմամըզ կէօրինլերտէ իքինճի քօլօքայա եաթը-
րըլըր իսէ տէ իւչիւնճի քօլօքայա տայանամայըպ էօլուր :
Իքի քօլօքայա եաթան թավուղա իքինճի քօլօքա զէ-
մանընտա , թավուղըն սերնլէնմէսի իչիւն էքսերիեա
օթլար վէ ըւլանմըզ քերէք վերմէլիտիր :

Քէղալիք զալրի մալիւմ օլան պիր սէպէպտէն նաչի
քօլօքանըն նըսըֆ զէմանընտան քօլօքասը պօղուլըպտա
ալթընա եէնի եումուրթալար գօնըլան թավուղա տալի
օթ քապիլինտէն շէյ վէրմէլիտիր : Շու իքի հալտէ տէ
քօլօքանըն միւմքին օլտըղը քստար աղ վագթթ սիւր-
մէսի իչիւն թավուղա զօյէթ թագէ եանի եէնի եու-
մուրթլանմըզ եումուրթալար թէօլիմ օլընմալտըր :

Վահչի վէ քօլօքբայ պիր վալիտէյէ մուամէլէ
էթմէնին ուսուլի

Եյէր քօլօքբայա օթուրան թավուք վահչի օլուրսա ,
իրինճի քօլօքբայա եաթըրմամալը վէ տօզան փիլիճէրի-
տէ տիկէր պիր միւլայիմ վալիտէյէ թէսլիմ էթմէլիտլը
ղիրա վալիտէնին Ֆէնա թապլիաթընտան նաչի փիլիճ-
էրինի եէմ տաղրտան ատէմտէն քաչընտըրտըղընտան վէ
վահչիլիյի սէպէպի իլէ եավրուլարընը մուխաթարալը
մահալլէրէ կէօթիւրէճէյինտէն փիլիճէրէ զարար կէլիւ-
վէ վալիտէնին վահչիլիյի փիլիճէրինէ տալի սիրայէթ
խուուպ վահչի թավուքլար մէյտանէ կէլիւ :

Թավուք եումուրթասը իւղէրինէ պիր հինտ
թավուղընը քօլօքբայա եաթըրմաք

Քօլօքբա իչինն թավուք պուլընմատըղը վազըթտա
թավուք եումուրթալարը պիր հինտ թավուղընա թէս-
լիմ օլընապլիլիւր : Իչպու քօլօքբալարա թավուք քօլօքբասը
կիպի պաքըլըր : Եյի պիր հինտ թավուղը 32 վէ հատտա
36 քիւչիւք եումուրթալարը քօլօքբալանտըրապլիլիւր : Տօ-
զան փիլիճէրի շէֆգաթի գալլիլիյէ (խանդաղատանք)
իլէ պէօյէտիր վէ փիլիճէր տէ պու մուհապպէթէ մու-
քապէլէ խտէլլէր : Քէզալիք սայիր քօլօքբա փիլիճէրի
հինտ թավուղընա թէսլիմ օլընտըքաա: օնլարը մուհապ-

պէթլէ գապուլ խտէր: Պիրտէ հինտ թավուղը քօլօքքա սընտան փիլիճլէր չըքտըքճա պունլարըն եէրինէ տիկէր եումուրթալար գօնըլապիլիլլէր քի հինտ թավուղը պունընլա եօրըլմազ գիրա հինտ թավուղը քօլօքքասը պէլումմում 30 կիւն սիւրէր: Հինտ թավուղընըն քօլօքքայա օթուրմասը իչիւն թավուք պահչէսինտէ պիւր պապա հինտի պուլընտըրմաք էլլէմ տէյլ տիր:

Գ . ՃԻՎՃԻՎԼԼԻՐ

Ճիվճիվլէրին եումուրթատան չըքմասընը
պիլտիրէն նիչանէլէր

Փիլիճլէրին եումուրթատան չըքմալարընըն իլք աքշամըր , վալիտէնին եէմ եէմէյէ կիթմիշ օլտըլը եսնատէ եումուրթալար մուայէնէ օլընտըղը վագըթտա ճիվճիվլէրին եումուրթա իչինտէ էօթտիրլէրի իչիտիլիւր :

Պագէն տախի ճիվճիվլէրին եումուրթատան չըքմալարը վագթի կէչտիրտէն սօնրա , տահա եումուրթանըն գապուլը բօրբընատըղը հալտէ , էօթտիրլէրի վէ պաղըրշտըրըլը իչիտիրլէյլէ եումուրթանըն սիվլի օլմայան թարաֆը եանի քիւչիւք պիւր պօլըք կէօրիւնէն թարաֆընը տ'լլէլաթլէ քըքմալտըրը քի ճիվճիվլին կակասը պու մահալտէ պուլընրը , մէգքիւր մահալտէ քիւչիւք սլիւր եալըք եափըլտըքտան տէրաքապ սօնրա օլ եումուրթայը

վալիտէնին ակժընա գոյմալըտոր : պազը քէրրէ պու վէչհիլէ ճիվճիլէր էօլումտէն քուրթարըլըր :

Ճիվճիլէրին եումուրթատան

չըքմասը

Ճիվճիլէր եումուրթատան չըքտըքլարընտա միւմըին օլտըզը քատար ազ քէրրէ վալիտէյէ եազլաչմալըտոր . զիրա վալիտէ քէնտի քօլօքասընը մուտաֆաա էթմէք իչին էօյէ հարաքէթլէրտէ պուլընըր քի ճիվճիլէրէ մուխաթարալը օլուր : Լաքին էյէր ճիվճիլէրին եումուրթատան չըքմասը ուզարտա , պու խուսուտա տիգգաթ էթմէք վէ եումուրթատան չըքմայան ճիվճիլէրէ եարտըմ էյէմէք լազըմ տըր :

Պազըքէրրէ ճիվճիլ եումուրթատանըն քապուչընը գըրմաք իչին կակալատըքտա , եումուրթայա կիրէն հափա եումուրթանըն իչերիսինի գուրըտաճաղընտան վէ ճիվճիլէր լազըմ օլան նէմլաքըլըք մահվ օլաճաչընտան եումուրթանըն գապուղընտան գուրթըլմաք իչին ճիվճիլ պէյհուտէ չապալանըր , պու հալտէ եումուրթա պընըպ էթրաֆընա ըլըճաք սու գօնըլըր քի եումուրթանըն իչինէ սըղըպ ճիվճիլին չըքմասընը գօլայրսնալըրրըր : Պազը քէրրէ տախի ճիվճիլէր եումուրթանըն գապուղընը բըրմաք իչին պէյհուտէ չալըչըրրար քի պու հալտէ էթլա կակասը վէ սօնրա պաչը մէյտանէ չըքարթըլըքտան սօնրա եումուրթա թէքրար վալիտէնին ակժընա գօնըլըր : Ճիվճիլի պիղըլաթ եումուրթատան չըքտըմալը տըր

զիրա վաղթի թեմամ օլա պիլէ տահա ճիվճիվին կէօ պէյնտէ եուճըրթա սարըսը պուլընմագ իճթիմալի օլ տըղընտան ճիվճիվ էօլուր :

Էքսէրի հալտէ պէօյլէ շէյլէր թապիաթէ (բնու թիւն) հէվալէ օլընմագ էյի տիր . զիրա էօյլէ ճիվճիվ լէր վարտըր քի եուճըրթաան չըքմալարը պիրպիրլէ ըինէ պագմագ :

Իլք ճիվճիվլէրտէն չըքմասընտան անճագ 24 սաաթ սօնրա քօլօքթայը կէօղտէն կէշիրմէլի տիր քի եօքարըտա պէեան էթտիյիմ ուսուլլէր , էյէր լազըմ օլըրսա , պու վագըրթտա իճրա օլընըր : էյէր պու վագըրթտա ճիվճիվ լէրին հէվիտի չըքմամըշ իսէ վէ հիշ պիր էնկէլ տախի եօգ իսէ իշի թապիաթէ պրագմալը տըր : Պագը քէրէ օլուրքի վալիտէ ճիվճիվլէրինին պիր քաշ տանէսինին ճան լանտըղընը կէօրաիքտէ շէֆդաթը մատերկլէսինտէն (մայրական դութ) նաշի եուվասընը թէրք իտուպ տա հա աչըլմայան եուճըրթալարընը եիւզ իւսթիւնէ պրագըր , պու հալտէ իլք սօղան ճիվճիվլէրի թիւյ իլէ տէօ շէնմիշ պիր սէփէթ տէրունինէ գօյուպ սըճաք պիր եէրտէ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա քօլօքթասընը թէքմիլ էթմէք իշիւն թվաուք գարանիլքտա պրաքըլըր վէ քօլօքթա պիւսպիւթիւն թէքմիլ օլտըքտա ճիվճիվլէրին հէվիտի տէ թալուղա թէսիմ օլընըր :

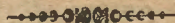
Ճիվճիվլէրին եուճըրթատան չըքմալարը խիթամ պուլ տըքտա եուվատա պուլընան եուճըրթա քապուքլարը (էյէր թալուք չըքարմամըշ իսէ) չըքարըլըր վէ վալիտէ իլէ ճիվճիվլէր եուվատան իլք տէֆա չըքարըլտըքտան

սօճրա եուվատաքի սաման քուրթլանմը պուլընաճա-
ղընտան տէյիշտիրմէլի վէ քիւմէսին իչինէ աթմայըպ
օլ սամանը եաքմայը տըր : Պիր թալուղը եումուրթալարը
վէ եա ճիվճիվլէրի իւզէրինտէն գալտըրմաք իչին գա-
նատլարընը աչարաք թութմայըտըր զիրա էքսէրիա թա-
վուք եումուրթալարընը վէ եա ճիվճիվլէրինի քանատը
ալթընա կիզլէմիշ պուլընաճաղընտան էյէր պիրտէն պիրէ
գանատլարընը աշմաքսըզըն եուվասընտան չըքարըլըր իսէ
գանատլարը ալթընտա սաքը պուլընան եումուրթալար
տիւշիւպ քըրըլըր վէ եա ճիվճիվլէր տիւշիւպ էօլիւրլէր :

Ճիվճիվլէրին եումուրթատան չըքմալարը
իչին եարտըմ էթմէնին քազասը

էյէր եումուրթալար մաթլուպ օլան տէրէճէյի հա-
րարէթ վասըթասը իւէ լայըքը վէչհ իւզրէ քօլօքբալան-
մըշար իսէ ճիվճիվլէր պաշար քօլօքբանըն եիկիրմինճի
վէ եա եիկիրմիպիրինճի կիւնիւ պաշ կէօսատըրմէյէ . օն
սէքիզինճի վէ եա օն տօքըզընճը կիւնտէն իթիպարէն
ճիվճիվլէրին եումուրթանըն իչինտէ էօթտիւքլէրի իչի-
տիլիր վէ օն տօքըզընճը կիւնի ագշամը եումուրթանըն
գապուղընը կակալարլար եանի եումուրթանըն իւզէ-
րինտէ եըտըզ շէքլինտէ քիւշիւք պիր քըրըք կէօրիւլիր
իսէ քօլօքբա ալէլումոււմ 21 ինճի կիւնի թէքմիլ օլտը-
ղընտան պունա էհէմմիլէթ վէրիլմէզ . 22 ինճի կիւնի

ճիվճիվէրին հեփիսիտէ տօղմուշ օլմալտարը : Պազը քեր-
րէ ճիվճիվէրին չըքմասը իչիւն եօքարտա պէեան էթ-
տիյիմիզ կիպի եարտըմ էթմէք իքթիզա խտերսէտէ պու-
եարտըմը փէք զիեատէ թէտալիր իլէ իճրա էթմէլի տիր :
էքսերիա ճիվճիվէր կակալարը իլէ եուամուրթանըն դա-
պուղընը լուզումընտան զիեատէ քըրտըքլարընտան ճիվ-
ճիվին քէմալէ վարմը (զարգանալ) օլտուղը անլաշըլը
քի պունըն իսէ թային (որոշել) օլընմասը դայէթ կիւճ
տիր . էյէր պու հալտէ ճիվճիվին եուամուրթատան չըք-
մասը իչիւն եարտըմ օլընըրսա էօլմիւշ օլտըղը հալտէ
տօղմասընա սէպէպիյէթ վէրիլմիշ օլուր : Պունըն իչիւն
21 կիւն թէքմիլ օլմատըքտան վէ ճիվճիվին տախի եու-
մուրթատան չըքմաք իչիւն պէյհուտէ չապալատըղընը
կէօրմէտիքտէն սօնրա եարտըմ էթմէք ճայիզ տէյիլտիր :

Դ . ՃԻՎՃԻՎԼԵՐ ԻԼԷ

ՎԱՆԻՏԵԼԵՐԻ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ԻՃՐԱ ՕԼԸՆԱՃԱՔ

ԹԷՏՊԻՐԼԵՐ

Տօղան ճիվճիվէրէ պիր շէյ վերմէյերէք 24 սաաթ
վալիտէլերի իլէ պերիքտէ պրաքըլըր . լաքին ճիվճիվ-
լերին եուամուրթատան չըքմասը դայրի մունթազամ օլ-
տըքտա եանի պազըլարը էվվէլ վէ պազըլարը սօնրա
չըքարլար իսէ , թավուղըն եանի վալիտէլերինին թիւյլերի

արատընտա պաշարընը կէօթէրէն իւք տօղան ճիվճիվ-
լէրի վալիտէլէրինտէն այրըւպ ղայէթ ուփատըւըչ էք-
մէք իչի վէրմէլի տիր վէ էքմէք իչինի ճիվճիվլէրին սըր-
թընա գօյմաք էյի տիր զիրա ճիվճիվլէր պիրպիրինին
սըրթընտա պուլընան էքմէք իչինի եէրէ տիւչէնլէրտէն
տահա էյի եէրլէր :

Ճիվճիվլէր էլէ

վալիտէլէրինի պիրպիրլէրինտէն այրմաք
իչիւն սէփէթլէր

Ճիվճիվլէրին հէփսիտէ ճանլանտըքտա վալիտէլէրի
պիր քաֆէս իչինէ գօնըլըր : Մէզքիւր քաֆէս պիր ար-
չըն եիւքսէքիւրտէ վէ 3 արչըն մուհիթինտէ (չըջանակ)
սէօյիւտ տալարընտան սէյրէքճէ եափըւըչ մախրութի
(կոնաձև) պիր քաֆէս օլուպ փարմաքըլըլարը արասըն-
տաքի մէսաֆէ ճիվճիվլէրին կիրիպ չըքմասընա էլվէրիչլի
օլարաք վալիտէլէրինին կիրիպ չըքմասընա ույղուն օլ-
մամալարըր : իչթէ վալիտէլէրի ճիվճիվլէրինին պիր քա-
զայա օղրայաճաղընը կէօրտիւքտէ եանընա չըղըրըր քի
էվվէլա ճիվճիվլէր վալիտէլէրինին սէսինէ կէլիրլէր իսէ
տէ կիթտիքճէ արթըք իթաաթ (հնազանդիլ) էթմէեուպ
քուլաք ասմաղլար :

էյէր հավա սօղուք օլուրսա քաֆէսի սըճաք վէ էյի
պիր օտա տերունինէ վէ եա թավուքպահչէսինին սիբէր
պիր եէրինէ քօյմալը տըր . էյէր հավա սըճաք օլուր վէ

կիւնէշ տախի տօղրուտան տօղրույա քաֆէս իւզէրինէ տիւշէրսէ (քի պու Ֆէնա տըր) քաֆէսին իւզէրինի պիր պէզ վէ եա սաման իլէ էօրթմէլի տիր . քաֆէսին ալթընա իչի պէրրաք սու իլէ տօլու չուքուր պիր քապ քօնըլըր . էյէր հավա սօղուք օլուրսա օլ սու բլըճաք օլմալը տըր : ձիվճիվէր իչին տէ ուֆատըմըշ էքմէք իչի վէ վալիտէլէրինէ հուպուպաթ վէրմէք լաղըմ տըր , զիրա էյէր վալիտէյէ պիր շէյ վէրիվմէզ իսէ ճիվճիվէրինէ վէրիլէն եէմի աճըղընտան նաչի եութար , Հէր կիւն պիր քաչ տէֆա եէմ վէրմէյի վէ պիրինճի կիւնի ճիվճիվէրի քաֆէսին իչինտէ իքի սաաթ տուրտուրմալը վէ սօնրալարը սապահլարը վէ աքչամլարը պիրէր սաաթ քաֆէսին իչինտէ պուլընարըմալը տըր :

ԻՄԹԻՐԱՀԱԹ ՍԵԲԷԹԻ

ձիվճիվէր եէմլէրինի եէտիրլէրինտէ անլարը թու թուպ քօլօքա իչին քուլլանըլան սէփէթ տերունինէ եէրլէշտիրմէլիտիր : Պաղը քէրրէ վալիտէ ճիվճիվէրինի կէօթիւրէն առէմին ալտը սըրա կիտուպ քէնտի քէնտիյէ սէփէթէ կիրիպ օթուրըր , պաղէն տախի պէօյլէ վուքու պուլմատըղընտան վալիտէյի կէօթիւրիպ սէփէթէ քօյմալը վէ հատտա իւզէրինի տէ էօրթմէլի տիր չիւնքի օլուրքի սէփէթին իչինտէն չըքըպ եավրուլարընը եալընըզ պրաքըրքի պունլար տախի վալիտէլէրինին սըճաքըղընտան մահրում գալմաղիէ չալուք իւչիւրլէր վէ պու վէչիլէ հաաթա օլուրլար :

Պիր տէ թօփրաք իւզէրինտէ սաման իլէ պիր եուվա տա-
խի եափըլապիրը չիւնքի ճիվճիվլէր պիր տէֆա քուվլէթլէն-
տիրէրինտէ իչպու եուվատան հիչ պիր քազա զուհուր
էթմէյերէք չըքուպ կիտէպիրլըլէր հապուլ քի սէօյլէտի-
յիմիզ սէփէթ տաիմա պիր ազ եիւքսէք պիր եէրտէ
պուլընաճաղընտան ճիվճիվլէր եէրէ տիւչիւպ եա եարա-
լանըրլար վէ եա թէլէֆ օլուրլար :

Ճիվճիվլէրին ՂՐՏԱԾԸ

Ճիվճիվլէրին տօղտըքլարընըն իւչիւնճի կիւնինտէն ի-
թիպարէն էքմէք իչի եէրինէ պուղտայ վէրիլըր , իչպու-
պուղտայա քէնէվլըր վէ տարը տախի քարըշտըրըլապի-
լըր , պուղտայ էքմէք իչինտէն տահա էյի ճիվճիվլէրէ
եարատըղընտան պուղտայա հայլի վաղըթ տէվամ օլը-
նըր : Պուղտայ տանէլէրինին ճիվճիվլէր իչիւն փէք պէօ-
յիւք օլտըղը վարիտի խաթըր օլմասըն զիրա մէգքիւր
տանէլէրի ճիվճիվլէր քօլայլըք վէ հըրս իլէ եէրլէր :

Պէչիւնճի կիւնտէ ճիվճիվլէր պաշարլար քաֆէսին բար-
մաքլարը արասընտան չըքըպ կէզինմէյէ , էյէր քաֆէս
սաիր հայվանաթըն պուլընտըքլարը պիր մահպտէ իսէ
ճիվճիվլէր պիր մուխաթարա կէօրտուրլէրի անտէ քա-
ֆէսէ վալիտէլէրինին եանընա քաշարլար , պուռտան մա-
տա պէօյլէ պիր հալ վուքուրնտա վալիտէլէրիտէ անլարը
թէլաչ իլէ եանընա չաղըրըր :

Ճիվճիվլէր ազ վաքըթտան քուվլէթլէնէճէքլէրինտէն
վալիտէլէրի իլէ քաֆէստէն տըչարը կէզինմէլէրինէ միւ-

սաստէ օլընըր . լաքին եեմէրինի քափէս իչինտէ վէր-
մէլի վէ սապահլարը կիւնէշ տօղմաստան էվէլ քալորըպ
աքչամլարը տա կիւնէշ պաթմաստան էվէլ քափէսին ալ-
թընա թօփլամալը տըր :

Սէքիզինճի կիւնտէ քօւյրուք իլէ քանատ թիւյլերի
սիւրմէյէ պաչլար ըի պու վագըլթտա տահա զիեատէ
տիքքաթէ միւհթամ տըրլար , նէմլաք եէրլէրտէ վէ սէ-
ըին վաքըթլարտա տըշարը պըրաքմայըպ միւմքին օլտըղը
քատար էրքէնճէ եուվալարընա կէօթիւրմէլի վէ լայըքը
իլէ պէպէմէլի տիր : Քօւյրուք իլէ քանատ թիւյլերի
պիթտիքտէն սօնրա արթըք ճիվճիվլէրին քօրքուլաճաք
պիր եէրի քալմազ . պու վագըլթտա թավուքպահչէսինտէ
վալիտէլէրի իլէ պիլիքտէ կէզմէլէրինէ միւսաստէ օլը-
նըպ եալընըզ կիւնտէ իքի տէֆա եէմ վէրմէք իչին
չաղըլըրլար , աքչամլարը եուվայա կէլմէլէրինէ վէ եաղ-
մուր պլթընտա քալմամալարընա տիքքաթ էթմէլի տիր :
Թիւյլէնտիքտէն սօնրա եաղմուր անլարա չօք թէսիր էթ-
մէզ իսէ տէ հէր հալտէ եաղմուրըն զարարըլ օլտըղը
խաթըրտան չըքմամալը տըր :

Ճիվճիվլէր պիր այլըք օլտըքտան սօնրա արթըք խուսուսի
(մասնաւոր) թէտպիլըլէրէ միւհթամ օլմազ իսէ տէ ու-
մումէն եէմ վէրիլմէք զէմանընտա հաղըր պուլընմա-
լարընա տըզգաթ էթմէլիտիր . էյէր թավուքլարա եէմ
վէրիլմէք ատէթ տէյիլ իսէ հէր հալտէ ճիվճիվլէրէ եէմ
վէրիլմէք իհմալ օլընմամալըտըր :

էյէր ճիվճիվլէր հէր զանղի պիր սէպէպ իլէ ըսլա-
նըրլար վէ քէնտիլէրինի փիպլէրլէր իսէ երքայըպ թէ-

միզէմէք վէ գուրըթմաք լազըմ տըր քի հասթա օլմա սընլար :

Քօլօչքայա գօնըլան եուճուրթանըն ճիւմէսինտէնտէ ճիվճիվ չըքմասը մէմուլ օլընմամալը տըր :

Փիլիճլէր ալթը հաֆթալըք օլտըրլարընտա վալիտէլէրինի թէրք իտուպ քէնտի դըտալարընը քէնտիլէրի աբարլար : Պունընլա պէրապէր ճիվճիվլէրի հէր հալտէ հուպուպաթ իլէ պէսլէմէք լազըմ տըր վէ պունտան սօնրա եօքարըտա իսփուլըն շարա պահսընտա սէօլէնիլտիլի կիպի պէսլէնիլիլլէր :

Փիլիճ եէմէք մուրատ օլընտըքտա իւչ այլըք օլտըրլարընտա եէմէլիտիր պուտա էյէր էյի պէսլէնիլլէր իսէ :

Ե . ԹԱՎՈՒՅ ՊԵՍԼԷՅԵՆԼԻՐԻ

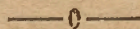
ՊԱՋԸ ԹԷՆՊԻՀԱԹ

Թավուքլարա եէմ վէրէն , վէ եուճուրթալարը եուվասընտան թօիլայան , վէ քիւմէսի թէմիզէյէն վէ քօլօչքայը թէրթիպ էտէն վէ քօլօչքալար իլէ ճիվճիվլէրէ պագան պիր ատէմ օլուպ այրը այրը ատէմլէր օլմամալը տըր : Էվլէլճէ տախի սէօլէտիլիմիլ կիպի եէմի մունթաղըմ (կանոնաւոր) սասթլարտա վէրմէլի տիր : Պուվէչհիլէ թավուքլար օլ ատէմէ չափուք ալըջըպ չաղըրտըղընտա եանընա թօիլանըրլար քի պու վէչհիլէ օլ տախի թավուքլարը սայա պիլիք վէ անլարըն իսինտէն հասթա օլանլարընը կէօրիւր :

էյէր թավուքլարաան պիրիսի էքսիք օլուրսա արա-
յըպ պուլմաք լաղըմ օլտըլընտան թավուքլարը սըք սըք
սայմալըտըր : Թավուքլարը սայմաք իչին սապահլարը
քիւմէսին քիւչիւք քաբըսը եանընտա տուրուպ չըքանուարը
պիրէր պիրէր սայմալը վէ աքչամլարը եինէ քիւմէսին
քաբըսընտա տուրուպ թէքրար սայմալը տըր : Հիչ պիր
թավուղըն քիւմէստէն տըշարը քալմամասընա զայրէթ
էթմէլի տիր : Էյէր թավուքլար կիճէլէրի աղաճ իւղէր-
լէրինտէ վէ եա պիր սայվան ալթընտա քօնմայա ալըշըր-
լար իսէ պէօյլէլէրինի պուլուպ քիւմէսէ կէթիրմէլի տիր :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԹԱՎՈՒՔԼԱՐԸՆ ՀԱՍՐԱՍԹԸ

Թավուքլարըն հասըլաթը էթլէրինտէն , եումուրթա-
լարընտան վէ թիւլէրինտէն իպարէթ տիր .

Թավուք էթի

Թավուք էթի ինսանըն հէր քանդի պիր եաշտա պու-
լընըրսա պուլընտըն էն ալա վէ էն չիֆալը եէմէքլէրին-
տէն պիրի տիր : Թավուք էթիինին նէֆիսլէյի վէ պօլըը
թավուքլարըն ճինսինէ նաղարէն տէյիլ տիր : Պունտան

մատատ այնի ճինստէն պուլունան թավուքլարտա պիէ
թավուղըն զըտասընա վէ պաքըլմասընա նազարէն պաշ-
գա պաշգա օլուր :

ԹԱՎՈՒՔ ԹԻԻՅԻ

Թավուք թիւյի հէրնէ քատար զայէթ էյի ճինստէն
տէյիլ իսէ տէ եաթաք վէ եաստըք վէ պունա միւմասըլ
շէյէր եաիմագ իչիւն եարար : Ինճէ թիւյէրի սէչուպ
ֆուրունտա գուրըթտըքտան սօնրա քուլլանըլուր . ֆու-
րունտա քուրըթմաք իչիւն էքմէք բիչիրիլտիքտէն սօնրա
սըքը օլմայարաք պիր թօրպա իչինէ գօյուպ ֆուրունա
սալտըրըլարաք քուրըտըլըր . հօրօղլարըն քույըք վէ պօ-
յունլարընտաքի ուզուն վէ ինճէ թիւյէրտէն տախի
Բիս, սեֆեօիէէք վէ շապս Բիսիէն եաիլըլըր :

ԹԱՎՈՒՔ ԵՌԻՄՈՒՐԹԱՍԸ

Թավուք եոմուրթալարը ճիւմէնին մալիւմի օլտըղըն-
տան ուզուն ուզատիյէ թարիֆինտէն սարֆը նազար
էթտիմ : Շու քատարը մալիւմ օլա քի պազը եոմուր-
թալար քապուքսըզ վէ պազըլարընտա սարը պուլընմազ
պէօյէէրի հիչ պիր շէյէ եարամայաճաղը շիւպհէսիզ
տիր :

ԵՌԻՄՈՒՐԹԱՍԸՆ ԹԱՁԷ ՕԼՏԸՂԸՆԸ

ՊՈՒՄԷՔ

Թաղէ եոմուրթա պէեազ, պէրրաք վէ փարլաք ճի-
լալը սըր . ըլըլա կէօստէրիլտիքաէ իչի պէրրաք կէօրիւ-

նիրոսէ թագէ օլտըղը , վէ էյէր պուլանըք կէօրխնիւրսէ
էսկի օլտըղը անկաղըր :

Պիրատէ եումուրթա չար չափուք չկրիլտիքոտէ էյէր
թագէ իսէ հարէքէթլէրի մունթազամ օլուր . էյէր պօշ
պուլընըրսա հարաքէթլէրի ղայրի մունթազամ վէ սար-
սըլըլը օլուր . զիրա եումուրթանըն տերունինին ազ վէ
եա չօք պօշ պուլընմասը տախի էսկիլլինէ նիչանէ տիր :

ԵՈՒՄՈՒՐԹԱԼԱՐԸ ՍԱՔԼԱՄԱՆԸՆ

ԵՕԼՈՒ

Եումուրթալար եումուրթա պուլընմաստըղը վաղըթ-
տա եխքսէք ֆիյաթլէ սաթմաք իչիւն սաքլանըլըր զի
պու պիր քաչ ուսուլէր իլէ օլուր :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՈՒՍՈՒԼ

Պիր ֆըլը վէ եա տիկէր պիր քապ տերունինտէ քիւլ
տօլտըրըլըպ եումուրթալար իչպու քիւլ իւզէրինտէ եան
եանա եէրլէշտիրիլտիքոտէն սօնրա իւզէրինէ եումուրթա-
լար կէօրխնմէյէճէք քատար թէքրար քիւլ տէօքիւլիւպ
պունըն իւզէրինէ տէկէր պիր սըրա եումուրթա վէ
պունըն իւզէրինէ տախի եինէ քիւլ տէօքվէլի . հասըլը
ֆըլընըն աղընա քատար պիր եումուրթա պիր քիւլ
քօնըլտըքտան սօնրա ֆըլընըն աղընըր կիւզէլճէ քարա-
յըպ սէրին ֆաքաթ նէմլաք օլմայան պիր եէրտէ սաք-
լամալը . քիւլ եէրինէ քէքէք վէ եա պըչքըճը թալաչը
քուլլանըլա պիլիր :

ԻՔԻՆՃԻ ՌԻՍՈՒԿ

Պէտիւք Ֆրչրլար այլնրպ իչէրի քեհատ իլէ քարլանս տըքտան սօնրա տիպլէրինէ պիր թապաքա ինճէ պէեազ թուզ եէրլէշտիրիլիպ պունըն իւզէրլինէ եումուրթալար եան եանա տիղիլիր վէ եումուրթալար զայպ օլընճայա քատար իւզէրլէրլինէ եինէ թուզ տէօքիւլիւպ թէքրար պունըն իւզէրլինէ եումուրթա քօնըլըր . իշթէ պու վէչ հիլէ Ֆրչրլար աղզընա քատար պիր եումուրթա պիր թուզ իլէ քօնըլտըքտան սօնրա աղըզլարը էլիճէ քարա տըլըպ սէրին ֆաքաթ նէմլաք օլմայան պիր եէրտէ սաք լանըլըր . իշթէ պէտլէճէ եումուրթալար 11 այ սաքլա նըլապիլուրլէր :

ԻՔՉԻՆՃԻ ՌԻՍՈՒԿ

Տիպ տէլիքլէրի էլիճէ թըփալանմիչ քասլար տէրու նինէ սաքլանըլաճաք եումուրթալար քօնըլըպ իւզէրլէրլինէ քիրէճ սուլու տէօքիւլէրէք աղըզլարը քարանտըքտան սօնրա սաքլանըլըր . քասլարտան եումուրթա չըքարմաք լազըմ կէլաիքտէ տիպլինին թըքատը աչըլըպ քիրէճ սուլը պիր աղ աքտըքտան սօնրա մէյտանէ չըքան եումուրթալար այլնրը . քապըն տիպլինին թըլիատընը աչմաք քիրէճ սուլընըն իչինէ էլ սօքմամաք իչիւն տիր :

Պաղատէ պէեան էթտիլիմիզ ուսուլլէրլին էն էլիսի շու իւչիւնճի ուսուլ տըր :

Պիրտէ եումուրթալարը շիտտէթլի սօղուքտան մուհաֆաղա էթմէք լաղըմ տըր , դիրա շիտտէթլի սօղուղըն

Թէսիրի իլէ եռմուրթա չափուք պօղլըր վէ պազը քեր-
րէտէ իչինտէքի աքընըն տօնմասընտան նաչի չաթլար :

Թավուք եռմուրթասը իլէ ետիրլան եէմէքլէր ճիւմ-
լէնին մալիւմի օլարղընտան Թաֆսիլինտէն սարֆը նա-
զարլէ շու քատար տէյէպիլիրիզ քի Թավուք եռմուր-
թասը ճիւմլէ եռմուրթալարըն էն էյիսի տիր :

ԱԼԹԸՆՃԸ ՊԱՊ

ԹԱՎՈՒՔ ՀԱՍԹԱԼԵՔԼԱՐԸ

Ինսան վէ հայվանաթը սաիրէ միսրլու Թավուքլար
տախի բէք չօք հասթալըքլարա Թութըլըրլար :

Թավուքլարըն հասթալըքլարընըն սէպէպի այէլումոււմ
ֆէնա զըտա (սնունդ), փիս սուլար վէ քիւմէպէրին
քիւչիւքլիլի վէ փիպիլի վէ սըհհաթէ մուզիը (վատա-
ռողջ) օլմասը տըր : Թավուքլար եօքարըտա սէօյէտիլի-
միզ կիպի էյի պարըլըրսա պիլ ճիւմլէ հասթալըքլար-
տան էզատէ օլուրլար . էյէր Թավուքլարըն զըտասընա
վէ եա իչտիքլէրի սուլարընա վէ Թէմիզլիքլէրինէ վէ
քիւմէպէրինին լայըքը իլէ ետիրլմասընա տիգգաթ օ-
լընմաղսա Թէք Թիւք հասթալըքլարտան պաչգա միւս-
Թէվիլի (համաճարակ) հասթալըքլար տախի զուհուր
էտէքքի Թավուքլարըն քէօքիւնի քըրաճաղընտան քիւլի

զարար վէ դիւանը միւճիպ օլուր : Թավուրլար պազը
քերրէ աղըր հաստալըլարա թուլթըլարըլարնտա հէր
նէ իլաճ էտէրլէրսէ չարէ օլամայաճաղընտան էքսէրիւսա
պէօյլէ թավուրլարը քէսիպ եէմէք տահա էյի տիր :

ՊԻՐ ԹԱՎՈՒՂԸՆ ՀԱՍՏԱ ՕԼՏԸՂԸՆԸ

ԿԷՕՍՏԷՐԷՆ ՆԻՇԱՆԵԼԷՐ

Թավուղըն չէվիքիյի վէ շէնլիլիլ ղայպ օլաբքտա , վէ
իպիկի սօլաբքտա , վէ թիւլլէրի տօնուրլաղպ էօրիէր-
տիքտէ (վետուրներուճ տնկուլլը) հաստա օլաղըր մա-
լլամ օլուր քի պէօյլէլէրիինն նէ հաստալըղա թուլթըլ-
տըղընը անլամաք իչիւն տըղգաթլը մուայէնէ էթմէլի
տիր :

ՏԻԼՃԻՔ ՀՍՍՏԱԼԸՂԸ

Թավուրլաբըն տիլիինն ուճընտա թապիի (ընական)
օլմաք իւզրէ պիր Կ՛ճԷ՛ վար տըր քի պազը քերրէ եա-
րա օլուր վէ քալընլաղըր իշթէ պու հաստալըղա Դ՛ճԷ՛
տէրլէր : Տիլճիք հաստալըղընա թուլթըլան թավուրլար
եէմէղլէր , սէսլէրի պօղուք օլուր , աղընը էքսէրիւս
աչար , սու իշմէսի կիւճ օլուր , թավուք էքսէրիւս ինքը-
պաղէ տիւչար օլուր , աղընըն իչի փէք չօք քիւչիւք
եարալար իլէ տօլու պուլընըր վէ թավուք կիթտիքճէ
ղայրփլանըր :

Էյէր տիլճիք բէք օլքատար աղըր օլմաուս եարա եա-
լընըղ տիլ ուճընտա պուլընըր :

Պու հաստալըք փէք չօք թավուրլարա պիրտէն մուսապլաթ օլա պլիր :

Պու հաստալըքն սեպէպլերի իջլէճէք սուլարըն պուլընմամասը վէ փիսլիյի , վէ չիւրիւմիւշ պուզտայ իլէ եուլաֆըն եհնմէսի վէ քիւմէպլերին հավասընըն իֆաստ (ապահանել) օլմասըտըր . տիլճիք ալէլ խուսուս կէնճ թավուրլարա արըզ օլուր :

Պազը քիմսէ պիր թօփու իյնէ իլէ տիլին ուճընտաքի կէնէ պլըրլար քի էյի տէյիլ տիր դիրա կէն թասլի օլտըղընտան , ալընըրսա , թավուղըն պիր աղասը էքսիւմիշ օլմաղլէ եհմինի լայըը իլէ եէյէմէզ . իլթէ պոււնըն իլիւն տիլ ուճոււնտա վէ աղըզ իլինտէ պուլընան եարալարը էյի էթմէյէ չալըչմալտըր : Պոււնըն իլիւն պիր տէյնէճիք ուճընա պիր պէզ փարչասը պաղալըզ «կէնէն» (Կերտիւն Կայի) իլինէ (իլերիտէ էղաճըլըք պահսինէ պուրլա) պաթըրտըրտան սօնրա տէյնէքճիյի աղըզ իլինտէ պուլընան եարալարա , կիւնտէ իքի տէֆա օլմաք իւզրէ իւշ կիւն քատար սիւրիւլիր : Պիրտէ հաստալարը տիլէր սաղլամ հայվանլարտան այրըզ էյի օլընճայա քատար այրը պիր սըճաճըք վէ հավատար քիւմէստէ պաքըրըր :

Պու հասթա թավուրլարա էլէնմիշ արփա ունընը վէ եախօտ քէքէյի սու իլէ քարըչարըրզ սուլու խամուր ետփտըրտան սօնրա զըտա մաքամընտա վերիլիր : իլէճէյի սուլարա պիր աղ կիւմէրչիլէ վէ եա պիր , աղ սիրքէ քաթմայը տըր :

էյէր տիլճիք իլէ պէրապէր պուրոււն նէպէսի տախի

պուլընըրսա , պուրուն տելլըլէրինտէ սիւմիւքէր քալըպ
քուրըրլար քի ըրճաք սու իլէ պուրնընըն իլննի երքա-
յըպ թէմիդէմէլտիր : էյէր թալուքտա ինքըպալ պու-
լընըրսա եարըմ տիրհէմ ^{պըննէպըն} եախօտ պիր ազ զէյթին
եաղը իչիրմէլտիր :

ԹԻՒՅ ՏԷՕՔՄԷ

Թիւյ տէօքմէ հաքիքաթէն պիր հաստալըք օլմայըպ
քուչլարա սէնէտէ պիր տէֆա արըզ օլուր . էօրտէրլէրտէ
եալընըլ պիր կէճէ սիւրէր իսէ տէ թալուքլարընքի զի-
եատէճէ սիւրիւպ պաղը քէրըէ թալուքլար թիւյ տէօք-
մէտէն նաչի թէլէֆ օլուրլար :

Թիւյ աէօքմէ ալէլուամւմ սօն պահարտա վուքուա
կէլիր վէ հալանէ քատար սօղուք օլուրսա թիւյ տէօք-
մէ տալի օլ քատար զահմէթլի օլուր :

Թիւյ տէօքւէ զէմանը թէքարուպ էյէտիքտէ թա-
վուքլար վէ ալէլուսուսու փիլիճլէր մահզուն վէ տուր-
ղուն օլուրլար , թիւյէր իւրպէրիւր , թալուքլար իչպու
թիւյլէրի տիւչիւրմէք իչիւն սիւրինիրլէր , վէ տէրիլէրի-
նի քաչըյարաք կահալարը իլէ թիւյլէրինի չէքրլէր ,
թիւյ տէօքմէ զէմանընտա թալուքլար ազ եէրլէր վէ
սուսարլար :

Պու զէմանտա թալուքլարը սաիր վազըթլարտան
էվլէլ քիւմէստէ եաթըրմաք վէ փէք կէճ քալտըրմաք
լազըմ տըր : Եաղմուր պու վազըթտա թալուքլարա
ղարարը օլտըղընտան եաղտըղը վազըթլարտա քիւմէսէ
քօյուպ սըճաք թուլթմալը տըր :

Թիւյ տիօքմէ զէմանը թավուքլարն զըտասը առէթ-
տէն տահա չօք, վէ տահա պէսէլիճի վէ գուվլէթ վէ-
րիճի օլմալըտըր : փիշմիշ զըտալար սըճաք վէ թուզը
օլտըքլարը հալտէ վէրիլսէ տահա էյի տիր : Պէօյլէճէ
պարըլան թավուք էրքէնճէ եուամուրթլամայա պաշլար
վէ փիլիճլէր տախի քըշը քօրդուսըզ կէչիւրիւլէր :

ԻՍՀԱԼ

Իսհալ էքսէրիա պաղըրսաքլարն ֆէնալաշմասընն պիր
նիշանէսի օլուր : Իսհալըն չիֆալանտըրմասը քօլայ տըր :

Պագը թավուքլար վէ պէլիսուսուս փիլիճլէր մահզուն
օլուրլար, քանատլարը սարքըք օլուր, թիւլլէրի էօրիէ-
րիր, վէ թէրսլէրի զայէթ սուլու օլուր :

Իսհալըն սէպէպլէրի քիւմէսլէրին վէ թավուք պահչէ-
սինին նէմլաք օլմասը, հավաննն եաղմուրը պուլընմասը,
զըտալարըննն եէչիլ, թաղէ վէ սուլու օլմասը տըր :

Իսհալը թավուքլարը քուրաք մահալլէրէ քօյուպ քու-
րու զըտա իլէ պէսլէմէլի, վէ իչէճէքլէրի սուլարընա փասը
տէմիր փարչալարը պրաքմալը, վէ շարապ իլէ ըսլատըլ-
մըշ էքմէք վէրմէլի տիր : Էյէր Իսհալը թավուքլար
քըլմէթլի օլուր վէ Իսհալ տախի տէվամ էտէրսէ սըճաք
շարապ տէրուռինէ փափաթիա չիչէյի քօյուպ իւղէրինի
քարատըքտան պիր շարեէկ սաաթ սօնրա սիւղիւլէրէք
հասըլ օլան փափաթիալը շարապտան կիւնտէ իքի տէ-
ֆա պիր քաչ քահվէ քաշըղը իչիրմէլի տիր :

Պագը քէրրէ թավուքլարըն պաղըրսաքլարընտա սօլ-
լուճան պուլընտըղընտան Իսհալ փէյտահ օլուր քի
աշաղըտա թարիֆ օլընահաք տըր :

ՄՕՂԼՈՒՃԱՆ ՀԱՍՏԱԼԸՂԸ

Թափուքլար էքսէրիա սօղլուճան հաստալըղնա տիւ-
չար օլուպ միւսթէվլի (համաճարակ) տախի օլուր :

Սօղլուճանը թափուքլար բէք զիեատէ մահզուն վէ
տէրմանսըզ օլուրլար , իպիկլէրի սօլիուն վէ խամուր
կիպի օլուր , կակալարը եափըչկանը (մաժուցիկ) սալեա
իլէ տօլար , թիւլէրի իւրփէրի , մաքաթլարը քըզարը .
քանատլարընն վէ փէնչէլէրի ալթընըն սըճաք օլմասըն-
տան քէնտիլէրինտէ հիւմնա պուլընտըղը մալիւմ օլուր ,
թէրպէրի սուլուճա օլուպ պազը իփիք կիպի քան լէ-
քէլէրինի հավի պուլընըրլար :

Փէք չօք քերէ վէ այլէխուսուս 1789 սէնէսինտէ Լօմ-
պարտիատա միւսթէվլիէն (համաճարակ կերպով) թա-
վուքլարա արըղ օլան սօղլուճան հաստալըղնտա եյեմի
օն (Fougère male . ֆուճէր ֆալ) թօզու քուլլանըտըքտա
մնւվաֆֆաքիյէթ հասըլ օլմուշտըր (իլէրտէ էզաճըլըք
պահսընա պաքըլա) :

Էյեր հիւմնա մէվճուտ օլուրսա վէ թափուքլարըն նէ-
ֆէս այլպ վէրմէսինտէ կիւճիք կէօրիւլէրսէ և տիրհէմ
քան այլնըր (իլէրտէ քան ալմաք պահսընա պաքըլա) :

ԱՂԸԶ ՔԱՊԱՐՃԸՂԸ

Պու հաստալըք թափուքլարա էքսէրիա արըղ օլուպ
այլէխուսուս եազըն զուհուր էտէր : աղըղ քապարճըղը .

նրն սալղըն օլտըղը զանն օլընըր , պունըն իչիւն պու
հաստալըքտան թուժըլանըլարը պըրմալը տըր :

Աղըզ քապարճըղը զուհուր էթտիքտէ տիլ իւզերինտէ
վէ աղըզ թափանընտա վէ ալէխուսուս կակասընըն եըր .
մաճընտա քիւճիւք եարալար կէօրիւլիւր քի ճիրահաթ-
լանըպ թափուըլարըն սալեասը իլէ քարըչարաք ֆէնա
պիր քօքու հասըլ օլուր . թափուըլար եէմ եէմէտէ զի-
եատէ կիւճիւք հիսս էտէրլէր ալէխուսուս սէրթ տա-
նէլէր եէրլէրտէ :

աղըզ քապարճըղընը՝ սէպէպի բէք օլքատար մալիւմ
տէյիւ տիր :

Թափուըլարըն աղըզ վէ կակասընըն իչ եիւզի «իբնէն»
իլէ վէ եախօտ նըսըֆ նըսըֆա սիրքէլի սու իլէ ելքա-
մալը տըր :

Պէօյլէ թափուըլարա փիշմիչ վէ եումուչաք օթլար վէ-
րիլիւր մէսալա բաղը վէ բանճար եափրաքլարը պու քա-
պիլտէն տիր : Իչթէ պունըլարտան խամուըլար եափըլըր
քի ըլըճաք օլտըլարը հալտէ վէրիւմէլիտիր :

ՄԷՅՅՍԱԼ ԱՂՐԸՍԸ ԵԱՆԻ
ՕՅՆԱՔ ՄԱՀԱԼԷՐԻՆ ԱՂՐԸՍԸ
(ՅՕԴԱՅՍԱՌԻԹԻՒՆ)

Պու հաստալըք^{ու} ալէխուսուս սըճաք մէմլէքէթլերտէ
տօղուպտա սօղուք մէմլէքէթլերէ կէլէն թափուըլարա
ալէլումում արըզ օլուր :

Թափուըլար թօփալլարըլար , փէնչլէրինին ալթը փէք

զիեատէ ազրըր, թավուքլար փէք զիեատէ սըճաք օլուր-
լար, մէֆսայլար (օյնաք մահալլէր . յօդ) շիշեր : թա-
վուքլար եիւրիւյեմէզ օլուրլար :

Պունըն սէսլէպի քիւմէսին վէ թավուք պահչէսինին
նէմլաք օլմասը, վէ թավուքլարըն հարէքթեթատ (կրթու-
թեան մարմնոյ, շարժմունք) պուլընմայըպ փէք չօք
վազըթ հարաքթեթսիլ օլմալարը տըր :

Հաստա թավուքլարը քուրու վէ հայատար քիւմէս-
լերէ քօյմալը, վէ քօնաքլարը էնլի ետիմալը, վէ փէն-
չէլէրինի քեաֆիլի բօմաթասը (իւերաէ էղաճըլըք պահ-
սընա պաքըլա) վէ եա քեաֆիլի բուհու էլէ օվալամա-
լըտըր : պու հաստալըղա թութուլանլար պիւսպիւթիւն
էյի օլմանյաճաղընտան տահա հաստալըք իւլէրլէմէմիշ
իքէն քէսիպ եէմէք տահա էյի տիր :

ՓԷՆՁԷ ԱԼԹԸ ՉԻՊԱՆԸ

Իրի վէ աղըր թավուքլար զայէթ քիւշիւք վէ եա
քէսկին քօնաքլար իւզէրինէ քօնմալարը էլէ փէնչէլէրի-
նին ալթընտա չիպանլար հասըլ օլուր քի մէֆսալ աղ-
ըլըր զանն օլունմամալը տըր :

Մէդրիւր չիպանլար սըճաք վէ զայէթ սըզըլը շիշ հա-
լինտէ պուլընըպ չիպան հալինէ կէչեր վէ էյեր պաքըլ-
մազա նիհայէթ ոյաք քէմիքլէրինի չիւրիտիր :

Պու չիպանլարըն էյի օլմասը իչիւն իւզէրլէրինէ քէ-
թէն թօհումը լափասը քօյմալը, վէ էյեր իթիղա էք
տէրսէ չիպանլարը տէրմէլի, վէ տէլաիքատէն սօնրա ճէ-

րահաթընը պօշալտը պ Բէնիւր ո' սքե" teinture d'aloès իչէ
եարայը թիմար էթմէլի տիր (դարմանեւ) :

ՔՈՒՅՐԸՔ ԱԼԹԸ

Թավուղըն կէրիսինտէ պազը քէրրէ ուֆաք պիր չի-
պան հասըլ օլուր քի +սըր +սը սէնիլիր

Պու չիպան էքսէրիա եազըն փէյտահ օլուր վէ սէ-
պէպիտէ քիւմէսին փիւլիլի վէ փէք չօք քըզալըըըը զը-
տա եէմէսի տիր :

Թավուք մահզուն օլուր , պաչընը վէ քույրըղընը ա-
չաղը թութար , վէ էյէր թավուղըն կէրիսի մուայէնէ
օլընըրսա իչի ճիրահաթ իչէ սօլու պէեազճա պիր նօք-
թա կէօրիւլիր :

Մէզքիւր չիպանը ուճը սիվրի պիր այլթ իչէ մէսէլա
նէչթէր վէ եա չաքը իչէ տէլտիքտէն , վէ իչինտէքի ճէ-
րահաթը չըքարմաք իչիւն փարմաք իչէ սըքտըքտան
սօնրա եարայը սիրքէլի վէ եա թուղը վէ եա շարապը
սու իչէ եըքամալը վէ սօնրա իւչ կիւն քատար կիւնտէ
իքի տէֆա քեաֆիրի բօմաթասը սիւրմէլի տիր :

Քույրըք ալթը օլան թավուքլարա բարչալանմըչ օթ-
լար իչէ քարըշտըըըըը քէփէքի խամուրլար վէ հա-
ֆիֆճէ կիւվէրչիւլի սուլար վէրիւմէլի տիր : Քըյմէթլի
թավուքլարա քէթէն թօհումը սույը վէ եա պատէմ
եաղը իչէ իհթիքան իտիւր :

ԿԷՕՁ ԱՂԻՐՍԱԸ

Կէօղ աղըըսը պազը քէրէ բէք զիեատէ աղըր օլտը-

ղը կիպի փէք չօք թաւուքլարա պիրտէն միւսթէվիլէն
(համաճարակ կերպով) արըզ օլուր :

Սատէ կէօզ աղրըսընտա , կէօզ էվվէլա եաչը օլուր ,
կէօզ քարաքլարը շիշէր վէ եարը քարալը պուլընըր ,
պաչ թէքսիլէն սըճաք օլուր վէ թաւուք պաչընը եօքա-
րը թութար վէ հէման պուլընտըղը եէրտէ քըմըլտան-
մաքսըղըն տուրըր :

Էքսէրիեա իչպու կէօզ աղրըսը իլէ պէրապէր կէօզ
լէքէլէրի պուլընըր քի պէօյիւյէրէք քաթ քաթ պիրի
պիրի իւսթիւնէ չօղալըպ կէօզիւ պէօյիւտիլէր վէ
կէօզ քարաքլարընը աչըպ կէօզիւ տիշարը Փըրլատըրլար .
պազը քէրէ տախի կէօզիւն ճամ կիպի փարլաք օլան
եէրի պէեազլանըպ թամ օրթասընտա պիր եարէ հա-
սըլ օլուր քի աքան ճէրահաթ տօքընտըղը եէրի հարապ
էտէր : Պազը քէրէ տախի կէօզ քարաքլարընըն էթրա-
ֆընտա չիպանլար բէյտահ օլուր քի տէրունինտէ հա-
սըլ օլան ճէրահաթ սէրթլէչիպ սարարըրլար վէ պիր
քէսէ եափարաք քալըրլար քի չիպանը աչըպ ուճը չէն-
կէլի պիր պիզ իլէ օլ քաթըրլաչմըչ ճէրահաթը ալմաք
լազըմ կէլի :

Իչպու կէօզ աղրըսընըն սէպէպի նէմլաք վէ զայէթ
սօղուք հավալարտըր . պիրտէ քիւմէսլէրտէ թաւուք
թէրսինին քալմասը վէ սաիր փիսլիքլէրի վասըթասը իլէ
քիւմէսին հավասընըն Ֆէնալաչմասը տըր : Պու իլլէթին
սալըն օլտըղը զանն օլընըր :

Հէր շէյտէն էվէլ թաւուքլարա հըֆղըստըհա (առող-
ջարանական) քանուկարը իւզրէ պաքմալը , վէ սըճաք ,

սուլուճա վէ սէրինէտիճի խամուրլար վէրմէլիտիր . մէ-
սէլա սուլու քէփէք իլէ քարըշորըրմըշ բիշմիշ բաղը վէ
եա բանճար եաիրաքլարը :

Հաստալարը սաղլամլարտան պըրըպ բիւզկարսըզ վէ
հաւանըն ճէրեանընտան (հասումն օգոյ) աբի վէ միւ-
թէտիլ (բարեխառն) պիր մահալտէ պուլընտըրմալըտըր:

Այրը մահալտէ պուլընտըրըլան հաստալարըն պաշը
իլէ պօյնընը կիւնտէ իբի իւշ տէֆա ալը «իւշնէն»
(իլէրտէ եղաճըրք պահարնա պաքըլա) իլէ երքանալը
տըր . իշթէ հէման տաիմա պու ուսուլ իլէ կէօզ աղըր-
սընըն վէ կէօզիւն էթրաֆընտա հէնուզ զուհուր էտէն
սըճաք շիշէրին էօնիւ ալընըր :

Քու վէթիլ թափուքլարտան 3 տիրհէմ քատար քան
ալընըր . էյէր կէօզ աղըրսըր կիտիպտէ եալընըզ աղըր-
սըզ օլարաք շիշէր քալըրսա կիւնտէ իբի իւշ տէֆա
քեաֆիրի բօմաթասը իլէ օլալամալը տըր . էյէր շիշէր
պու ուսուլ իլէ կէշմէզ իտէ պիր նէշթէր իլէ տէլմէլի
տիր վէ իլինտէքի ճէրահաթ էյէր սէրթ , սարըճա օլուր-
սա ուճու չէնիլէլի պիր պիղ իլէ չըբարմալը վէ քալան
եարայրտա իւնիւր «իւնիւ» իլէ թիմար էթմէլի տիր :

ԹԱՎՈՒՒՑ ԹԻՖՍՍԸ

Պաղը սէնէլէրտէ թափուքլարա պիր նէփի հաստալըք
մուսալլաթ օլուր քի միւսթէվիլի (համաճարակ) վէ սալ-
կըն օլարզընտան պիւնէրճէ թափուքլարը քուրպան էտէր
վէ պու հաստալըրա թալաւ իննէսը տէրլէր :

Թիֆօտան թուօթըան թալուք աթիտէքի նիչանէլէրի կէօթէրիբ եանի իպիկի մօրարըր , թէրսի սուլու վէ ֆէնա քօթուը օլըպ պաղը քէրէ իչինտէ իփիլք կիպի քան լէքէլէրի պուլընըր . լաբին պու հալտէ թալուք շէն օլըպ եէր իչէր վէ հօրօղ իլէ մուճամէաթէ (գուգաուրու-ութեան) քարչը կէլմէղ օլտըղը հալտէ 12-13 տաքիքա իչինտէ թիֆօյա քուրպան կիտէր : Ֆիլհաբիքա թալու-ղըն պիրտէն պիրէ տուրտըղը , վէ քանատլաըընը աչա-րաք աչաղը պրրաքսըղը վէ զահմէթլէ նէֆէս ալըպ վէրտիլի կէօրիւլիւր . եիւրէյի քուլվիէթիճէ չարփար . կէօղիւնին պէպէյի պէօյիւր , վէ կէօղիւ քարարըր . կա-կասը քէօրիւք իլէ տօլար վէ սերհօչ կիպի եիւրիբ : Քա-րանլըք պիր եէրէ կիթմէք իչիւն չօք զահմէթ չէքէր վէ օրայա կէթա'յի կիպի գբաղմօղ թուօթարաք եէրէ տիւ-չէր վէ պիրաղ չապալանտըրտան սօնրո էօյիւր . պաղը քէրէ թալուք պիրտէն պիրէ տիւչիւպ չապալամաքսը-ղըն էօյիւր :

Թիֆօնըն սէպէպլէրի էթրաֆտա պաթաքլըք վէ տուր-կուն սուլօր վէ կէօլէրին պուլընմասը վէ հայվան հաս-տայըղընըն (ժանտախտ արջառ) մէվճուտ օլմասը վէ քիւմէսլէրին թէմիղ օլմամասը վէ բէք դիեատէ սը-ճաքլար , վէ փիս սուլարըն իչիլմէսի տիր : Պիրտէ թիֆօ պիր թալուքտա բէյտահ օլտըքտա պիր պիրլէրինէ կէ-չէր . եանի թեֆօնըն սալկըն օլմասըտտ հաստալըղըն պիր սէպէպի տիր : Պուսըն իչիւն պէօյլէ թիֆօլը մա-հալլէրտէն կէլէն թալուքլարը հատտա պիր թիւլլէրինի պիլէ սաթըն ալմամալը տըր : վէ տէիլ սաթըն ալմաք

իլլա պէօյլէլէրինի մէմլէքէթէ պիլէ սօքմամայը տրր .
բէքչօք թավուք պուլլնան մահալլէրտէ հէր պիր թա-
վուղա այրը այրը իլաճ էթմէք դայէթ կիւճ օլտըղըն-
տան հըֆղ էտիճի (պահպանողական) վասըթալարը
քուլլանմայը տրր . մէզքիւր հըֆղ էտիճի վասըթա պիր սու-
տրը քի թէրթիպի աչաղըտա կէօստէրիմիչ տիր . մէսէլա

էյի սու

10 . օքքա

զաճը քըպըրը

350 . տիրհէմ

Իշթէ զաճը քըպըրը սուտա էրիտիպ եայվան պիր
քապա քօնըլարաք թավուքլարա իչիլիլիր . իչպու սու
թավուքլարըն հէր պիր ազասընա քուվվէթ վէրիպ թի-
ֆօտան քուրթարըր :

Պիրտէ թավուքլար էսկի եէտիքլէրի նէ իսէ ծնը վէր-
մէլի եանի էքմէք , արպա , եուլաֆ վէ պուղտայ վէ
սաիր պէսլէյիճի շէյլէր :

ՊՈՒՐՈՒՆ ՆԵՂԼԵՍԻ

Իչպու հաստալըք թավուքլարա վէ խուսուսի իլէ փի-
լիճլէրէ էքսէրիա մուսալլաթ օլուր . պուռնն սէպէպի
սըճաքթան սուղա վէ սուքտան սըճաղա պիրտէն
պիրէ կէչմէքտիր , վէ պիրտէ սըճաք պիր վաքըթտան
սօնրա պիրտէն պիրէ եաղմուր եաղտըքտա թավուքլար
նէգլէ օլուրլար :

Թավուղըն պաչը սըճաք օլուր , պուրըն տէլիքլէրին .
տէն սիւմիւք աքար , կէօղիւ եաչարըր , թավուղըն պուր-
նու սիւմիւք իլէ ւօլտըքտա ըսլըք սէսի չըքարըր :

միզ կիպի ետընըզճա սարին պիր եերէ քօնըլըր. իսթիրա-
հաթ քէմիք քըրըմասընըն էյի օլմասընա քիֆայէթ էատեր :

ՔԱՊԸՂԻՔ

Եեշիլիք եէմէյէն , վէ քավիաճը օլան թաւուքլար
իլէ քօլօչքայա օթուբանլար էքսերիա քապըղըզա օյրար-
լար : հօրօղլար թաւուքլարտան տահա զիեատէ քապըղ
օլուրլար :

Թաւուքլար թէրայէմէք իշին պէյհուտէ ըքընըրլար ,
վէ պու էսնատէ ինչերլէր . քապըղ թաւուքլարըն կէօ-
ղիւ աթէշի օլուր վէ կակալարը էքսերիա տչըք քալըր :

Քապըղըզըն էքսերիա իսհալտէն սօնրա վուքու պուլ-
տըղը զանն օլընըր . մաքատըն էթրաֆընտա պուլընան
թիւլէր պիրպիրլէրինէ եավըշմըշ պուլընըրլար . մաքա-
տըն էթրաֆը քըրմըզը օլուր :

Քապըղ թաւուքլարըն մաքատընտէքի եավըշք թիւյ-
լէրի քօբարմալը վէ եա մաքաս իլէ քէսմէլի վէ մաքա-
տըն էթրաֆընա պատէմ եաղը սիւրմէլի վէ էպէ կիւմէ-
ճի սուլը իլէ իհթիքան էթմէլի տիր : քապըղ թաւուք-
լարա պիր ազ պուզտայ ունը վէ պալ վէ եարըմ տիրհէմ
Կըրըմ Խըրըմ Եւրըմ եավըշմըշ իքի հապճըք , վէ էքչիլէն
տիրիլմիշ սուլար վէ սալաթա , քուզու քուլաղը , սէմիզ
օթու , սպաննաք վէ սուլու քէրէք վերիլիր : իքթիզա
էտերսէ պիր ազ զէյթին եաղը-վէ եա սու իլէ քարըշ-
տըրըմըշ քուտրէթ հէլվասը իշիրիլիր :

ՍԻՆՏԻ ՉԷՔԻԼՄԷՍԻ

ԵԱԽՕՏ

ՉՔԱՆՉՄՕՉ

Պու իլլէթ խուսուսի իլէ հավալարըն բէք սըճաք օլ-
տըզը զէման բէյտահ օլուր : Գէմալէ վարմըլ օլան հայ-
վանլար վէ իհթիլարլարը կէնճ հայվանլարտան զիեատէ
պու իլլէթէ թութըլըլար :

Հայվան պիրտէն պիրէ եերէ տիւշէր վէ քալքըպ էվ-
վէլ հանկը թարաֆը իւղէրինէ տիւշմիւշ իսէ եինէ օլ
եանը իւսթիւ տիւշէր . պաշընը կերիյէ կէօթիւրիւր վէ
գրազմօզ թութար : Նէօպէթ կէշտիքտէն սօնրա պաշը
կերիյէ եըքըմըլ վէ պիր եանէ եաթմըլ օլտըզը հալտէ
քալքը : Նէօպէթտէն սօնրա հայվան հէր նէ քատար
սէրհօշ կիպի եիւրիւր վէ պաշը արքայա եաթմըլ օլ-
տըզը հալտէ պուլընըր իսէ տէ , իշթահը եերինտէ օլուր ,
վէ էսկի հալինէ կէլիշ կիպի կէօրիւնիւր :

Պու իլլէթին սէպէպի հավալարըն բէք սըճաք օլմասը
վէ խայլը վաքըթ կիւնէշին աննընտա աուրմալարը , վէ
պաղը սէրէ թավուրլարըն պաշարընա վուրըլմասը տըր :

Պու իլլէթ թավուրլարըն պէյնինէ քան թօփլանմա-
սընտան իլէրի կէլիւր :

Պու իլլէթէ թութըլան թավուրլարըն պաշընա սըք
սըք սօղուք սու տէօքմէլի , վէ պաշընա «չը ղեփլէն»
սուլար իլէ ըսրատըմըլ պէղէր քօմալը , վէ պօյիսանտան
է տիրհէմ քան ալմալը աըր :

ԻՊԻԿ ՏՕՆԲԱՍԸ

Հավա զայնթ սօղուք օլտղղը վաքրթլարտա թավուք-
լարըն իպիկէրինին ուճը վէ փարմաքլարը տօնար :

Իպիկին ուճընտա պիր սիահլըք բէյտահ օլմայա պաշ-
լար լաքին թէքմիլ իպիկէ պիրայնթ էթմէկ պու հալ
քէնտի քէնտիյէ պրաքըլտա հայլը վաքրթ սօնրա հատ-
տա պազը քէրրէ 1-2 այ սօնրա այրըլըպ տիւշէր քի
պէօյլէ ուզայըշը հայվանը զայրֆլատըր , վէ եուուուրթ-
լամասը տախի հայլտէն հայլի կէրի քալըր : էյէր
փարմաքլարը տօնարտա թավուք թօփալլար , վէ օլտը-
ղը եէրտէն քըմըլտանմաքիտէմէկ , վէ իշպու փարմաք-
լարըն տօնմուշ օլան քըսմը այրըլըպ տիւշմէտիքճէ եու-
ուուրթլամաղ :

Թավուքլարըն պու ֆէնալըզա տիւշմէմէսի իշին քիւ-
մէպէրին սրճաք օլմասընա զայրէթ էթմէլի , վէ բէք
սօղուք հավալարտա սասաթ պէշտէն վէ եա ալթըտան
էվվէլ տիշարը չըքարմամաշ տըր :

էյէր պու խուսուսա տիքաթ օլընմամասը էճիլտէն սէօյլէ-
տիլիմիլ կիպի իպիկ իշէ փարմաք ուճլարը տօնմըչտա ,
տօնմըշ օլան եէրլէրի քէսիպ չըքարմալը վէ քէսիլէն եէրի
իւֆիլի բօմալտա իշէ սըվամալը տըր :

ԹԱՎՈՒԲ ՈՒՅԸԶԸ

Թավուք ույուղը ինտանա վէ պէկիլլէրէ վէ սայիր
հայվանլարա կէշէր : Թավուք ույուղը էվվէլա բէնշէլէր ,
իպիկ , վէ կակա էթրաֆընտա զըհուր էտէր :

Իշպու հաստալըը եվէլնէ պիտորէն նիշանէլէր կէօ-
րինամէյիպ, թավուք իշթահընը վէ շէյլիյինի զայպ էթ-
մէղ. ւաքին պաղըբէրբէ էյիճէ տիրաթ էտիտիրատ ույ-
ուղա թութըմը թավուքլարըն պաշարընը տիրաթլէրի
վէ բէնչէլէրի զբաղմօզա թութըմը կիպի շէքտիրլէրի
կէօրիւլիւր :

Պու վաքըթտան սօնրա կայիյին քախտէսինէ պէտաղճա
նօքթալար վէ զիկզակվարի չիզիլէր կէօրինվրքի իւ-
զէրլէրի զայէթ ինճէ քապուքլար իլէ էօրթիւլմը տիր
վէ իշպու քապուքլար ճիւզիճէ օվուտըքտա տիրչէրլէր :

Իշպու պիրինճի նիշանէլէրին կէօրինմէսինտէն ԱՅ
կիւն սօնրա մէղքիւր զիկզակվարի չիզիլէր պէօյիւր վէ
իլլէրինտէ «յ»-ը դեճէն տէնիլէն ուֆաք ուֆաք քուրթ-
լար բէյտահ օլուր :

Հաստալըք տահա իլէրիլէտիքճէ պօյուն վէ պաշ
թիւլլէրի իւրբէրիւր վէ նիհ տյէթ տիրչիւպ էէրլէրինտէ
ունը քապուքլար քալըր :

Յօքարըտա տախի սէօյլէտիյիմիւր կիպի իշպու հաս-
տալըք էքսէրիա բէնչէլէրինտէն պաշամալլէ փարմաք-
լար պէտաղճա թօղանմը կիպի օլուրլար : Թավուք
այաքլարընը հէրէ վուրուր վէ բէնչէլէրինի կակալար .
ույուղ քապուքլարը կէթտիրքճէ քալընլաշըր վէ կէօրի-
նէն քուրտլար տախի իշպու քապուքլարըն այլթընտա
պուլընըր :

Պու ույուզտա քապուքլարը եէնէ «սոն» (սավօն վէն)
իլէ ըսլատըպ քալարարքտան սօնրա տէրունինտէ ԱՅ

նրը . մեզքիւր պէօճէքլէր թավուք թէրսլէրինստէն վէ
ֆըրբամարտա օլան կիւպրէլիքլէրտէն հասըլ օլարդըն-
տան քիւմէսլէրի էվէլճէ սէօյլէտիլիմիլ կիպի հէր կիւն
թէմիլլէմէք վէ թավուքլարը կիւպրէլիքլէրտէ պուլըն-
տըրմամաք լազըմ աըր . թավուք պիթլէրի տիվար վէ
աղաճ ետըրքլարընտա կիգլէնիլլէր , վէ քարանլըղը սէվ-
տիքլէրինտէն կիճէլէրի փիլիճլէրէ հիւճիւմ էտէրլէր ,
վէ փիլիճլէրի նիհայէթ տէրէճէտէ զայըֆլաթտըքլա-
րընտան էօյտիւրիլլէր :

Պուսըն իլիլին պու պէօճէքլէրին չօղտլմասընըն էօնիւնիւ
ալմայա վէ քէօքիւնիւ քըրմայա չալըմալրտըր քի պու-
տա քիւմէսլէրի վէ ճիվճիվ սանտըքլարընը վէ սայիլէլի
հէր վաքըթ թէմիլլէմէք , վէ սուվարլարը փեյին օթու
սույը իլէ քարըշտըրըմըլ քիրէճ իլէ պատանա էթմէք
իլէ օլուր :

վէ էվէլճէ սէօյլէտիլիմիլ կիպի թավուք պահչէսինտէ
պուլընան քումըրտա պէօյլէ փիլիճլէր պէօճէքլէրտէն
քուրթըմաք իլիւն կէլիպ եուվարլանտըքլարընտան նաչի
հաֆթատա 2-3 տէֆա օլ քումը տէյիչտիլմէլիտիլ :
Պէօյլէ պէօյլէ պէօճէքլէր պիւսպիւթիւն մահվ օլուր :
Պու էսնատէ փիլիճլէրէ քուվվէթ վէրիճի շէյլէր եէտիլ-
մէլի տիլ :

Պու պէօճէքլէր պէօյիւք թավուքարա տալի աըրզ
օլուր քի անլարատա եօքարտա սէօյլէտիլիմիլ կիպի մու-
ամէլէ էթմէլի տիլ :

ԵՍՐԱԼՍՐ

Թավուքլարտա քաղաէն եախօտ տէօյիւշմէլէրինտէն
նաչի եարալար փէյտահ օլուր քի տէրուսինէ 3 վէ եա

Կ տամյա լուսնի իլավէ օլնմըն սուլը ըաքը իլէ երբա-
մայը տըր : էյէր եարալար աթէչլէնիրէրսէ Բեմֆէրէ Բօմախառն
սիւրմէլիտիր :

ԹԱՎՈՒՔ ԶԻԶԷՅԻ

Էքսէրիա թավուլարըն վիճվտի իւզէրինտէ քիւչիւք
քապարճըքլար հասըլ օլուր քի թավուլարը էօլիւմ
տէրէճէսինէ կէթիւրիւր : Իչպու իլլէթ սալկըն օլտըղըն-
տան , թուլթըմըն օլան թավուղը այըը պիր եէրէ քօյ-
ուպ սոզըրանմըն սալաթա , ըսլատըմըն քէրէք վէ օտուն
քիւլիւ իլէ քարըչտըրըմըն սու վէրիւր . քապարճըքլա-
րա տախի քայմաք , թաղէ թէրէ եաղը վէ եա հատոա
Բեմֆէրէ Բօմախառն սիւրիւլիւր :

ԹԱՎՈՒՔ ՄԱՆԿԱՑԱՍԱԸ

Թավուղըն պուրուն տէլիքլէրինտէն քաթըճա պիր սիւ-
միւք աքմասընա Բուլուտ Բանկախառն տէրլէր . պու իլլէթ
սալկըն տըր վէ հիչ էյի օլմազ , պու սուրէթտէ թա-
վուլարտան պիրինտէ զուհուր էթտիլի կիպի հէմէն օլ
թավուղը քէսիպ կէօմմէլի տիր . վէ պէօլլէ քէսիլլէն
թավուղը տա թամահ էտիպ եէմէմէլի տիր զիրա պիր
թաքըմ հաստալըքլար կէթիւրիւր :

ՄԱՔԱՏԸՆ ՏԻՇԱՐԸ ՁՐԼԱՄԱՍԱԸ

Մաքատըն տիչարը ֆըլամասը պաղը քէրէ եումուրթ-
լամատան վէ եա քապըղըքտան սօնըա բէյտահ օլուր :

Տիշարը ֆրլայան մաքատը տէրունինէ պիր քաչ տամիւ
լուսնի իլավէ օլընմըչ հաթէմ չիչէյինին քայնատըմըչ
սուլը իլէ երքատըքտան սօնրա եավլաչ եավլաչ մաքատը
իչէրիյէ սիւրմէլի, սօնրա թավուք թիւնէքսիզ քարան-
լըք պիր եէրէ քօնըլըր, վէ կիւնտէ իքի տէֆա պիր
քաչ տանէ հուպուպաթ վէ պիր ազ տա քէբէք վէրի-
լիր, իքի կիւն սօնրա թավուք սէրպէսթ պրաքըլըր :

Էյէր պու հալ թէքրար զուհուր էտէրսէ, քէսմէլի վէ
եէմէլի տիր :

ԷՕՔՍԻԻՐԻԻԻՔ

Թավուքլարա մուսալլաթ օլան էօքսիւրիւք, թավու-
ղըն պօղաղընտա քիւչիւք քըրմըղը քուրթլարըն հասըլ
օլմասընտան իլէրի կէլիր վէ թավուք հաստալըքլարընըն
էն աղըրը տըր, վէ զանն էտէրիւմ սավլըն տըր :

Հաստա թավուք պօղուք պօղուք էօքսիւրիւք, նէֆէս
ալըպ վէրմէսի զայէթ զահմէթլի տիր, վէ հատտա պօ-
ղուլմասընտան քօրքուլըր : Պազը քէրրէ թավուղա ~~տէրնէտ~~
եօսունը (մուս տը քօրս) նը իլէ քայնատըմըչ սուլար իչի-
րիրէրէք հաստալըքտան քուրթարըլըր : Էքսէրիա թա-
վուք թէլէֆ օլուր :

Էն էյիսի թավուք իչպու հաստալըղա թութուլըր
թութըմաղ, քէսմէլի տիր :

ՔՈՒՐՍՍՒՔ ՇԻՇՄԷՍԻ

Ֆրանսատա նէչր օլունան զրաաթ զաղէթալարընտան
պիրինին 1879 սէնէսի Հոկտեմբեր այընըն տօքուղընճը

կիւնիւ չըքան նուսխասընտա թավուքլարտա հասըլ օլան
պիր հաստալըք օքուարմ քի ֆրանսըղլար ճնա + + + +
շնէն տէյօրլար . պէլքի օքույանլարըմա ֆայտէլի օլուր
իւմիւտի իլէ պուրատա քայտ վէ տէրճ էթմէյի մինա-
սիպ կէօրտիւմ :

« Իշպու հաստալըք թութըլան թավուք օ պիր թա-
վուքլարտան այրը տուրուր , եա ազ եէր վէ եա հիչ
եէմէղ , նատիրէն թէրսէր վէ թէրսէրսէտէ թէրսի պե-
յազ օլուր , վէ սրթընը քամպուրլատարաք թօփլանըր :

Իշպու հաստալըք պազը քէրրէ սալկըն օլտըղընտան
թավուք պահչէսինտէքի թավուքլարըն ճիւմէսինիտէ
թէլէֆ էտէր :

« Պու իլէթին պչարճա նիշանէսի , թավուքլարըն
քուրսաղընտա աքչամ եէտիքլէրի շէյլէրին քալմըշ օլմասը
վէ քուրսաղըն բէք զիեատէ շիւմէսի տիր :

« Մուխթէլիֆ ուսուլլէր իլէ պէպէնէն թավուքլարըն
պիւլա ֆարք պու իլէթէ թութըլարըլարը կէօրիւլիւր :

« Պու իլէթէ իլաճ էթմէք պէր վէչհի աթի օլուր ,
շէօյլէ քի , պիր չանաք տէրունինէ էքմէք իչի ուֆատը-
լլպ զէյթին եաղը իլէ ըսլատըլըր , վէ թավուքլարա վէ-
րիլըր , էյէր թավուք պուընր եէմէյէ քուտրէթի օլմասա ,
ազար ազար եէտիրիլըր : Իլթէ պէօյլէլիք իլէ արթըք
հայաթընտան իւմիւտ քալմայան թավուքլար քուրթա-
րըլապիւրլէր :

Հաստալըք բէյտահ օլուր օլմազ , հաստալարը սազ-
լամլարտան այըրմալը տըր :

ԼԻՆՏ ՔԱՎՈՒՂԸ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

Հինտ թավուղը թավուք կիպի չօք եուամուրթլամա մասը վէ տահա եավրու իքէն սօվուղա սըճաղա, եաղմուրա քարա վէ ըիւզկեարա տայանամամասը ճիհէթլերի իլէ, հինտ թավուղը պէսլէմէք թավուք քատար էհէմնլէթլի տէյիլտիր:

Հինտ թավուքլարնտան սիւրիւ թէչքիլ էթմէք վէ օթլամաք իպիւն մէքալարա կէճոտէրմէք քօլայ օլուպ օրալարտա պուլտըքլարը մուխթէիֆ զըտալարտան վէ օթլարտան նաչի չօպան բարասընտան պաչքա պիր մասաֆ քարուսը աչմազլար:

Պիրտէ հինտ թավուքլարը եռիլէրի ^{ԿԵՆՆԵՆՆԵՆ} վաքթինի կէչիրտիրտէն սօնբա (քի պու հալ էքսէրիա պլնլէրճէ եավրուլարըն թէլէֆ օլմասընա սէպէպ տիր) արթըք քօրքուլաճաք եէլլէրի քալմայրպ հասըլաթ փէյտան էտէճէքլէրինտէն, պաղը մէմլէքէթլէրտէ սիւրիւլէր իլէ պէսլէնլլմէսի մէնֆաաթլը օլուր:

Հինտ թավուղընըն իւչ ճինսի օլուպ պիրի պէեաղ վէ պիրի տէ քիւլ ըհնկ վէ տիկէրի տէ սիեահ տըր:

Սիեահ ճինսի Էն զիեատէ հէր եէրտէ պուլնանը վէ
էն զիեատէ տաեանըբլըսը վէ Էն զիեատէ քօլայլըք իլէ
սէմիզ օլանը տըր :

Հինտ թավուղը , թավուք կիպի թավուքպահչեսինտէ
պուլնամայա էլվէրիչլի օլմայրպ օրատա էթլէնէճէք եէր-
տէ զայրֆլանըր : թավուքպահչեսինտէ պուլնատըրլան
հինտ թավուղընըն ատէտի աղ օլտըքտա մէնֆաաթլը
օլամազ զիրա հինտ թավուղը քավկաճը օլտըղընտան
թավուքլարը պիհուզուր էտէր , վէ էյէր սէրպէսթ պը-
րաքըլըրսա պէօյիւք զարար վէ զիեանա սէպէպիլէթ
վէրիր : Պիրտէ հինտ թավուքլարընըն ատէտի զա օլտըք-
տա , հարլաթը օլքատար ազ օլուր քի քէնտիլէրինին
հէր պիը խուսուսա պաքան չօպանըն այլըք վէ սաիրէ-
սինի քօրույամազ :

Եօքարտա սօյլէտիյիմիզ կիպի աղ հինտ թավուղը
պէսլէմէք մէնֆաաթլը օլմայրպ , էյէր թավուքպահչէ-
սինտէ պիրքաչ տանէ պուլնատըրմաք մուրատ օլնըրսա
օլտըքճա էթլի օլանլարընը սաթըն ալմալը քի սէմիզլէն-
մէլէրի չալիւք օլսուն : հինտ թավուքլարը քէմալէ վար-
մատըքճա եաղլանամայաճաքլարընտան քէմալէ վարմա-
մըլ հինտ թավուքլարընը ալմաք ֆայտէսիզ տիր զիրա
հէմ պէսլէնմէլէրի մասրաֆլը օլուր վէ հէմ թէլէֆ օլա-
պիլմէլէրինտէն նաչի զարար մէյտանա կէլիը :

Էյէր սիւրիւ իլէ հինտ թավուղը պէսլէմէք մաթլուպ
օլուրսա , ինսան քէնտի ճիվճիվ չըքարմասը պազը հալ-
տէ կիւճ օլաճաղընտան , իպիկէրի քըլմըղըլանմըլ հինտ

Թավուքլարընը սամթըն այրպ սիւրիւ Թէչքիլ էթմէք
Թէրճիհ (նախամեծար) օլընըր :

Եավրու հինտ Թավուղը իքի եաշընա կիրտիքտէ կէ-
րէք էրքէյին վէ կէրէք տիշիլէրինին բէնչէլէրի քըրմըղը-
ճա , վէ սօնրա եաշանտըքճա բուլ բուլ օլաճաղընտան,
էհթիյար հինտ Թավուքլարընը կէնճ տէյի սամթմաք
միւմքիւնսիղ տիր :

ՊԱՊԱ ՀԻՆՏԻ

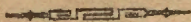
Պապա հինտի քավկաճը վէ Փէնա (չար) օլուպ , սէ-
պէպսիղ եէրտէ Թավուքլարա , հօրօղլարա , էօրտէլլէրէ,
քէլպլէրէ վէ հատտա չօճուքլար իւգէրինէ հիւճիւմ է-
տէրէք սաքսթլար : Հիտտէթի շիտտէթլի տիր , ճիվճիվ-
լէրի պուլընան հինտ Թավուքլարը վէ ճիվճիվէր հիտ-
տէթինէ քուրպան օլտըքլարընտան Թավուքպահչէսինէ
պապա հինտի սօքմաք հէմէն միւմքիւնսիղ օլուր :

Լաքին պաղը քէրրէ պապա հինտիլէր Թավուքպահ-
չէսինտէ տօղուպ սաիրլէրի իլէ պիրլիքտէ պէօյիւմիւշ
պուլընըլար իսէ սաիր արքատալարը իլէ ալըչըլար ,
Փաքաթ էքսէրիա պապա հինտի իքի եաշընա կիրիպտէ
չիֆթլէշմէյէ պաշատըքտա սիրպէսթ պրաքմաք էյի
տէյիլ տիր : կէնճ վէ քուվիլէթլի պիր պապա հինտի
ալթը հինտ Թավուղընը խտարէ էտէր :

ՏԻՇԻ ՀԻՆՏ ԹԱՎՈՒՂԸ

Տիշի հինտ Թավուքլարը պապա հինտիլէրտէն միւլա-
յիւմ իսէլէրտէ , պաղըլարը պապա հինտինին վահչի օլան

ախպարներ թաքնմբչ պուլընտըբլարընտան, թափուքլարը վէ փիլիճէրի տէօյերէր : Եալընըզ հօրօղլար պէօյէլէրինէ քարչը բօյապիլիլէր իսէտէ պազը քէրրէ հօրօղլար քիւչիւք օլուպ հինտիլէրինտէ պօյը եիւքսէք օլտըրը վաքըթտա, հինտիլէր պէօյէ հօրօղլարը եհնէպիլիլիլէր :

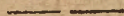

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՀԻՆՎԻԼԷՐԻՆ ԵՌԻՄՈՒՐԹԼԱՍԸ

ԱԵ

ԵՌԻՄՈՒՐԹԱԼԱՐԸ ՍԱՂԱՄԱՆԸՆ ԵՕԼԸ

ԵՌԻՄՈՒՐԹԼԱՄԱ

Հինտիլէր 10-1⁹ այլըք օլտըբլարընտա Մարտ պընա տօղրու եումուրթլարլար : Հինտիլէր եումուրթալարընը կիզէտիքլէրինտէն չօղը ղայպ օլուր . հինտիլէր սաման երզընլարընտա վէ չիթլէրտէ վէ հէնտէքլէրտէ եումուրթլայըպ եումուրթալարը սայիր հայվանաթը մուվիլիլէյէ(վնասակոր կենդանիք) եհմ օլաճաղընտան եումուրթլամա վաքթի եաքլաչմայա պաչլաաքքտա հինտիլէրի քէնտիլէրինէ մոխտուս պիր քիւմէտտէ եաթմալարընա ալըտըրմաք լաղըմ տըր : Հէր սապահ քիւմէսին քաբուսընը

աչմաղտան եկվել, մաքատլարընա փարմաք սօքըլարաք
եօքլանըլտըքտա եումուրթալարը պուլընանլարը եու-
մուրթալայընճայա քատար քիւմէստէ հապս խուուպ եու-
մուրթասը օլմայանլարը տըշարը սալը վէրիլըր : Մէվսիմ
ղայէթ ոըճաք օլտըքաա հինտիլէր ալէլումում իքի կիւն-
տէ պիր եումուրթալարը . 15-20 եումուրթա եափար-
լար : Օդոստոս վէ եա հատտա Յուլիս այընտա իքինճի
տէֆա եումուրթա եափմայա պաշարլար էյէր էրքէն-
տէն քօլօքայա օթուրուրլար վէ եախօտ քօլօքատան
չըքան ճիվճիվլէրի պաշքա վալիտէյէ վէրիլիստէ , պիր
հինտի իքի թաքըմ ճիվճիվի քօլայլըք իլէ խտարէ
(կաուավարեւ) էտէպիլիլ :

Պիրինճի սէնէնին եումուրթալարը պաքի սէնէլէրին
եումուրթալարընտան տահա քիւչիւք օլուրլար , լաքին
4-5 սէնէտէն սօնրա մահուլտարլըղը բէք զիեատէ
աղալաճազընտան հինտիլի եէմէլի տիր , զիրա պու վա-
քըթտան սօնրա հինտինին էթի սէրթ օլուպ արթըք
եէնէմէղ :

Եումուրթալարմայա մախտուս ֆօլլըքտա պիր եումուր-
թա թէրք էթմէլիտիր . վէ պու եումուրթանըն իւղէ-
րինէ անլամաք իչիւն միւրէքքէպ իլէ տաիրէվի պիր
չիզկի եափըլա պիլիլ : հինտիլէրի ալտաթմաք իչիւն
ֆօլլըղըն իչինէ ալլըտան եափըլմը պիր եումուրթա
թէրք էթմէք էյի տէյիլ տիր , զիրա պէօյլէլէք իլէ ֆօլ-
լըքտա եումուրթալարմաքըլարը եէրտէ ֆօլլըքտան քա-
շարլար , հէր կիւն հինտիլէրին եումուրթալարը եու-
մուրթալարը քալտըրմալը տըր , չիւնքի հինտիլէր ֆօլլըք-

տա քալան եռմուրթալար իւզէրինէ օթուրարաք քօլօշ-
քալանտորմայա պաշարլար : Հէր հինտինին եռմուրթա-
սընը իշարէթ էթմէք Փահտէսիզ տիր զիրա հէմ քէնտի
վէ հէմ արքատաշարընըն վէ թավուքլարըն վէ եա էօր-
տէքլէրին եռմուրթալարընը պիլա Ֆիթուր (անտարբե-
րութեամբ) քօլօշքալանտորըրլար : Գէնտի եռմուրթա-
լարընըն 22 տանէսինի քօլօշքալանտորապիլիլիլէր :

Եազըն եռմուրթլայըշը իւք պահար եռմուրթլայըշը
քատար չօք տէյիլտիր , էյէր հինտիլէր եռմուրթլամայա
էրքէն պաշամըշլար իսէ , քօլօշքայա օթըրտրլապիլիլի
քի չըքան եավրուլարըն իպիլի սօղուքլար պաշլամատան
էվվէլ քըզարըր : Փիլ հաքիքա պու ճիվճիվլէր , իւք պա-
հար ճիվճիվլէրի քատար կիւզէլ օլմաղլար իսէ աէ էթ-
լէրի սայիր ճիվճիվլէրին էթլէրինտէն լէզիզ օլուր :

Եռմուրթալարըն հըֆզ էտիլմէսի

Հինտի եռմուրթալարը եէնիր իսէ աէ թավուք եռ-
մուրթասը քատար օլմաղլար , վէ սաքլամասը տախի
թավուք եռմուրթալարը կիպի տիր :

ԻԻԶԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԳՕԼՕՇԻՍ

Հինտի քօլօշքայա օթուրմաք իստէտիքտէ , թավուք
կիպի ԿԻՅԻՄԻՅԷ , քարնընտաքի թիւլէր տիւշէր , իշթէ
հինտի քէնտի եռմուրթալարընը կիպլէմէք իշիւն էն

զիւնատէ հիլէքեարլըք էթտիյի զէման պու զէման տըր:

Պիր կիւնտէ պիր չօք հինտիյի

պիրտէն քօլօքայա եաթըր

մանըն լուզումը

էյէր պիր չօք հինտիյի պիրտէն քօլօքայա եաթըր մաք մուրատ օլընըրոս , այնի կիւնտէ իճրա էյլէմէք քօլայ տըր . զիրա հէմ եուամուրթլայըչլարը վէ քօլօքայա օթուրմալարը թափուղընքինտէն տահա մունթազամ տըր: Իյք քօլօքայա օթուրմաք իսթէյէն հինտիլէրին ալթընա պիր քաչ թափուք եուամուրթասը քօնըլըր անլարը էյլէնտիրմէք իչիւն , պէօյլէլիքլէ պիր չօք հինտի քօլօքայա եաթմայա հազըրլանմըչ պուլընաըքըլարը վաքըթտա , ալթլարընա թէրճիւպէ իչիւն քօնըլան թափուք եուամուրթալարը քալսըրըլպ , հաքիքաթէն քօլօքայա ճաքլարը եուամուրթալար քօնըլըր : Քօլօքատա պուլընան հինտիլէր քաչքըպ եէմ եէմէյէ կիթտիլէրինտէ եուամուրթալարընըն էքսիլլիյի իքմալ օլընըր եանի տիկէր եէնի եուամուրթալար իլավէ օլընա պիլիր : Հինտիլէրին ալթընտան ալընան Բէճիւնէ եուամուրթալարը տիկէր քօլօքայա օթուրանլար եանի թափուք , հինտի , էօրտէք ալթընա եինէ էսիլի նիյէթ իչիւն քուլլանըլըր :

Հինտիլէրի քօլօքայա օթուրմաք

իչիւն քըզտըրմանըն եօլը

Պիր հինտի եուամուրթլամասընը պիթիրտիքտէն սօնրա քօլօքայա եաթմասը կէճիքտիքտէ , քարնընը ըւրլոն

իւն օվայայարաք վէ Բեհեմէ եռմուրթալարը իւզէրինէ
օթուրմայա զօրլայարաք, քօլօքբայա եաթմասը իչիւն
թէչվիք օլընըր վէ եռմուրթալար իւզէրինէ օթըրալք-
տան սօնրա իւզէրի պիրաղ աղըրճա պէզ իլէ էօրթիւ-
լիւր քի քարանըքտա վէ սուքիւթտէ (լուութիւն) քալըն
պէօյլէլիքլէ իքի վէ եա իւչ կիւնտէն սօնրա հինտի քօ-
լօքբայա օթուրմասընը իսթէմէյլէ մաթլուպ օլան եու-
մուրթալար հինտիսին ալթընա քօնըլըր :

Եռմուրթլայան քօլօքբա
հինտիլէրի

էօյլէ հինտիլէր վարտըր քի եռմուրթլամալարընը թէք-
միլ էթմէտէն քօլօքբայա եաթմայա պաչլարար : Պունըն
իչիւն քօլօքբայա եաթան հինտիլէր եէմ եէմէյէ կիթտիք-
լէրինտէ ալթլարընտա պուլընան եռմուրթալարըսայմալը
վէ քօլօքբատաքի եռմուրթալարըն իւզէրի միւրէքքէպ
իլէ տաիրէվարի պիր նիչան եափըլմալըտըր . զիրա հին-
տի քօլօքբատա իքէն եռմուրթլամասընտան նաչի քօլօք-
բասը զայրի մունթագամ օլուր եանի պէօյլէ վուքու
պուլտըքտա ճիվճիվլէրին պազըսը էվլլէ վէ պազըսը
սօնրա եռմուրթատան չըքաճաղընտան քօլօքբա էյի օլ-
մաղ . իչթէ հէրկիւն հինտիլէրին եէմ եէմէյէ կիթտիք-
լէրինտէ եռմուրթալար մույաէնէ օլընըպ նիչանսըզ
եռմուրթալար կէօրիւտիքտէ , էօյլէ եռմուրթալարը
ալմալը տըր . լաքին շունը տա պիլմէլի քի հինտի , ալ-
թընտա պուլընան եռմուրթալարը հէր կիւն չէվիրէճէ-

յինստէն եափրլանն նիշանըն տաիրէլի օլմասը պունըն իչին տըր քի կէօրիւնսին . եօքարտա, պէօյլէ օլուրսա քօլօչքայ զայրը մունթաղամ օլուր տէտիք . չիւնքի ճիվ- ճիվէր եուամուրթատան չըքտըքլարը կիպի հինտի ար- թըք եուվասընտա օթուրմասըն իսթէմէզ վէ էյէր եու- վատա տահա ճիվճիլի չըքմամըչ եուամուրթա պուլընըր- սա զայի օլուր քի պու իսէ զարար տըր . պունընն եօ- քարտա սօյլէտիյիմիզ կիպի տավրանմալը տըր :

Հինտի եուվասը
եախօտ ֆօլլըք

Հինտի եուվասը թըպքը թավուք եուվասը կիպի եա- փրլըր . եալընըզ հինտի եուվալարընը թօփրաք իւղէրի- նէ եերլէչտիրմէմէլիտիր քի նէմալմասըն , պու սու- ըլթտէ իչինէ եուամուրթա քօնուլաճաք եուվանըն տի- պինէ քօնըլան սամանըն ալթընա օտուն թալաչը վէ եա չալը չըրփը եերլէչտիրիլիր : Պազը քէրրէ տէմէթ սամանտան եուվա եափրլըպ տօղըլմամասը իչին սի- ճիմ վէ եա սէօյիւտ տալարը իլէ պաղլանըլըր վէ տի- պինէ սէօյլէտիյիմիզ կիպի էվվէլ քուրու օտուն թալա- չը , սօնրա սաման վէ պունըն իւսթիւնէտէ եուամուր- թալար եերլէչտիրիլիր լաքին եուվանըն տիպի տիւզ օլմաք լազըմ՛տըր : Հինտիլէր եերտէ եուամուրթա մասընը սէվտիք- լէրինտէն պազը քիմսէլէր եուվա եալմաղլարտա օնըն եերինէ թազէ սամանտան պիր եախօտ եախարլար :

Եռվալարը պըրմանըն
լուզումը

Իբի հինտի եան եանա քօլօքբայա եաթտըլարընտա պազը քէրրէ պիրպիրինին եումուրթաաընը չալտըլարընտան, պիրինին եումուրթալարը լուզումընտան զի եատէ վէ տիկէրինին լուզումընտան ազ օլուր. պունըն իչլուն եռվալարը, պիրպիրնտէն եումուրթա չալընամայաճաք պիր թարղտա այրը պուլընտըրմալը տըր :

Պիրտէ հինտիլէրին քօլօքբայա օթուրտըղը եէրէ պապա հինտինին ապա կիրմէմէսինէ տիքքաթ էթմէլի տիր. զիրա հէմ քօլօքբալարը պօզար հէմ քօլօքբատա պուլընան հինտիլէրի տէօյէր :

Քօլօքբա հինտիլէրինին
սէչիմէսի

Քօլօքբալըք հինտիլէր չօք օլտըրտա էն միւլայիմէրիտի վէ էն տիքաթլըլարընը սէչմէլի տիր. քօլօքբայա եաթմաք իտտէյէն տիկէր հինտիլէրի այաքլարընտան թալուքպահչէսինին էն քալապալըբը պիր եէրինէ պիր քազըղա պաղլայըպ իբի կիւն եէմ վէրմէմէլի լաքան սուլընը էքսիք էթմէմէլի տիր : Իբի կիւնտէն սօնրա պէօյլէ հինտիլէրէ բարչալանմըջ սալաթա իլէ քարըլըքը պանմըջ քէբէք վէրիլիր : պէօյլէլիքիէ ալէլումում պու կիալի հինտիլէր քօլօքբայա օթուրմալարընը ունըտըրկար վէ պէօյլէլէրի սէմիրտիլիր :

Քօլօշքատաքի եռամուրթալարը
մուայէնէ էթմէնին եօլը

Քօլօշքանըն պաշլանկըճընտան 8-10 կիւն սօնրա եռ-
մուրթալար թավուք պահարնտա սէօյլէտիյիմիզ կիպի
մուայէնէ օլընրպ իչլէրինտէ պէրքաքլարը պուլընրոսա
ալընրը . վէ պէօյլէ եռամուրթալար չիւրիւմէմիչլէր իսէ
եէնիլիը :

Եռամուրթալարըն մուայէնէսինտէն սօնրա ալընան
եռամուրթալարըն եէրինէ տիկէր եռամուրթալար քօնը-
լըր , լաքին էվէլճէ տախի տէտիյիմիզ կիպի եռամու-
րթալարըն ատէթի լուղումընտան ղիեատէ օլմամալըտորը :

Իթիղա էթտիլի հալտէ քօլօշքատա պուլընան հին-
տիլէրտէն պիրիսին քօլօշքասը լազվ օլունապիլիը (թուխ-
սը վերցունեւ , ջնջեւ) ,

Քօլօշքատա պուլընան հինտիլէրի կիւնտէ պիր տէ-
ֆա եէմ եէմէք իչին քալտըլըր . էյէր պու խուսու
իհմալ օլընրոսա սչազը հինտիլէր աճըքլարընտան էօ-
լիւրլէր : Եէմ վաքթի հինտիլէրի պիր սէքէթ ալթընա
քարաթմայա հաճէթ եօքտըր ղիրա հինտիլէր քօլօշքա-
լարընտան ուղաքլաչմաղլար :

Հինտի քօլօշքասընըն միւտատէթի
(տեւոդութիւն)

Հինտի քօլօշքասընա տա թավուք քօլօշքասը կիպի
պարմաք լազըմ տըր , հինտի քօլօշքասը 30 - 32 կիւն
սիւրէր

Հինտի ճիվճիվէրինին

եռմուրթատան

չըքմասը

Հինտի ճիվճիվէրինին եռմուրթատան չըքմասը թա-
վուք ճիվճիվէրինքինտէն տահա քօլայ օլուր :

Ճիվճիվէր եռմուրթատան չըքտըքտան սօնրա , պիր
հինտինին ճիվճիվէրի տիկէր պիր հինտիյէ թէսլիմ օլ-
նըպ ճիվճիվսիզ քալան հինտիլէր թէքրար քօլօշքայա
եաթըրըլըր :

Պիր հինտինին ճիվճիվէրինի

տիկէր պիր հինտիյէ թէսլիմ

էթմէնին եօլը

Պիր հինտինին ճիվճիվէրինի տիկէր պիր հինտիյէ
թէսլիմ էթմէք մուրատ օլընտըքտա ճիվճիվէրին հէ-
ման պիր եաշտա օլմալարընա եանի էն աղը պիր վէ
եա իքի կիւնլիւք պուլընմալարընա զայրէթ էթմէլի վէ
ախշամ ուսուլէթլէ վէ հինտի կէօրմէյերէք ճիվճիվէ-
րինէ քաթմալը . զիրա էյեր հինտի պունը կէօրիւրսէ օլ
ճիվճիվէրի քապուլ էթմէյուպ հէփսինիտէ թէլէֆ
էտէր :

Սօն պահար քօլօշքասը

Պագը հինտիլէր Յուլիս վէ եա Օզոտոսս սյլարընտա
եռմուրթլամայա պաշլարլար . պու եռմուրթալար քօ-

լօջքալանտորըլապիլիր էյէր տօղաճաք ճիվճիվլէրին ի-
պիկլէրի սօղուքլար պամամտան էվլէլքըրմըղլանմար
հիսապ օլընըրսա :

Սօն թուրֆանտա հինտի ճիվճիվլէրի սայիր հինտի
ճիվճիվլէրինտէն քըյմէթլի տիլլէր, զիրա Մարտ վէ Ապրիլ
այլարընտա եէնմէլէրի էյի օլուր քի պու վաքըթտա
հինտիլէր նատիր վէ պահալը օլուրլար :

Լաքին պու իքինճի եանի սօնպահար քօլօջքալարը հէր
նէ քատար էյի պաքըլսա տա նատիրէն հասըլա կէլիր :

ՏԷՕՐՏԻՆՆՃԻ ՊԱՊ

ՀԻՆՏԻ ՃԻՎՃԻՎԼԷՐԻ ՀԱՔԲԸՆՏԱ

ԵԱՓԸԼԱՃԱՔ ԹԷՏՊԻՐԼԷՐ

Հինտի ճիվճիվլէրի եումուրթատան չըքտըլարընտա
թավուք ճիվճիվլէրի կիպի պաքըլմաք լաղըմ իօէ տէ
հինտի ճիվճիվլէրի սօուղա տայանամատըլարընտան
Բէք զիեատէ տիքքաթ էթմէք իքթիզա էտէր : Սօղուք
մէմլէքէթլէրտէ մէգքիւր ճիվճիվլէր օլքատար ուլուշմըշ
պուլընըրլար քի եէմ եէմէք իսթեմէզլէր պէօյլէլէրինի
քուրթարմաք իչիւն վլէրիլէճէք եէմլէրի ըսըթտըքտան
սօնրա վլէրմէլի տիր : Բէք զիեատէ տիքքաթ վէ իհ-
թիմամ իլէ տըլարը չըքարըլըր :

Պագը քերէ տէ սօղո՛ք վաքըթլարտա ճիվճիվէրին
թօփրաք իւսթիւնտէ տուրմալարը ճայիզ օլմատըղըն-
տան էօյէյէ եարըն թօփրաք իւղէրինէ քօնըլըր , վէ
պու տա կիւնէյէ քարչը եափըրըլը պուլընան պիր տայ-
վան ալթընտա , սօուք վաքըթլարտա մինասիպ եեր
պուլընմազ իսէ ճիվճիվէրի սըճաք վէ քուրու պիր օտա
տէրունինէ եերէչտիրիլըր , վէ պու օտանըն տէօչէմէսի
իւղէրինէ պըչկըճը թալաչը եայըլըր քի վաքըթ վաքըթ
տէյիչտիրիլըր : էյէր ճիվճիվէր տիշարը չըքարըլըր իսէ
վալիտէլէրի պիր սէբէթ ալթընա հապս էտիպ ճիվճիվ-
լէրի սերպէստ պրաքըլըր , զիրա պէօյէ եափըլմազ իսէ
վալիտէ ճիվճիվէրինի ուղաղա կէօթիւրէճէյինտէն սօ-
ուք ալըպ թէլէֆ օլուրլար : Սէբէթին եանընա ինճէ վէ
քուրու քում վէ եա քիւլ եայմաք էյիտիր , զիրա ճիվ-
ճիվէր օրատա եուվարյանմասընը բէք զիեատէ սէվէրլէր :

Պիր ազ քուվլէթլէնմէյէ պաչլատըլարընտա եանի
սէքիպինճի կիւնէ սօղրու ճիվճիվէրէ պիր ազ զիեատէ
սէրպէսթիյէթ վէրիլըր : էյէր հավա էյի օլուրսա . վա-
լիտէլէրի իչէ պերապէր կէղմէլէրինէ միւսատէ օլընըր .
լաքին էյէր հավա սօումայա վէ եաղմուր եաղմայա
եիւզ թութարսա իչէրի պմալը տըր զիրա ըսլանմըչ
ճիվճիվէրին հէմէն հէփիսիտէ թէլէֆ օլուրլար :

Ճիվճիվէրին զըտասը

Ճիվճիվէր տիւնեայա կէլտիքլէրինին իւք իւչ կիւնիւ
եա ազ եերլէր վէ եա հիչ եէմէղլէր , հատտա պագը
քերէ տէօրտիւնճի վէ եա պէչինճի կիւնէ քատար պիր ,

շէյ եհմէզլէր . լաբին պու վաբըթտա ճիվճիվէր պիր
շէյ եհմէզլէր տէյի անլարա սըբ սըբ եհմ վէրմէքտէն
կէրի տուրմամալը տըր :

Հինտի ճիվճիվէրի թափուք ճիվճիվէրի կիպի պէսլէ-
նիլիր . մէսէլա հավա սուուգ օլտըքտա քէնէվիր անլար
իչիւն ալա տըր , լաբին օլ դաաար ույուչըք պուլընրը-
լար քի եհմ եհմէյէ բէք կիւճիւք իլէ տավրանըրլար .
պունըն իչիւն պազը քէրէ պունլար իլէ պերապեր թա-
փուք ճիվճիվէրի քաթըլըր քի հինտի ճիվճիվէրի ճուլա-
ըն եհմ եհմէլէրինէ պաքարաք , քէնտիլէրի տէ եհմ
եհմէյէ պաչլարլար :

Ճրանսանըն պազը չիֆթիլիլէրինտէ հինտի ճիվճիվ-
լէրինէ միւսավի քըսըմտա վէ հէփսիտէ տօղրանըլմըչ
օլտըզը հալտէ ըլպաք էքմէք , քաթը վիշմիչ եումուր-
թա , վէ սօղան իլէ գարըչտըրըլմըչ պիր դըտա վէրիլիր
(ճն կիւնտէն սօնրա եումուրթանըն վէրիմէսինի քէս-
մէլի տիր) : ճիվճիվէր պու զըտայը բէք զիեատէ սէվ-
տիլէրինտէն սապըրսըզըլըքլա ճնա պէքլէրլէր վէ զիեատէ
սէվինճ իլէ քապուլ էտէրլէր : իչպու զըտա հինտի ճիվ-
ճիվլէրինին էօնիւնէ քօնըլտըքտա էվվէլա սօղանը , սօն-
րա եումուրթայը վէ էն սօնրա էքմէյի եէրլէր քի պու
տա սօղանը զիեատէ սէվտիլէրինտէն իլէրի կէլիր . զի-
րա սօղանըն քօքուսը էքմէք իլէ եումուրթա իւզէրլէ-
րինէ սինմիչ պուլընըր : իլթէ հինտի ճիվճիվլէրինին
նըսֆընտան զիեատէսինի զայ էտէն չիֆթճիլէր պու
ուսուլ իլէ թէլէֆաթըն պիր վէ եա իքի տանէ օլտը-
ղընը կէօրմէքտէ տիրլէր :

Պու զրտա ճիվճիվներէ վերելախի վաքըթտա վալիտե-
լերնի այըրմալը տըր :

Եէմէյէ ալըշտըքարընտա եումուրթա քալտըրըլըպ
սողանըն մըքաարը զիեատեչէնտիրիլիր . պու զըտայա
կնճէ տօղրանմըլ ըսըրզան վէ քէբէք քարըշտըրըլըր վէ
ճիվճիվներն Խոնն Կըշտա՞ վաքթինէ քատար Խչու զը-
տայա տէվամ օլընըր :

Ճիվճիվներն Խպիկների քըրմըղը օլմաք վաքթինտէ
պուղտայ , արիա , սօղան , քարա պուղտայ , մըսըր
պուղտայը Խլէ պէպէնկիրլեր . էյէր տեքմանտան տիւ-
շերլեր Խտ կիւնտէ Խքի տէֆա պիր ալ շարապ Խչիրի-
լեր , օթ վերկմեզ վէ եէմէլերինէ մանի օլմալը վէ աք-
շամլարը էրքէն Խաթըրըլըպ սապահլարը կէճ քալտըր-
մալը տըր :

Չայըրըք

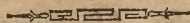
Հինտի ճիվճիվների տըշարը չըքմայա Խիւզ թութար
թուլթմազ թարլալարա կէճնտերիլիր . Լաքին հավա սը-
ճաք օլտա պիլէ Խաղմուրտան հըֆզ օլընմալը տըրլար .
զիրա բէնչէլերինին նէմէլէնմէսի մէզքիւր ճիվճիվներ Խ-
չին աղըր պիր մուխաթարա (վտանդ) տըր : Եէրտէ
պիթէն օթլար քուրու օլուպտա թօիրաք տահա եու-
մուշաք օլուրտա ճիվճիվների քումլու Խէրլերէ կէթիւր-
մէլի տիր , պիրա պէօյլէ քումլու թօիրաք բէնչէլերինէ
Խաիրչմազ . պու խուսուսու բէք զիեատէ տիքաթ էթ-
մէք Լաղըմ տը , չիւնքի եումուշաք թօիրաք Խաշ օլա-
ճաղընտան ճիվճիվներին բէնչէլերինէ Խաիրչըպ նէմ ա-

լըպ թէլէֆ օլմալարընա սեպէպ օլուր : Հինտի պէսլէ-
մէսի հաֆիֆ վէ քոււմլու թօփրաքլարաա օլապլիլիր :
Սաիր թօփրաքլարաա հինտի պուլընաղը կէօրիւլիւրսէ
թէհաճճիւպ էթմէլիպ պիլմէլի տիր քի իւննէն էլլարմաֆ
վաքթի կէշտիքտէն սօնրա օրալարա կէթիլիլմիշ տիրլէր

Չիեասէ շէտիտ կիւնէշ թավաւք ճիվճիվլէրինի էօլ-
տիւրտիլի կիպի հինտի ճիվճիվլէրինիտէ թէլէֆ էթտի-
լինտէն , հինտի ճիվճիվլէրինի կիւնէշին թէէսիլլինտէն
սաքընմալը վէ եաղըն սապահլարը շիյ քալքարըքտան
սօնրա վէ աքշամլարը կիւնէշին հըզը կէշտիքտէն սօնրա
չայըրլարա կէճոտէլմէլի տիր : Հինտի ճիվճիվլէրինին
կէզաիլլէրի եերլէր կէօկէլի է սնի աղաճըքը օլմաք
էլի տիր , վէ կէզտիլլէրի եերլէր քիւմէստէն ուզաք օլ-
մամալը տըր քի եաղմուր եաղաճաղը անլաշըրտըղը կի-
պի չարչափուր մէքեանըքընա կէլէպիլլիլլէր :

Հինտի ճիվճիվլէրինին իպիլլէրինին
քըզարմաք վաքթի

Պալատէն պէրու թարիֆ էլլէտիլիմիղ խուսուսաթը ,
ճիվճիվլէրին իպիլլէրինին էլլարմաֆ վաքթինէ քատար , իճ-
րա էթմէք լաղըմ տըր . իպիլլ էլլարմաֆ վաքթի հավանըն
տէրէճէի հարարէթինէ նազարէն ճիվճիվլէրին սօզարը-
լարընըն իքինճի վէ խչիւնճի այլարը արատընաա դու-
հուր էտէր . իպիլլ էլլարմաֆ վաքթինտէ էքօթրիա ճիվ-
ճիվլէրին եարընը թէլէֆ օլուր :

ՀԻՆՏԻ ՊԵՍԼԵՄԷՐ

ՈՒՍՈՒԼԻ

Հինտիւէրին իպիկլէրի քըզարտըքտան սօնրա , նազիք-
 լիքէրի կիտուպ ճէֆաքէշ օլուրլար , վէ պիր աղ վա-
 քըթ տահա կէշտիքտէն սօնրա նէ եազմուրտան վէ նէ
 տէ սօուքտան քօրքարըլարնտան քարա սըղըր կիպի
 աքչամ սապահ մէրալարա կէօթիւրիւլիւպ կէթիւրիւրի :
 Հինտիւէրտէն սիւրիւ թէշքիլ օլընըր վէ ծն իքի եաշըն-
 տա պիր չօճուք էն ազը եիւզ տանէ հինտիլի իտարէ
 (կառավարել) էտէպիլիր : Պիշիլմիշ պուլտայ թարլա-
 լարընա , օթը պիշիլմիշ չայըրլըքլարա , օրմանլարա , վէ
 պաղ պօղումընտան սօնրա պաղլարա կէօթիւրիւլիւր .
 լաքին հինտիլէր տահա կէնճ իքէն ուզաք եէրլէրէ կէօ-
 թիւրմէտէն , վէ կիւնէշին թէէսիւրինտէ պրաքմատան
 քաշընմալը տըր զիրա պէօյլէ շէյլէր կէնճ հինտիլէրի
 եօրարլար : Էյէր մէրա էյի խէ թավուք պահչէսինտէ
 եէմ վէրմէյէ հաճէթ քալմազ , խուսուսի իլէ հարման-
 տան սօնրա . զիրա պու վաքըթտա պիշիլէն թարլա-
 լարտա բէք չօք տանէ պուլուրլար . վէ սօն պահարտա
 օրմանլարա կէօթիւրիւրի քի օրատա բալամուս , հայըն աղաճը
 էէմիշ վէ եապան վեոպանէտի պուլուպ եէրլէր : Քէզա օթ վէ
 սօղլուճան վէ պէօճէք եէրլէր քի պու նէվի զրտա ան-
 լարըն պէօյիւմէլէրինէ վէ պէրհայաթ օլմալարընա քի-
 ֆայէթ էտէր . լաքին եէրլէր տօնար վէ ալէխու .

սուս քար եաղար իսէ մէրալարա կէօնտէրիլտիքտէն մա-
ատա թալուք պահճէսինտէ կէրէք պալատէ պէեան
էթտիյիմիզ մէյվէլէր, կէրէք տանէ վէ տանէ քալպուր-
լանմասընտան հասըլ քըրընթըլար, կէրէք չիյ վէ եա
փիշմիշ վէ սոդրանըլմըշ փաթաթէս վէ բանճար, վէ
հաթթա զարարսըլ պիր հասթալըքտան էօլմիշ հայ-
վան էթի վէրմէք իքթիզա էատեր: Հինտիլէր հէմէն
հեր շէյի եերլէր:

Հինտիլէրէ մախսուս քօնաք
վէ եա թիւնէք

Հինտիլէր իչիւն իւսթիւ աչք եերտէ թիւնէք եափ-
մաք լազըմ տըր քի հալա տահա փէք չօք շիտտէթլի
օլմատըղը վաքըթտա սօուղա սըճաղա ալըշսընլար .
հինտիլէր աչքքտա, իւսթիւ քարալը եերլէրտէն տահա
էյի եաշարլար վէ աչք եերլէրտէ պուլունտուքճա ճէ-
ֆաքէշ օլուրլար:

Թիւնէքլէրին թերթիպի իչիւն բէք չօք ուսուլլէր վար
տըր . պազը քիմնէլէր քուրումըշ աղաճլար թէտարիք է-
տերլէր քի հինտիլէր օլ աղաճըն տալլարը իւզէրինէ
քօնարլար . պազը քիմնէլէր տախի պիր պրչըք արշըն
եիւքսէքլիյինտէ իւշ այարըլ վէրտիլէնլէր կիպի: քա-
զրքլար տիքիս, հինտիլէր տախի օլ վէրտիվէնին ա-
յաքլարը իւզէրինտէ քօնարլար . լաքին շու իքի ուսու-
լին տախի մահզուրը վար տըր . շէօյլէքի հինտիլէրին
հէփսիտէ էն եիւքսէքտէքի այաքլարա չըքուպ քօնմա-
սընը իսթէտիքլէրինտէն, պիրպիրլէրի իլէ տէչիւշիւր

վէ եերէ արւշէրէր քի սարաթլանմալարնա սէպէպ
օլուր :

Աշաղիտէ պիր ուսուլ պէհան էտէճէյլմ քի ճիւմէ-
սինտէն էյի օլտըքտան մաստա էօյէ քավկայա կիւ-
րիւթիւյէ սէպէպ օլմաղ . շէօյէքի էսկի արապա թէ-
քերթէքլէրինի (էյէր քէնարընտաւի տէմիր չըքարըլմըլ օլսա
տահա էյի օլուր) աինկիլէ սօքար կիպի պիր քաղըղա
կէքրիլիր քի չիվի պաշը կիպի օլուր . վէ քաղըքլարըն
պօյու տախի 2-21/2 արչըն տըր . պու քաղըքլար , պաշ-
լարընտա թէքէպէքլէր պուլընարըղ հալտէ ալէլ խու-
սուս կիւպրէլիքլէրտէ եերլէշախիլիր քի հինտիլէրի սը-
ճաք թուլթսըն տէյի . լաքին պէնճէ աօուքտան էյիճէ
մուհաֆազալը եերլէրտէ եերլէշախիլիլէ տահա էյի տիր .
իշթէ հինտիլէր կէլիպ հէմ թէքէրլէքլէրին քէնարլաղը-
նա վէ հէմ օրթա չուպուքլաքընա քօնարլար , վէ հէփ-
սի տէ միւսալի պիր եէրտէ պուլունտուքլարընտան ,
քավկա կիւրիւթիւ օլմաղ . պիր թէքէրլէյէ 20 հինտի
քօնապիլիր : Չանն էաէրիմ պու ուսուլ ճիւմէսինտէն
էյի տիր , վէ վիէք չըք մասրաֆա տա միւհթաճ տէյիլ
տիր . չիւնքի հէր եէրտէ էհվէն Ֆիյաթլէ էսկի թէ-
քերլէքլէր պուլունապիլիր : Հինտի բալաղլարընը սաթ-
տըքտան սօնրա , պունչարա թիւնէքլիք էաէն թէքէր-
լէքլէր սաքլանըլալ եալընըղ պապա հինտիլէր իլէ տիլի-
լէրինքի պըրաքըլըր : Յունուար վէ եա վետրուար այ-
լարընա թօղրու հինտիլէր եումուրթլամայա միւսթախա
պուլընտըքլարընտան , եումուրթալարըն զայ օլմամասը
իչիւն թալուքլար լչիւն եափըլան սայլան կիպի , հին .

տիկերէ տէ պիր սայվան ետիրըպ կէճէլերի հինտիլեր
իչպու ոսայվանն ալթընա կէլէլերի իչիւն ուճը չէնկէլ
կիպի պիր տէյնէք (բաղճլարը րեյնէյէ կիպ) քուլլանըլը
քի պունտուկա հինտիլեր իտարէ օլընըր լաքին մէղքիւր
տէյնէքլէ սալա հինտիլերէ վուրմամալը տըր : Հինտիլեր
պէօյլէճէ աքչամալըր սայվան ալթընա կէլէլէյէ կիթ-
տէքճէ սըլըպ աքչամ օլտըղը կիպի քէնտի քէնտիյէ
սայվանն ալթընա կէլիլըլեր : Պու ուսուլ հինտիլերին եու-
մուրթլամա վաքթիմտէ իճրա օլընըր վէ էվլէլէճէ սէօյլէ-
տիլիմիլ կիպի ալթլարընա քուրու սաման ետերըպ
սըք սըք տէյիշտիրմէլի տիր :

ԱԼՔԵՆՃԸ ՊԱՊ

ՀԻՆՏԻԼԵՐԻ ՄԷՄԻՐԹՄԷՆԻՆ

ՈՒՍՈՒԼԻ

ՀԻՆՏԻ ՃԻՎՃԻՎԼԷՐԻՆԻ ՄԷՄԻՐԹՄԷՆԻ.— Հինտի ճիվ-
ճիվլերի քէմպէ էրմէտիքճէ սէմիրմէլերի կիւճ օլուր
թավուր ճիվճիվլերի կիպի : Լաքին իչլէրինտէն պաղը-
լարընը սէմիրթմէք իսթէնիլտիքտէ , բէնչէլերինի քըր-
մըղը իվիլք իչէ պաղամալը սըր քի տիկեր ճիվճիվլեր-
տէն Փարքըր օլտունլար . վէ պու ճիվճիվլեր մէրատան
կեւտիքլերի վաքթմտա սիւրիւտէն այրըպ այրըճա զը-
տա վէրիլեր : Էյէր պու այրըճա զըտա սապահլարը

մերայա կիթմէտէն էվվէլ վերիլիրսէ մերալարտա զրտա
արամազար վէ սէմիրմէզլէր :

ՀԻՆՏԻԼԷՐԻ ՍԷՄԻՐԹՄԵՒ. — Հինտի ճիվճիվլէրի քէ-
մալէ էրտիքլէրինտէ եանի 6 վէ եա 7 այլըք օլտըքլա-
րընտա ֆախտէլի օլարաք սէմիրթիլէպիլիր : Հինտի սիւ-
րիւսի չօք օլտըզը վաքըթտա էյէր բազար եէրի ու-
զաքտա իսէ հէփսինի սէմիրթմէմէլի , վէ էյէր բազար
բէք եաքընտա պուլունըրսա վէ օրտտա հէփսինին տէ
սաթըլապիլմէսի էյիճէ պիլինիրսէ ճիւմլէսինիտէ սէ-
միրթմէլի տիր : Պէօյլէ օլմայըպտա եէմէք իչիւն եայը-
նըզ պիր քաչ հինտի սէմիրթմէք մուրատ օլընտըքտա ,
տիկէրլէրինտէն ֆարքլը օլմաք իչիւն հինտի ճիվճիվլէ-
րինէ եափըլտըզը կիպի պուլնլարըն տա բէնչլէրինէ
քըրմըզը իփլիք իլէ իշարէթ օլընըր :

Սէմիրթիլէճէք հինտիլէրին սէմիրմէտէ իքէն զրտասը
պիր տիւրլիւ օլմազ :

Սէմիրթմէնին իպթիտալարընտա աքչամլարը մերա-
լարտան կէլտիքլէրի վաքըթ եէմ վերիլիր , չիւնքի հին-
տիլէր սէմիրմէք իչիւն սէրպէսթ օլմաք իսթէրլէր : տա-
նէ վէ եա հէր նէփի տանէ քըրընթըլարը , տօզրանըլ-
մըլ բաթաթէս իլէ բանճար , բալամուտ , քայըն ազաճը
եէմիչի , վէ քիւչիւք քէսթանէ վէրիլէպիլիր . վէ 15
կիւնտէն սօնրա աքչամլարը փիշմիշ վէ էղիլմիշ բաթաթէս
իլէ հէր քանդի պիր ունտան եափըլմըլ խամուրլար վէ-
րիլմէյէ պաշլանըլըր . մէգքիւր խամուրլար սիւտ շու-
րութքասը իլէ ըսլանտըրըլըր լաքին մէգքիւր խամուր-
լար էքլիլէճէյինտէն հէր աքչամ վէրիլէճէյի քատար

հէր կիւն հազրըլամալը տըր : Պունտան 15 կիւն սօն-
րա սապահլարը մէրայա կիտէճէքէրի վագըթտա պա-
լատէ պէտան էթտիլիմիզ խամուրըր վէրիլը . էլհասըլ
սէմիրթմէնին սօն հաֆթասընտա հինտի խամուրը եէ-
տիքտէն սօնրա պիր վէ եա իքի շահուտ եութտըրըր .
վէ պունտան սօնրա հէր կիւն պիրէր համար շահուտ ար-
թըրըրըր քի սէքիզ կիւն իրթամընտա հինտի քէնտի
եէմինտէն պաչքա 18 վէ եա 20 համար շահուտ եութ-
մըշ օլուր :

Համար շահուտ շու վէճհ իլէ եաիրըր շէօյլէքի արփա
վէ եա պուղտայ վէ եա հաթթա մըրըր պուղտայը է-
լէնմիշ ունը սիւտ շուրութքասը իլէ ըլլատըրըր վէ տէ-
րունինէ պուղու իլէ փիշմիշ վէ էզիլմիշ պիր ազ փա-
թաթէս իլավէ օլընտըքտան սօնրա , էլ իլէ եօզըրըպ
խամուր եափըրըր իշթէ պու խամուրտան փարմաք քա-
լընըղընտա վէ եարըմ փարմաք պօյու քատար համար
շահուտըր եափըրըր քի հինտիլէրէ եութտըրըրըր . լա-
քին մէգքիւր համար շահուտըր եութտուրմատան էվվէլ
ըլլաթմալը տըր քի հինտինին պօղաղընտան աշաղըյա
քայապիլին . եութտըրտըքտան սօնրա սիւտ իշիրիլը :

Հինտիլէրէ համար շահուտըրմաք իլիւն իքի
ատամ լաղըմ տըր . պիրիսի հինտիլի , եիւզինի քէնտի-
սինէ չէվրիլմիշ օլտըղը հալտէ , պաճաքըրընըն արա-
սընտա քըստըրըր վէ ուսուլէթլէ կակասընը աչար . տի-
կերի աալիսի համար շահուտը աղընտան իչերի պօղաղը-
նա քատար , լաքին տիքաթ էթմէլի քի հինտինին տի-

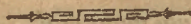
լինին եօքարըյա քարտըրմասըն վէ բարմաքլարը իլէ հինտինին պօյընը օվալայարաք համար շարտընը թալըղընա քատար Էնտիրմէլի վէ մէզքիւր շարտընը հիչ պիր բարչասը հինտինին պօղաղընտա վէ պօյնընտա քարմամալը տըր . պու տա , հինտինին պօյնընը եօքարտան աշաղըյա հաֆիֆճէ սըքարաք , անլաղըրը : Հէր հինտիյէ համար շարտընը եութաղըրտըքճա պյըր պիր եէրէ քօմալը տըր քի եանլըղըք իլէ պիր տէֆա եութաղըրընա հինտիյէ պիր տահա եութաղըրընա :

Իլթէ պու սօն սէքիղինճի կիւնտէն եանի թէքմիլ սէմիրթմէնին ԷՅ հաֆիթասընտան սօնրա հինտի քեամիլէն սէմիրթմիչ պուլընըր :

Պաղը մէմէքէթլէրտէ հինտիլէրի սէմիրթմէք իչիւն ղըտասընտան պաչքա ճէվիղ եութաղըրըր . շէօյլէ քի իլք կիւնիւ պիր ճէվիղ հինտինին աղըրնա քօնըլըպ եվիլէա պաշ վէ սօնրա շէհատէթ բարմաքլարը իլէ իթիլիպ թալըղընա քատար վարտըրըրըր : Էրթէսի կիւնիւ իքի , տահա էրթէսի կիւնիւ իւչ , վէլհասըլ հէր կիւն պիրէր տանէ արթըրաղաք քըրք ճէվիղէ քատար եութաղըրըր : Հինտիլէր պու նէվի ղըտայը հաղմ էտէրլէր իսէտէ , էրթէրինէ ֆէնա վէ գէյթին եաղը լէզղէթի վէրիր :

Հինտի սէմիրթմէսի իչիւն էլտէն կէլտիլի քատար էժօթի եափմաք լաղըմ տըր . տանէլէրին էն ուճուղընը ալմալը վէ հէր կիւն սէօյլէտիլիմիղ ուսուլ իւղրէ պէսլէմէլի տիր . էյէր կէլիչի կիւզէլ պէսլէնիլիրտէ հինտիլէր սէմիրթմէտիքտէն պաչքա էտիլէն մասրաֆ տաիի բանա ճապա :

Պապա հինտիւնը տիչի հինտիւնըտէն տահա կիւճըլը
իլէ սէմիրիւրէր, հաթթա պապա հինտիւնըն քէմալի
տէրէճէ սէմիրմէլէրի հէմէն միւմքինսիղ տիր . սէմիրէն
պապա հինտիւնը չօք էթլի օլուրլար իսէ տէ տիչի հին-
տիւնըն էթի քատար լաթիֆ օլամաղ . պիր սէմիղ պա-
պա հինտի 5-6 օքքա վէ պիր սէմիղ տիչի հինտի 3-4
օքքա կէլէպլիւր : Սէմիրթիւմէտէ պուլննան հինտիւնը
եճնճա թարլալարնա կէճնտէրիլէպլիւր, զերա քաղլար
կիպի օլ թարլալարը հարապ էթմէղլեր :

ՅԵՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՀԻՆՏԻՒՆԻ ԶԱՐԱՐԸ ՕՒՆ

ՕԹԼԱՐ ՎԷ ՊԵՕՃԷՔԼԵՐ

ՀԻՆՏԻ ՀՍՍԹՆԸՔԼԱՐ

ԶԱՐԱՐԸ ՕԹԼԱՐ . — Էօյլէ շէյլէր վար տըր քի հին-
տիւնըն եէտիրիւմէղ . մէսէլա պուրչաք օթու հին-
տիւնընի հաղմնըղղոյա կիլիֆթար էտէր . հինտիւնը ,
խոսոսսիյէ կէնճ օլտըքլարնտա , չօք մառուլ եերլէր
իսէ իսհալէ (փորհարութիւն) օղրարլար : Պունուն իլէ
պերապէր մառուլ քէրէք իլէ քարըշտըրըլտըքտա աղա
պիր եէմ տիր : Պան օթը , եիւքսիւք օթը , քարա պալ-
տըրան հինտիւնընի էօլտիրիւր տէրլէր . պունըն իլիւն
հինտիւնըն օթլատըղը եերլէրտէ պէօյլէ զթլար պու-

լնրրսա մէգքիւր օթլարը օրալարտան եօք էթմէյէ չա-
ւըմալը տըր :

ՁԱՐԱՐԼԸ ՊԵՕՃԷՔԼԷՐ . — Հինտիլէր սիւմիւքիւ պէօ-
ճէքլէրի , չէքրիկէլէրի գիւստէ սեվտիքլէրինտէն անլա-
րը աշըրը տէրէճէտէ ետրլէր իսէ պիւ իսհայէ օղրար-
լար քի էքսէրիա օ իսհայէ քուրպան կիտէրլէր : Պազը
քէրէ տօնուզլան պէօճէքլէրի իլէ ծնլարըն եոււմուրթա-
լարընը մահվ էթմէք իչիւն հինտիլէր պահճէլէրէ սալը
վէրիլիւր քի պու նէվի ղըտա , խուսուսի իլէ չօք օրուպ
տա պիւր քաչ կիւն սիւրտիւքտէ , հինտիլէրէ ֆէնա թէ-
սիւր էտէր վէ էթլէրինէ ղայէթ ֆէնա պիւր լէզէթ վէրիւր :

ՀԻՆՏԻԼԷՐԻՆ ՀԱՍԹԱԼԸՔԼԱՐԸ

Հինտի ճիվճիվլէրի հաստա օլտըքլարը վաքըթտա
քէտէրլի պիւր հիլէթ ալըրլար վէ քանատլարընը ետը-
լէրէ սիւրիւքլէրլէր . պէօյլէ հաստա ճիվճիվլէրի վալի-
տէլէրինաէն այըրմալը քի պէրապէր թարլալարա կիթ-
մէսիւնլէր , վէ աթէչէ եաքըն պիւր ետրէ քօյըպ բէնչէ-
լէրինի քէնտիւր իլէ սարմալը տըր քի բէնչէլէրինի կա-
կալամասընլար : Հաստա ճիվճիվլէրէ շարապ իչիւրիլէր
վէ էգիլմիչ քէնէվիւրի պիւր աղ շարապ իլէ ըսլատըլմը
ուն իլէ պէրապէր քարըշտըրըպ պիւր համուր ետիւր-
լարաք ճիվճիվլէրէ վէրիլիւր . էյէր ճիվճիվլէր տահա
վալիտէլէրինին եանընտա եաթմայա ալըշըք իսէլէր ,
եալընըպ աքչամլարը վալիտէլէրինին եանընա պրաքըլըպ
սապահլարը ալը քօնըլըր , վէ պիւսպիւթիւն հաստա-
լըքլարը կէչմէտիքտէն սօնրա սէրպէսթիւք վէրիվմէգ :

ՀԻՆՏԻԼԵՐԻՆ ՍՕՈՒՒՔ ԱԼՄԱՍԸ

Էվէլճէ տախի սէօյլէտիյիսիզ կիպի եաղմուր հինտի-
լէրին էն պէօյիւք տիւշմանը տըր . հինտիլէր տահա
եազրու իքէն ըսլանրըլարսա քօռ օլմուշ պիր ա-
թէչին քարչըսընտա պիրէր պիրէր տիքաթլըճա սիլմէլի
տիր . վէ աթէչէ բէք եաքըն սօքուլուպտա եանմամա-
լարը իչիւն քուրուլընճայա քատար պիր քաֆէս ալթը-
նա քօմալը տըր , վէ օլ քաֆէսի աթէչէ բէք եաքըն օլ-
մայարաք աթէչին քարչըսընա կէթիրիպ աթէչէ կէլ-
մէյէն թարաֆընը պիր չուլ իլէ էօրթմէլի տիր : Պէօյլէ
բալազլարա պիր քաչ տամիա շարապ տախի իչիրիլէպի-
լիր . վէհասըլ մէզբիւր ըսլանմըլ բալազլարը քուրուլթ-
մաք վէ ըսրթմաք իչիւն էլտէն կէլէն ղայրէթի էսիր-
կէմէմէլի տիր :

ԲԱԼԱԶԼԱՐԸՆ ԳԸԶՄԱՍԸ

Պագը քէրէ հինտի բալազլարընըն տերմանտըլ օլտըք-
լարը կէօրիւլիւր քի , պիւթիւն թիւլէրի էօրբէրի , վէ
քանատ իլէ քուլրուք թիւլէրինին ուճլարը պէնաղճա
օլուր . պու հալէ բալազլարըն ^{պըմալը} տէնիլիր . էյեր
պունա տերման էտիլմէզսէ ազ վաքըթ իչինտէ բալազ-
լար թէլէֆ օլուրլար : Պէօյլէ պիր հալտէ քուլրուք ալ-
թը տիքաթլէ մուայէնէ օլընտըքտա պիր իքի թիւլին
քան իլէ տօլմըլ օլտըղը կէօրիւլիւր քի հաստալարը քուր-
թարմաք իչիւն պունլարը քօրարըպ չըքարմաք քիֆայէթ
էտեր :

ՌՌԻՖԻՍ.

Պագը քերէ հինտիւերին պաշընտա պիր շիչ հասըլ օլուր քի առֆէ տերլեր . իշպու ուուֆիա , հինտինին պաշընը թաղէ թէրէ եագը իլէ օվալայարաք վէ պուրնընը աքըթմաք իչիւն լաղըմ կէլէն շէյլերի իճրա էտերէք , շիֆալանտըրըր : Պագը քերէ հինտիւերին պաշը առֆէ քի առֆէ կիպի շիչլեր իլէ տօլար քի սիրքէլի վէ եա սըճաք շարապը սու իլէ երքանըրը վէ եէմ օլմաք իւզրէ տէ քէնէվիր վէ եա շարապը համուր վէրիլիր :

ՀԻՆՏԻԼԻՐԻՆ

ԻՊԻԿԼԻՐԻՆԻՆ ԳԸՉՍՐՄԱՍԸ

Հինտիւերին իպիկլերի քըզարտըրը վաքըթտա էյեր հավա ֆէնա օլուրսա հինտիւերին չօղը թէլէֆ օլուր , էյեր հավա էյի օլուրսա հէմէն հիչ պիրիսի թէլէֆ օլմազ . պու վաքըթտա հինտիւերի ալա տանէ իլէ պէսլէմէլի , վէ եղիլմիշ քէնէվիր , թուզ , տօղրանըրը մայտանօս , շարապ վէ խուսուսի իլէ սօղան իլէ եավիլըմը պիր համուր եէտիրմէլի տիր . հինտիւեր սօղանը բէք զիւեատէ սէվէրլեր . պունտան պաշըա հինտիւերի սօուքտան վէ նէմօէն մուհաֆազա էթմէք իչիւն էլտէն կէլէնի էսիրկէմէմէլի տիր :

ՀԻՆՏԻ ՉԻՉԻՅԻ

Հինտիլէր քէմալէ Էրտիքտէն սօճրա պաղը քերէ կակալարընըն էթրաֆընտա, կէրէք կակալարընըն եանի աղըզարընըն իչինտէ պօղաղարընա քատար վէ կէրէք պօյունլարընտաքի Էպիկլէրի իւզէրինտէ Էարալար հա սըլ օլուր քի պունա հինտ շիչի տէրլէր : Հինտիլէր պու իլէթէ օղրատըլարընտա Էօլիւմ բէնչէսինտէն քուրթուլմալարը բէք նատիր տիր . լաքին մէզքիւր Էարալար տըշարտա զուհուր Էտէրսէ Էյի օլմալարը իչին զայրէթ օլունապիլիր . շէօյլէ քի օլ անտէ չիչէքլի հինտիլէրի սաղլամլարընտան այըրմալը չիւնքի պու իլէթ պուլաշք տըր , վէ Էարալարը քըզլըն աթէշտէ պէհազ օլընճայա քատար քըզտըրըմըշ տէմիր իլէ տաղլամալը վէ Էախօտ Էարալարը կիւնտէ պիր քաշ տէֆա քեաֆիրի բուհը իլէ օվալամալը տըր : Հաստա հինտիլէրէ շէքէրլի սըճաք շարապ իչիրիլիր :

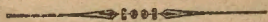
ՀԻՆՏԻԼԷՐԻՆ ՀԱՍՐԼԱԹԸ

Հինտիլէրին էթլէրինտէն պաշքա պիր հասըլաթլարը Էօք տըր . հինտիլէրին թիւյլէրի քապա օլուպ սայիր քուլարըն թիւյլէրի կիպի քուլանըլմայա Էլվէրիչլի տէյիլ տիր . լաքին քույրուք թիւյլէրինտէն մութվաքտա

քուլանմաք իչին քիւչիւք եէլփաղէլէր եաիւլա,
պիւիւր :

Հինտի քէսիլտիքտէն տէրաքապ սօնրա թալուքտա
օլաղը կիպի պաղըրսաքլարը չըքարըլըպ տահա սըճաք
իքէն թիւլէրինի եօլմալը սըր :

Ք Ա Ձ

Քաղ, թավուքտան սօնրա, թավուք պահչեսի հայ-վանաթընըն էն Փախտէլիսի տիր տէմիչ օլսաք միւպա-լաղա էթմէմիչ օլուրուզ . Ֆիլհաքիքա սէնէտէ իւչ տէ-ֆա տէօքտիւլիւ թիւյէր, քանատլարընտան ալընան թիւյ քալէմլէրի, ինճէ վէ ուֆաք թիւյէրի, տէրիսին-տէն եաիրլան ալա քիւրք, նէֆիս օլան եաղը, ալա էթի, վէլհասըլ պէքճիլիյի սայէսինտէ քաղա պիր է-հէմմիյէթի սահիհէ վէրիւլէր :

Քաղլար, թավուք պահչեսինտէ վաքի հայվանաթը սաիրէ իլէ հօչ կէչինիւլէր, թէմիզլիյի սէվէրլէր, չա-մուրուլ եերլէր իլէ կիւպրէլիքլէրտէն քաչընըրլար, էք-սէրիա քէնտիլէրինէ չէքէ տիւզէն վէրիւլէր եանի եը-քանըրլար թիւյէրինին քէնտի հասըլաթլարընտան պի-րիսի օլտուղունու պիլիւլէր կիպի . բէք չօք քաղ պէս-լէնէն մէմլէքէթլէրտէ հէր կիւն մէրալարա կէճոտէրիլի-ր քաղլար ալըչտըքտան սօնրա հէր աքշամ թէվզի օլու-նան եէմի եէմէք իչիւն քէնտի քէնտիլէրինէ մէքեան-լարընա ալտէթ հտերլէր :

Քաղ իբի ճինս օլուպ պիրի իրի , վէ տիկերի՝ քիւ-
չիւք աչր . լաքին կերէք իրի վէ կերէք քիւչիւք օլան-
լարըն տա բէք չօք ճինսէրի վար տըր . հէր նէ հալ
իսէ քաղ պէսլէնէճէյի վաքըթտա , աղ պէսլէյիպ երէ
ճինսէրինի պէսլէմէք Փախտելի տիր :

ՔԱՂ ՔԻՄՄԵՍԻ

Քաղ քիւմէսի հավատար , թէմիզ , վէ օլտըքճա մէյ-
պանըլ օլմալը տըր քի քաղլար պիրի պիրի իւզէրինէ
երղըլմասընլար . ալթլարընա եափըլան սաման եաթաք-
լարընը սըք սըք տէյիչտիրիպ հէր կիւն պիրէր բարչա
թազէ սաման իլավէ էթմէլի տիր :

Քաղլարա քարանըք վէ նէմ քիւմէսլէր տահա էյի
եարար տէյի էօյլէ Ֆէնա եերլէրաէ պէսլէմէք ատէթ
օլմուչ տըր քի պու իսէ խաթա տըր . զիրա պէօյլէ
Փախտելի հայվանլարա լազըմ՝ օլան թէտպիրլէրի եափ-
մանաք հաքքսըղըք տըր :

Քաղլարըն էրքէքլէրի ալէլ ումում պէեաղ օլուպ ,
պէօյիւքլիւքլէրի տիչիլէրի քատար տըր :

Պիր էրքէք քաղ 6 վէ եա 7 տիչի քաղ իտարէ իտէ-
պիլիք իսէ տէ տէօրթ տանէ թէսլիմ էթմէք տահա
էյի տիր . զիրա էրքէք քաղ հօրօղ կիպի օլմայըպ հէմ
քօլօչքատա պուլընան տիչի քաղա վէ հէմ քօլօչքայա
պաքար :

էրքէք քաղլար պաղը քերրէ չօճուքլարա հիւճիւմ

էթտիյնտէն , սաքաթլըք բէյտահ էոէպիւէն քէօթիւ
էրքէք քաղլարը (խուսուսի իլէ եավրուլարը վար իսէ)
տէֆ էթմէլի տիր :

Պաղը մէմլէքէթլէրտէ քէօյիււէր եալընը տիչի քաղ
պէսլէյուպ չիֆթլէշմէք վաքթի կէլտիքտէ էրքէք քաղ
պէսլէյէնլէրէ կէօնտէրիլէր քէնտի տիչիւէրնի վէ
պունուն իչիւն տախի ուֆաք պիր իւճրէթ վէրիլէր :

Պաղը մէմլէքէթլէրտէ տախի տիչի քաղլար քօլօքքա-
յա եաթտըքլարը կիւլի էրքէք քաղլարը սէմիրտիպ սա-
թարլար . վէ եէնի չքքան քօլօքքատան , չիֆթլէշտիրմէք
իչիւն պիր քաչ էրքէք քաղ սաքլարլար . պու խուսուս
պէնճէ էյի տէյիլ տիր զիրա հէր վաքթի չիֆթլէշտիր-
մէք իչիւն պաչքա պաչքա էրքէքլէր քուլլանըտըլըն-
տան մահսուլթ էյի օլմաղ . էն էյիսի ինթիխապ օլը-
նան էրքէք քաղ չիֆթլէշմէք խասսասընը զայ էտինճէ-
յէ քատար սաթմամայը տըր :

Տիչի քաղլարն թիւյլերի ալէլ ումում քիւլ լէնկ վէ
պաղը քերէ պէնաղ վէ եա սիւհահ օլուր , պէեաղլարը-
նըն թիւյլերի քըյմէթլի օլտըղընտան մաքսուլ տըրլար :

ԳԱԶԼԱՐՆ ՂԵՏԱԸ

Քաղլար հէր նէվի հուպուպաթը , բաթաթէս , բան-
ճար , մէյվէ խուսուսի իլէ իւզիւմ եէրլէր : Մէյտան-
լըք պիր եէր վէ օթլըք քաղլարա բէք զիեատէ լու-
զումը տըր . քաղլար , քօյուն միսալի չայըլարտա օթ-

լանըրլար . քաղարը քիւմէստէ քաքաթմամայը տըր . զիրա բխպօղազըբլարը սէպէպի իլէ հասըլաթլարընտան զիեառտէ մասրաֆ քաբուսու աչըմըշ օլուր : Քաղար սէնէնին պէօյիւք քըամընը չայըրլարտա օթլանմաքլէ կէչիրտիքլէրինտէն պէսէնմէք իչիւն աղ մասրաֆ կիտէր . քաղարը պահչէլէրէ վէ թարլալարա սալը վէրմէլի տիր . զիրա խարապ էտերլէր , պահչէ օթլարը վէ ասմա եափրաքլարը քօբարթըրլպ քաղարա վէրիլիր . չայ քէնարլարընտա վէ պաթաքըրբլարտա պիթէն օթլար քաղարա վէրիլիր մէսէլա — Բերէսի (cresson) եապանի խարտալ , եապանի կէլինճիք չիչէյի , չէրէ օթու վէ հէր նէվի սալաթա : Պու նէվի ղըտայա ըսլատըմըշ պիր աղ քէբէք տախի ղամմ օլունմայը տըր . քաղարա սու վէրմէյի վէ վաքըթ վաքըթ սուլարա սալը վէրմէյի իհմալ էթմէմէլի տիր :

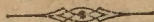
Քաղար եօնճայը եէրլէր , լաքին քապա եօնճայը եէմէղլէր . քաղար էօթէյէ պէրիյէ քօշմայը սէվմէտիքլէրինտէն մերալարտա օթլաթտըրըլմասը բէք քօլայ օլուր վէ մէգքիւր մերա պիր թաքըմ քըսըմլարա թաքսիմ օլունուպ էվվէլա պիր քըսմընտա վէ սօնրա իքինճի քըսմընտա վէ իլաալըրիհի օթլատըրըր քի քաղար իքինճի քըսմա կէլտիքլէրի վաքըթտա պիրինճի քըսմըն օթլարը թէքրար պիթէր . իչթէ պու վէչճ իլէ քաղարըն օթլատըլմասը հայլի վաքըթ սիւրէր :

Քաղար զրաաթ օլընան օթլարը վէ հէր նէվի սալաթայը սէվտիքլէրինտէն , պէօյէ օթլար եալընըզ քաղարըն ղըտասընա եարայաճաք տէյի էքիպ պիչմէք

բէք զիեատէ մասրափը օյմաղէ օլ օթլարըն եասանի-
լերինի եէթիչտիւմէք լազըմ տըր . մէսէլա կէլինճիք չի-
չէյի , հարտալըն էնվայի տիւրլուսի , եօնճա , եէչիլ
լահանա :

Քաղար ֆրէնք լահանաւընը սէվմէղլեր :

Էվէլճէ տախի սէօյլէտիյիմիլ կիպի քաղար , պահ-
չէլերի , հէմ օթ եէյիլերի վէ հէմ եաքըճը վէ սուլու
օլան թէրսլերի վատըթասը իլէ , խարապ էտէրլէր : Լա-
քին քաղար պիր քաչ տանէ օլտըրլարընտա օթլարա
զիեան վերմէյէն սաիր հայվանլար իլէ պիրլիքտէ կի-
տիպ օթլանասլիլիլէր . զիրա պու հալտէ թէրսլերի
աղ մըքտարտա օլաճաղընտան զայէթ քուվլէթլի պիր
չէրպէթ օլմուչ օլուր :

ԳԼՁԼԱՐԸՆ ԵՌԽՈՒԹԵԼՄԱՍԸ

Քաղար յունուար վէ ալէլ ումում վետրուաթ այլա-
րընտան պաչայարաք եումուրթլարլար , վէ սէնէտէ
պիր տէֆա քօօջքայա օթուրուրլար : Քաղար եուվա-
լարընը եափմաք իչիւն կակալարը իլէ սաման թէլլերի
կէօթիւրտիւքլէրի կէօրիւլաիւքտէ եումուրթլամա զէ-
մանընըն կէլաիլի անղաչըլըր : Էյէր քաղ մինասիպ պիր
եէր սէչէր իսէ , անը բահաթսըղ էթմէյիպ եալընըզ
եարտըմ էթմէլի տիր . էյէր սէչաիլի եէր ֆէնա իսէ ,
քուրու վէ սըճաք վէ թէնհա պիր եէրտէ քաղա պիր
եուվա եափմայա պաչլամալը վէ օլ եուվանըն եանընա

տա բարչալաննը պիր աղ սաման քօմալը տըր քի քաղ
եուվասընը քէնտիսի եափմայա տէվամ էթսին : Գաղ
եուվասը , թավուք եուվասը կիպի , տիպի տիւզ օլմա-
լը տըր : Վէհասըլ եուվասընը եափմաքէ մէշղուլ օլան
քաղ պիհուզուր օլմամաք իչինն եէմինի եուվասընա
կէթիրմէլի տիր : Գաղ իքի կիւնտէ պիր , վէ պազը
քէրրէ հէր կիւն եումուրթլար . եումուրթլատըքտան
սօնրա եուվասընը թէրք էտէր , վէ պու վաքըթտա
քաղ սէրպէսթ պրաքըլըր . եուվատա պուլունան եու-
մուրթա քալարըլըպ քաղ քէնտի եուվասընը թէրք է-
տէրէք պաշքա եէրտէ եումուրթլամամաք իչինն եէրի-
նէ ալչըտան եափըլմը պիր եումուրթա պըրաքըլըր
եուվանըն իչինտէ : եումուրթալար քուրաք վէ սուք-
տան մուհափաղալը պիր եէրտէ սաքլանըլըպ իւղէրլէրի
քէրէք վէ եա պըշքըճը թալաշը իյէ էօրթիւլիւր . եու-
մուրթլամա խիթամ պուլտըքտա , քաղ եուվասընը
թէրք էթմէյէրէք քօլօքքայա օթուրմասընը իսթէր .
պու վաքըթտա ալթընա եումուրթալար քօնըլըր . պիր
քօլօքքա իչինն ԱՅ եումուրթա քիֆայէթ էտէր :

ՔՍ.Ձ ՔՅԼ.ՕԶՔՍ.ՍԸ

Գաղ քօլօքքասը 27-28 կիւն սիւրէր , քօլօքքանըն պէ-
քիզինճի վէ եա ծնունճու կիւնիւ եումուրթալար մուա-
եէնէ էտիլիպ պէրրաք օլանլար տէֆ էտիլիր :

Քօլօքքայա օթուրան քաղլարա հուպուպաթ վէ ունիւ

քերէք վէ ըստառմըչ ասի քերէք վե պաղը օթլար վե սու վէրիլիւր : էյէր եաքընտա պիւր հավուզ պուլընըր-սա քաղլար պրաքըրըր քի կիթսինյէր երքանսընլար . քաղլար քօլօքրատա օլտըրլարը վաքըթտա կիւնտէ եալընը պիւր տէֆա եէմէք , իչմէք վէ թէրսլէմէք իչիւն եուվլարընտան քալտըրըրըր :

ՔԱԶ ՃԻՎՃԻՎԼԵՐԻՆԵ ՎԵ ՎԱԽՏԵԼԵՐԻՆԵ

ԷՏԻԼԷՃԷՔ ԹԷՏՊԻՐԼԵՐ

Գազ ճիվճիվլէրի տօղմայա պաշտառքլարընտա վալի-տէլէրինին ալթընտան ալընըր , զիրա էքսէրիա քազ ճիվճիվլէրինին եումուրթատան չըքըչլարը ղայրի մուն-թաղամ (անկանոն) օլտուղունտան , վալիտէլէր էվէլ չըքան ճիվճիվլէրէ պաքտըքլարը էճիլտէն տահա սօնրա եումուրթատան չըքաճաք ճիվճիվլէրին թէլէֆ օլմալա-ըրնա սէպէպ օլուրլար : ճիվճիվլէր եումուրթատան չը-քար չըքմազ եիւնլիւ քումաշլար իլէ քարը պիւր սէրէթ տէրունինտէ օլտըքլարը հալտէ աթէչէ եաքըն քօնըրըր : Տօղտըքլարընըն էրթէսի կիւնիւ ճիվճիվլէրէ պիւր աղ էքմէք իչի վէ ըստառմըչ ունլու քերէք վէրիլիւր :

Ճիվճիվլէրին հէվսի տէ եումուրթատան չըքտըքտան սօնրա ճիւմլէսի տէ վալիտէլէրինէ թէսլիմ օլընըր քի ալէլ ումում շէֆքաթը քալսլիյէ (խանդաղատանք) իլէ քապուլ էտէր , էրքէք քազ տալսի ճիվճիվլէրէ բէք զիեատէ սէվինճ վէ շէֆքաթ (գութ) իլէ պաքար :

ՔՍՁ ԺԻՎԾԻՎՈՒՆԻՆՆԻՆ

ՂԸՏՈՐ

Կիւնտէ 5 վէ եա 9 տէֆա ճիվճիվէրէ եեմ վերմէլի տիր , զիրա տօղար տօղմազ եէմէք իսթէրլէր . ճիվճիվէրէ քէրէք (1) վէրիլէպիլիւր . էն ա՛լասը ունլու քէրէք տիր : Բիշմիշ վէ եղիլմիշ բաթաթէսի տախի ճիվճիվէր սէվէրլէր վէ ունլու քէրէք եէրինէ քախմ օլապիլիւր : Ճիվճիվէրէ եեմ վէրմէք իչիւն վալիտէլէրի իլէ պիւրլիքտէ եուվատան չըքարըլլըպ եէր իւղէրինէ քօնուլարաք եէմ թէվզի օլունուր , վէ եէմի եէտիքտէն սօնրա թէքրար եուվանըն իչինէ եէրլէշտիլիլիւր . վէ պիւր վէ եա իքի սաաթտան սօնրա եէմ եէմէք իչիւն եուվատան չըքարըլլըր : հալա զայէթ լաթիֆ օլտըքտա , էյէր ճիվճիվէր 5 վէ եա 6 կիւնլիւք իսէլէր , կիւնտիւղիւն տըշարըյա չըքարըլլըր , պաղը օթլար վէ խուսուսի իլէ ըսըրզան պուլունտուքտա աէվչիլիլիպ ուֆաք ուֆաք տօղրատըքտան սօնրա (2) ըսլատըլմըշ քէրէք վէ եա ունլու քէրէք իլէ քարըշտըրլլըպ վէրիլիւր :

---

(1) Գուլանըլա՛, քէրէք եալընըզ պուղտայ քապուքլարընտան իպարէթ օլուպ իչինտէ պէսլէյիճի հիշ պիւր շէյ պուլունմատըղընտան հայվանլարը պէսլէմէյիպ եանըք պրաքըր . պուսուն իչիւն քուլանըլաճաք քէրէյին իչինէ պիրազ ուն քարըշտըրմաք լազըմ տըր :

(2) Օթլարը տօղրամաք զահմէթլի վէ մուխաթարալը վէ հայլի վաքթէ միււնթաճ օլտուղունտան , սիւրիւլէր իլէ թափուք , հինտի , քազ , էօրտէք պէսլէյէնլէր թիւթիւնճի քըլքը կիպի պիւրէր օն քաճաճաճ ալէթ սահիպի օլմալը տըրլար :

Ըստրդան քաղ բալազարընա եարայան օթլարըն էն էյիսի օլուպ ճէնուպէ (հարաւ) քարչը պիր մահալտէ եէթիտիրիլէպիլիր, վէ ըստրդան ղայէթ արսըզ օլուպ, քէստիքճէ եէնիտէն սիւրէր : Սիւրիւլէր իլէ թավուք, հինտի, քաղ, էօրտէք պէսլէյէնլէր իչիւն, չայըրլար վէ թարլալար մէզքիւր հայվանլարըն ղըտասը իչիւն քիֆայէթ էթմէյէճէյինտէն, անլարա եարայան օթլարը էքիպ եէթիտիրմէք ֆայիտէլի տիր :

Ճիվճիվլէր վալիտէլէրի իլէ պիրլիքատ տըչարըյա չըքմայա պաչլատըքլարընտա հէր կիւն հավուզ վէ եա կէօլլէրէ սալը վէրիլիր . լաքին եաղմուրտան ըսլանմաւ մալարընա տիքքաթ էթմէլի տիր . ճիվճիվլէր իպթիտա տըչարըյա էօյէյին չըքարըլըր . լաքին կիւնէչ բէք յիտտէթի օլտըքտա, ճիվճիվլէրէ զարարլը օլաճազընտան, պէօյլէ վաքըթլարտա սապահլարը վէ աղչամլարը տըչարըյա չըքարմաք լազըմ տըր :

Ճիվճիվլէր հէր աքչամ քիւմէսէ կէլտիքլէրինտէ, էվվէլճէ ընլար իչիւն քօքարըլըպ տա հազըրլանմը պուլունան օթլար տօղրանըլարաք ճիվճիվլէրէ վէրիլիր, լաքին քէնտի քէնտիլէրինէ օթլարը բարչալամաք իչիւն գուվվէթլէնտիքլէրինտէ, տօղրանըլմազ : պէօյլէ օթ վէրիտիլի վազըթլարտա քէբէք վէրիլմէզսէ տէ օլուր :

Քաղ բալազլարը իլէ քազլար սէմիրթիլէճէք վազըթլարընա քատար պու մինվալ իւզրէ պէսլէնիլիր . պունունլա պէրապէր էօթէ պէրի կէզմէք մէզքիւր հայվանլարա բէք լուզումլու տըր :

ՔԱՂ ՏԵՐԻՍԻ ՎԷ ԹԻԻՅԼԵՐԻ

Ճիվճիվէր ըսրնմազ իչին վառտէլէրինին թիւյլէրինէ միւհթաճ օրմատըլարը թարիխտէն իթիպարէն քաղլարըն թիւյիւ սէնէտէ իւչ աէֆա եանի էվվէլա մալիստէ սօնրա յուլիստէ վէ նիհայէթ սեպտեմբերտէ եօլունուր . էյէր սեպտեմբերտէն սօնրա եօլունուրսա , եէնիտէն պիթէճէք թիւյլէր քոչա եաքըն տահա լազըմ օլան քապար սիրմէմիչ պուլունաճարլարընտան քաղլար սօուլա տայանամազլար :

Քաղ բալազլարընըն քանատլարընըն ուճլարը սըրթլարը իւսթիւնտէ պիրպիրի իւզէրինէ կէլմէտիքճէ , քի պու ալէլ ումսւմ յունիս վէ եա յուլիստէ վուզու պիսւլուր , թիւյլէրի եօլունմազ : Պիր քազըն թիւյլէրի եօլունտուքտա քանատ ուճունտաքի թիւյլէրէ տօքունմամալը տըր . զիրա օլ թիւյլէր տախի եօլունուրսա քանատ սարքըք քալաճաղընտան քաղլարը եօրար :

Թիւյլէրին քէմալէ վարմըչ օլտուղունու
պիլտիրէն նիչանէյէր

Թիւյ քօլայլըքլա քօքարըլտըքտա քէմալէ վարմըչ օլտուղու անլաշըլըր . էյէր եօլունմազսա քէնտի քէնտիյէ տիւչէր . էյէր վազթիւնտէն էվվէլ եօլունուրսա թօր թօք օլուր վէ քուրտլանըր . էօլտիւքտէն սօնրա սօումուչ քաղլարըն եօլունմուչ թիւյլէրի տախի քօլայլըքլա թօր թօք օլաճաղընտան քըլմէթի ազալըր :

Քաղաքըն թիւյէրինի եօլմատան էվվէլ
հարարընտա էտիլէճէք թէտպիրլէր

Քաղաքը եօլմատան էվվէլ պիր պէրաք սուտա եր-
քամալը վէ սօնրա թիւյէրի քիրլէնմէքսիզին էյիճէ քու-
րումաք իչինն պիր քաչ սաաթ չայըրլըք պիր եէրէ օթ-
լանսըրըլըր :

Եօլունմուչ թիւյէրի իստիֆ էթմէք
վէ քուրութմաք ուսուլի

Թիւյէր թուղլա վէ եա թաչ իլէ տէօչէնմիչ վէ էյի-
ճէ գուրու պիր եէրէ եէրլէչտիրիպ օլ մահալէ թիւյ-
լէրի քիրլէքլէմէք իչինն վէ լազըմ օլտուղու վաքըթտա
չուվալարա սօլտուրմաք իչինն վաքըթ վաքըթ կիրիվիւր .
հավա էյի վէ ըիւզկէարսըզ օլտուղու վաքըթտա օլ
մահալին պիր վէ եա իքի բէնճէրէսինի աչմալը տըր քի
թիւյէր հավա ալսընլար : Պազը քիմսէ թիւյէրի ֆը-
չըլարա սօլտուրուպ վաքըթ վաքըթ ֆըչըլարը սալար-
լար . պու բէք օլ գատար էյի պիր ուսուլ տէյիլ տիր :

Քաղաքըն ինճէ թիւյիւ

Թիւյէրի եօլունան սաղ քաղաքըն ինճէ թիւյէրինին
հէքսինի տէ եօլմամալը տըր : Էօլմիւչ քաղաքըն էվվէլա
իրի վէ սօնրա ինճէ թիւյէրի եօլընըպ ինճէլէրի այըը
սաքլանըլըր զիւր ինճէլէրինին պահասը իրիլէրինտէն
չօք տըր :

ինճէ թիւյլերին կիւղէլ օրմասը վէ էյի սաքլանմասը
իչին սըքըլտըրըլմայարաք թօրպալարա տօլտըրըլըպ
ֆուրունա սալտըրըլըր . լաքին էքմէքլէրի բիչիրտիքտէն
սօնրա ֆուրունա սալմալը տըր : Ինճէ թիւյլէր պէօյլէ
պիր ֆուրունտա գուրույուպ , թիւյլէրտէ պուլունա
պիլէն քուրտլար թէլէֆ օլոր , վէ ֆէնա քօքուսու
տախի կիտէր : Չուրուն սօուտըքտա ինճէ թիւյլէր չըքա
ըլըպ սաքլանըլըր :

Պազը քիմնէլէր թիւյլէրին քուրույըպ տա սույու
կիթտիյինտէն ազ օքքա չէքէր տէյի ֆուրունտա քու
րութմազլար :

Քազլարն տէրիսի

Պազը մէմէքէթլէրտէ քազլար տիքքաթլէ պօղազ
լանըպ սըրթլարը եարըլարաք թուլում չըքարըլըր վէ
պու տէրի սօնրատան պիր թազըմ ուսուլլէր իլէ թէր
պիլէ օլունուպ քօ րը րնէ տէյի սաթըլըր . էվրօքատա
պու տէրնին Փապրիգալարը վար տըր ,

Թիւյ քալէմլէրի

Պազը մէմէքէթլէրտէ քազ թիւյլէրի եազը քալէմի
տէյի բարա էտէր . լաքին տէմիր քալէմլէր չըքալը պէ
րի թիւյ քալէմլէրինն էհէմիլիլէթի ազալմը տըր . պու
թիւյլէր թիւյ րէօրէ գէմանընտա քօքարըլըպ քըզկըն քիւ
վէ եա քում տէրունինն սօքուլարաք եազլարը չըքարը
լըր , սրատէհու եիւնլիւ քումաշ իլէ ճիլա վէրիլիպ քու
րուսուլըր :

Քաղ եօլընաճաղը վաքըթտա 25-30 տիրհէմտէն զի-
եատէ եօլմամալը տըր . պու վէճհ իլէ սէնէտէ պիր
քաղտան եօլընան թիւլէր 75-90 տիրհէմ օլմալը տըր :
Ինճէ թիւլէրի տախի պիր տէֆա 6-10 տիրհէմտէն
սէնէտէ 18-30 տիրհէմ տիր : Պիր քաղ բալաղընըն պէ-
հէր տէֆա վէրտիլի թիւլ 12-16 տիրհէմտէն սէնէտէ
25-30 տիրհէմ վէ ինճէ թիւլիւ տախի 3-5 տիրհէմտէն
սէնէտէ 6-12 տիրհէմ տիր : Պիր քաղըն պիր սէնէտէ
վէրտիլի թիւլ քալէմ 8-10 տանէ տիր :

Թիւլէրի ալընմաք իչիւն պիր սէնէտէն զիեատէ սաք-
լանըլան քաղլարըն պիթթէրճիհ (նախամեծար կերպով)
էրքէք օլմալարը լաղըմ տըր :

ՔԱՂԼԱՐԸՆ ՍԵՍԻՐՏԻՍԵՍԻ

Թաւուք պահչէսի հայլանաթընըն էն էյի վէ էն գօ-
լայլըք իլէ սէմիրթիլէնի քաղ տըր . նոյեմբերտէն սօն-
րա քաղլարը սէմիրթմէմէլի աիր , զիրա չիֆթլէյմէք
վաքթի կէլտիքտէ քաղլար սէմիրմէզլէր : Օգոստոստա
քաղլարը սէմիրթմէյէ պոլլամատան էվվէլ էյիճէ պէս-
լէյիպ սէմիրմէյէ հազըրլամալը տըր . պունուն իչիւն
աքլամլարը մէրալարտան կէլտիլէրինտէ քարա պուղ-
տայ , եուլաֆ վէ մըսըր պուղտայը կիպի քըյմէթլէրի
աղ հուպուպաթը սուտա ըսլատըպ պիր աղ տախի ուն
վէ եա ունլու քէրէք քարըշտըրարաք վէրմէլի տիր :

Չի բանճար քաղաքըն բէք ա՛լա սեմկլէնմէսինէ քը-
լավուզ օլուր վէ չօք մասրաֆիք տա տէյիլ տիր : Պիր տէ
սեմիրտիլէճէք քաղլար պիչիլիլ պուզտայ թարլարարնա
սալը վէրիլիր քի օրատա քիֆայէթ էտէճէք հուպու-
պաթ պուլապիլիբիէր : Պէօյլէճէ քաղլար սէմիրմէյէ հա-
զրրլանտըքտան սօնրա քարանլըք վէ սուս վէ սաղլամ
պիր եէրէ հապս էթմէյի տիր :

Քէսիլիպ տէ սաթըլաճաք քաղլար սեմիրտիլէճէք վա-
զըթտա քարընլարընտաքի թիւյլէրի եօլմալը տըր , գիրա
եէրէ եաթարաք քարընլարընտաքի թիւյլէր քիրլէնիլ .
լաքին էյէր քաղլար սաղ սաթըլաճաք իսէլէր թիւյլէ-
րինի եօլմամալը տըր , գիրա թիւյլէրի եօլմըրսա քաղ-
լարըն չիրքին օլմասընա սէպէպ օլտուքտան պաչգա
քըլմէթլէրի տէ աղալըր , պու հաչտէ քաղլարըն ալթ-
լարընըն եանի եաթաղլարընըն թէմիլ օլմասընա գիեա-
տէ տիրաթ էթմէյի տիր :

Սեմիրմէտէ պուլունան քաղլարըն գըտաը

Սեմիրտիլմէնին իլք հաֆտասընտա քաղլարա եալընըզ
եուլաֆ վէրիլիր վէ կիւնտէ իւչ տէֆա հէր քանդի պիր
ուն լէք քարընտըրըմը սու իչիլիլիր : Պունլար ուզուն
պիր օլուք թահտա եէմիլք տէրունինէ քօնուլուպ քաղ-
լար եան եանա տարարաք եէրլէր . էյէ պէօյլէ օլ-
մայըպ տա թէրսի կիպի եուվարլաք քապլարտա եէմ
վէրիլիր իսէ քաղլար եէմ եէմէք իչիւն պիրպիլիլէրինի
տէօյիւպ քավկա էտէճէքլէրինտէն սեմիրտիլմէ հէրսին-

տէ տէ միւսավի օլմաղ : Եւմ թէքմիլ օլտուքտան սօն-
րա եեմիլքէր քաղլարըն էօնիւնտէն քալարըրըր քի քաղ-
լար ույուսոււնլար վէ եեաիլքէրինի հազմ էթսիւնլեր :
Քաղ պաշընա չէյրէք շինիք եուլափ քիֆայէթ էտեր .
լաքին քաղլար եալընըգ եուլափ իլէ պէսլէնէմէյէճէյին-
տէն պիր հաֆտա եուլափ իլէ պէսլէտիքտէն սօնրա
պէշ վէ եա ալթը կիւն տախի սիւտ չուրութքասը վէ
հուպուպաթ իլէ եօղրուլմաշ փիշմիշ բաթաթէս վէրի-
լիր . պէշ ալթը կիւնտէն սօնրա պու նէվի դըտայա
պիր ազ արբա , քարա պուդտայ , վէ եա մրսըր պուզ-
տայը ունլարը վէ բիշմիշ վէ բարչալանմըշ նօհուտ զամ
օլոււնուր՝ վէ ունլու քէրէք իլէ քարըշարըրըմըշ սիւտ
չուրութքասը իլիրիլէպիլիր :

Քաղլարըն սէմիլլէմէյէ պաշլամասը կիւնիւնտէն ի-
թիպարէն 18-20 կիւնտէ սէօյլէտիլիմիզ կիպի պէսլէ-
յէրէք սէմիլլէնիլլէր . պունտան դիւտտէ սէմիլլէմէք
միւրատ օլոււնուրսա ուն վէ բաթաթէտտէն համուր չու-
պուքլար եաբըպ կիւնտէ իքի տէֆա 7-8 խամուր չու-
պուք հինտիլլէր հազգընտա սէօյլէտիլիմիզ կիպի եուլթ-
տըրըրըր :

Քաղլար մաթլուպ օլան սէմիլլէր տէրէճէսինէ վար-
տըքտա պօղլալլամալը տըր , զիրա սօնրա զափլարլար :

Քաղլար ալէլ ումում 6-8 այլքք օլտուքլարընտա սէ-
միրտիլիր . վէ սէմիրմէտէ իքէն քիւմէպէրինին վէհասըլ
հէր եէրլէրինին թէմիլլ օլմասընա աիքաթ էթմէլի տիր :

Պագը մէմլէքէթլէրտէ խուսուսի իլէ նէմցէտէ քազ-
լարըն աղղընա խունի քօնըլպ մըսըր պուզտայը աօլ-
տուրուլուր սապահ աքչամ :

ՔԱԶԼԱՐԸՆ ՖԱԻՏԷ ՎԷ ՄԱՀՉՈՒՐԼԱՐԸ

(ԱՆՊԱՏԵՃՈՒԹԻՒՆ)

Քազլարըն հէմ ֆաիտէ վէ հէմ մահզուրլարը վար
տըր . թէրպլէրի չօք օլուպ օթլարը եաքար վէ օլ քա-
տար քիրէտիրլէր քի սայիր հայվանլար օրատա օթլա-
մազլար : քազ քիւմէսլէրինտէն ալընան քազ կիւպրէսի
պիր ազ եանտըքտան սօնրա բէք ա'լա պիր կիւպրէ օ-
լուր : Քազլար պաղըրկան օլտուքլարընտան , ծնլարըն
պուլունտուղլարը եէրտէ պիր ազ հըղըճա լաքըրտը
էթմէք միւմքինսիզ տիր , զիրա հէքսի պիրտէն պաղըր-
մայա պաչլարլար : Քազլարը սիւրիւ իլէ մէրալարա
կէօթիւրմէք իչիւն պիր չօճուք չօպան լազըմ տըր :
Քիւմէստէ պուլունտուքլարընտա , բէք չօք օթ սէվ-
տիքլէրինտէն , իսթէտիքլէրի օթը կէթիրմէլի տիր : Սա-
յիր թալուք պահչէսի հայվանաթը կիպի , քէնտիլէ-
րինտէն ալընաճաք հասըլթ էտիլէն մասրաֆը քօրու-
յաճաղընա աքըլ եաթմատըքտան սօնրա , սիւրիւ իլէ
քազ պէսլէմէք աքըլսըղլըք տըր :

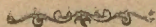
Մունիա (ընտանի) քազլար եապանի քազլարըն ար-
քասը սըրա կիթմէյէ թապիի մէյիլէրի օլտըղընտան ,
եապանի քազլարըն կէչտիքլէրի վազըթ տիքաթ էթմէլի :

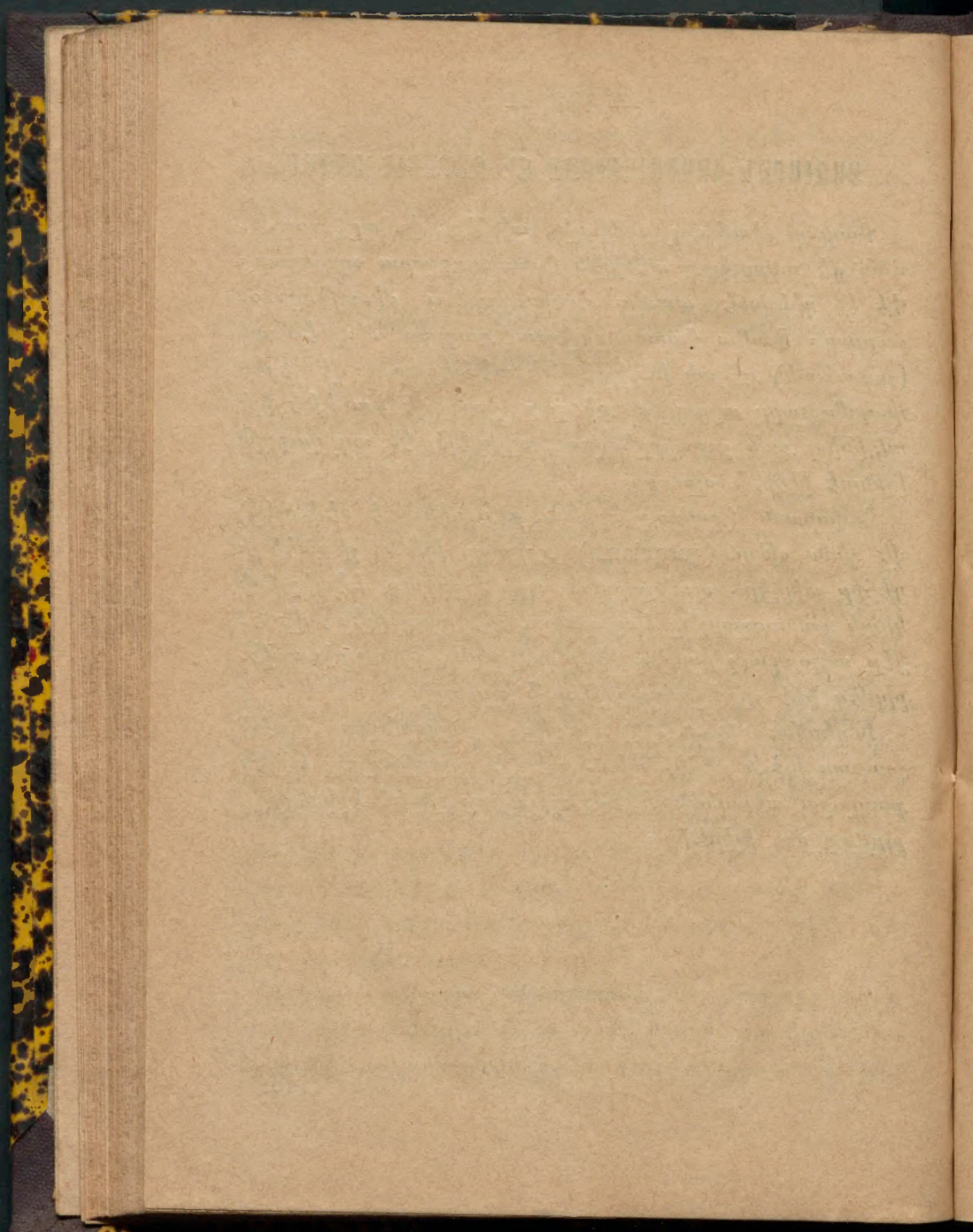
ՔԱՅԱՐԱՐԵՆ ԿԱՍՏԱՆԱԿԱՐԵ ՎԵ ԲԱՐՍԻՆԵ ՕԹԻԱՐ

Քաղաքը թափուղբար կիպի, տիւճիք, խհալ, սողուն-
ճան վե քաղաքըը տէնիլէն հաստալըըլարա օղբարլար :
Վէ էն զիեատե տամլա հաստալըընա միւլթէլա օ-
լուրլար : Տամլա հաստալըընտա քաղաք միւթէմատի
(չարունակ) քէնտի իւզէրէրինէ տեօնէրլէր, վէ էյեր
փարմաքլարը արասընտաքի զար չաքը վէ եա էյնէ իլէ
տէլինիպ քան չըքարըըմազա, օլ իլլէթտէն ալ վաքըթ
իչինտե թէլէֆ օլուրլար :

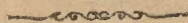
Պալտրան (քաղաք պունու բէք զիեատե սեվէրլէր)
վէ պան օթու (jusqu'ame) քաղաք իչին շիտեթլի
զէհիր աիրլէր . պունլարտան պիր եարբաք եէտիլլէրի
կիպի քանատարընը եայարաք եէրէ տիւչէրլէր, վէ է-
յեր տէրագապ ըավէնա իլէ պէրապէր թաղէ սիւտ վէ-
րիլմէզ իսէ չըրիլնարաք թէլէֆ օլուրլար :

Իւզէրինէ Ֆիւան պիլի տիւլմիւշ ըսըրզանլար տախի
քաղաք իչին զէհիր աիր . պէօյէ ըսըրզանլարը եէյէն
քաղաքա տէրունինտե Կ-Տ պուղտայ քիրէճ էրիտիլմիւշ
ըլըճաք սու իչիրիլիր :

Է Օ Ր Տ Ե Ք

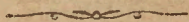

Էօրտէք պէսլէմէք, թա՛վուք պահչէսի հայվանա-
թընըն ճիւմէսինտէն գօլայ տըր. խուսուսի իլէ եա-
գընլարտա պիր հա՛վուզ վէ եա պիր կէօլ վէ եա պիր
չայ պուլունուրսա. լաքին արար սու էօրտէքլէրի ա-
լլայ կէօթիւրէճէյինտէն տիքաթ էթմէլի տիր: Էօրտէք
ճիվճիվլէրի սուլա կիթմէք իչիւն գուվվէթլէնտիլլէրին-
տէ չափսւք սերրիլլէրլէր: Էյէր հա՛վա սըճար օլուրսա
տօղտուքլարընըն իքինճի վէ իւչիւնճիւ կիւնիւ սուլա
կիտէրլէր:

Էօրտէքլէրին բէք չօք ճինսի վար իսէ տէ, հէր եէր-
տէ պուլունանը եապանի էօրտէյէ պէնդէյէն առի
ճինատէն պուլունան էօրտէք տիր քի էքսերիա Փարգ
օլունմազ: Ստի ճինատէն պուլունան էօրտէք զիեատէ
լրի վէ խուսուսի իլէ բէնչէլէրի իրի վէ էքսերիա սի-
եաճ տըր. հալ պու քի եապանի էօրտէյին բէնչէլէրի
գուրու, նազիք վէ թուրունճի սարը տըր: Եապանի
էօրտէք առի էօրտէք իլէ չիթլէչտիլլէրէք պիր թա-
գըմ մէյլլէր հասըլ օլուր քի նէ եապանի նէ տէ ա-
տի էօրտէյէ պէնդէր իսէ տէ ուլար ուլմար քէյթիլէ-

Թի հապանի էօրտէքտէն քէնտիսինէ միրաս զալար-
ղնտան պէօյէ մէլէղլէրին պէսլէմէսի զարարը տըր .
զիրա կիւնիւն պիրինաէ ուչուպ զայպ օրուր կիտէր :

Սլէլ ումում իրի էօրտէքլէր քիւչիւրլէր քատար սույա
իհթիյան կէօսթէրմէզլէր իսէ տէ պէսլէնմէսի կիւն տիր :

Պիր էրքէք էօրտէք Տ տիչի էօրտէյէ քիֆայէթ էտէր ,
վէ քազ կիպի քօլօշքայա պարմատըղնտան տիչի էօր-
տէքլէրին եումուրթլամասը խիթամ պուլուպ քօլօշքայա
օթուրտըլարը զէմանտա էրքէք էօրտէք սաթըլըպ իւք
պահարտա եէնիսի պընըր . լաքին ճինս էրքէք էօրտէք
պուլընամայան մէմլէքէթլերաէ էրքէքլէրի սաթմայըպ
սաքլամաք լազըմ տըր : Սյնի տիչի էօրտէքլեր կէլէճէք
սէնէ իչիւն տախի սաքլամաք լազըմ կէլտիքտէ , եէնի
չըքան քօլօշքատան կէնն պիր էրքէք էօրտէք սաքլայա-
ճաք եէրտէ տիկէր պիր մահալտէն պիր էրքէք թէտա-
րիք էթմէք տահա էյի տիր : էրքէք էօրտէք յունվար-
տան իթիպարէն տիչիլէրէ քաթըլըր :

Պազը քերէ էրքէք էօրտէքլէր օլ գատար շէհվէթլի
օլուրլար քի թափուրլարըն աբաը սըրա քօլուպ էօրար-
լար . վէ էյեր թափուրլար պէօյէ հովարտա էօրտէք-
լէրին էլինաէն քուրթարըլմազսա , թէլէֆ օլուրլար : իչ-
թէ պուճուն իչիւն պաղը քերէ թափուրլարըն պուլուն-
սուրլարը եէրտէ էրքէք էօրտէք պուլընարըլմազ :

ԷՕՐՏԷՔԼԵՐԻՆ ԵՈՒՄՈՒՐԹԼԱՄԱՍԸ

Էօրտէքլէրին եումուրթլամասը քաղարընքինտէն տահա պօլտորր . էօրտէքլէր տօղտըքլարը սէնէնին կէլէճէք իլք պահարընտա եումուրթլարը . էյէր էվվէլ տօղմըլարը եանի իլք թուրֆանտա իսէլեր եումուրթլարը տա իլք պահարտան էվվէլ օլուր . էօրտէքլէր քօլօքայա օթուրմատըքլարը վէ եա քօլօքայարը պօղլտըղը վաքըթտա պաղը քէրէ օգոստոստա պիր քաչ եումուրթա եափարըր : Եումուրթլարը քաղ եումուրթլարընտան էյի իսէլերտէ թավուք եումուրթաաշնա չըքըչամաղլար . էօրտէք եումուրթլարը խամուր իլլէրի իչիւն եարար :

Պաղըքէրէ էօրտէքլէր , քէնտիլէրի իչիւն հաղըլլանան Փօղըքլարտա եումուրթլամայըպ , ինթիխապ էթտիքլէրի կիզլի պիր եէրտէ , վէ հեր նէրէտէ օլուր իսէ օլտուր , հատտա թավուք պահչէսինին օրթասընտա եումուրթլարը . էօրտէքլէր հէմէն տաճմա ալէսասպահ եումուրթլատըքլարընտան , եումուրթլայընճայա քատար քիւմէտէ հաղս էթմէք հէմ քօլայ օլուր վէ հէմ հէմէն լուղումը արը . մաքատլէրինէ փարմաք սօքըլպ եումուրթասը օլտնլարը ալըքօնըլպ օլմայանլարը տըչարը սալլէրիլի :

Պաղը քէրէ էօրտէք եուվասընը պիր չիթ վէ եա չալը քէնաղլարընտա եափըպ օրատա քօլօքայա օթուրուր , վէ արթըք զայպ օլտուր զանն օլունուրքէն եէմ եէմէք իչիւն քօլօքասը իլէ պէրպէր թավուք

պահչեսինէ չըբա կէկիր : Էյեր եուվասը արանըլըպ պուլունուրսա , վէ պիր սէրէթ վէ եա պիր սիրէր ալթընա քօնըլմաք միւմքին օլուրսա հիչ տօքընմայըպ էօյլէնէ օլտըղը եէրտէ պրագմալը վէ եալընըղ կիւնտէ պիր տէֆա տիչի էօրտէյէ եէմ վէ սու վէրմէլի տիր :

ԷՕՐՏԷՔ ՔՕԼՕՉՔԱՍԸ

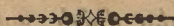
Էօրտէք ճիվճիվէրինէ սըճաքլըք լաղըմ օլտուղունտան , էօրտէյին քօլօչքայա օթուրմասընը միւմքին օլտուղու գատար կէրի պրագմալը տըր :

Էօրտէք քօլօչքասը 30 կիւն սիրէր . էօրտէքլէր քօլօչքալարընը կիղլէմէք իսթէրլէր . քօլօչքատա պուլունան էօրտէքլէր ալէլ ումում քէօթիւ (չար) օլտուրլարընտան , ճիվճիվէրի եումուրթատան չըբար չըքմազ էքսէրիա վալիտէլէրինտէն այըրմայա մէճպուրիյէթ հասըլ օլուր . զիրա էօրտէքլէրին քէօթիւ օլմասընտան նաչի ճիվճիվէրինէ լայըրը իլէ պագըլամազ :

ԷՕՐՏԷՔ ԵՈՒՄՈՒԹԱՆԱՐԵՆԷ ԹԱՎՈՒՔԼԱՐԸՆ ՔՕԼՕՉՔԱՍՄԱՍԸ

Թավուրլար էօրտէք եումուրթայարընը քօլօչքալանտըրըլա պիլրլէր . Թավուրլարըն չըբարտըղը էօրտէք ճիվճիվէրի քօլօչքայա օթուրմազ տէնիվէսի

խաթա տըր : Թավուք՝ էօրտէք ճիվճիվէրինի շէֆքաթի քալպիյէ (խանդաղատանք) իլէ սէվէր , լաքին ճիվճիվէր Թավուղա իթաաթ էթմէղլէր . էքսէրիա պիչարէ Թավուք պիր եէյէճէք պուլաքքտա վէ ճիվճիվէր սույա կիթտիքլէրինտէ նաֆիլէ պաղըրլպ չըղըրըր վէ սույըն քէնարընտա մէլիլ մահզուն տուրուպ պաքար . լաքին պաղը քէրէ ճիվճիվէր սուտա պիր քազայա ուղըրայաճաքլարընը ֆէհմ էտէրէք անլարը քուրթարմաք իչին սույա աթըրլպ ճիվճիվէրին ուղըրունա քուրպան օլուր : էօրտէք ճիվճիվէրի սիւտ նինէլէրինի քէնտի ախլաքլարընա ուկիուն օլմատըղընտան , հէր նէ քատար պիր վալիտէյէ տահա միւհթաճ իսէլէր տէ , չարուք թէրք էտէրլէր :

ԷՕՐՏԷՔ ԺԻՎՃԻՎԷՐԻ

Քաղլարըն պէօյիւտիւլմէսի , ճիվճիվէրի , վէ հաստալըքլարը հաքքընտա սէօյլէտիյիմիղ շէյէր էօրտէքլէր հաքքընտա տախի իճրա օլընուր . եալընըղ էօրտէքլէր խուսուսի իլէ կէնճիլքլէրինտէ զիյաաէ սույու սէվտիքլէրինտէն , հավուզ վէ եա կէօլ վէլհասըլ սու պուլուն , մայան եէրտէ էօրտէք պէսլէմէք ճայիղ տէյիլ տիր , կէօլ վէ եա տուրկիուն սու պուլունմատըղը վաքըթտա քիւչիւք պիր հավուզ եաքըպ իչինէ քույու սույու տօլտուրմալը վէ պու սույու վաքըթ վաքըթ Թաղէլէմէլի տիր : Եէմի հավի (պարունկակուղ) օլան քապ իչպու

հավուցըն ևաննա քօյուպ իւղէրինի պիր սէբէթ իլէ
էօրթմէլի տիր, լաքին սէբէթին ևարըսը եէմ վէ
տիկէր ևարըսը սույուն իւղէրինտէ պուլունմաք շարթը
իլէ. պու վէչհ իլէ էօրտէք ճիվճիվլէրի սույըն իչնտէն
սէբէթին ալթընա կիրիպ եեմլէրինի եէրլէր: Պէօյլէ
պիր հավուգա մալիք օլան էօրտէքլէր աղըր աղըր պէօ-
յիւրլէր վէ պիր վաքըթ կելիր քի պէօյլէ պիր հավուգ
քիֆայէթ էթմէգ:

էօրտէք ճիվճիվլէրինէ
եաղմուրըն զարարը օլան թէ՛սիրի

էօրտէք ճիվճիվլէրի տօղտըքլարը կլուն էօթէյէ պէ-
րիյէ քօշարլար, վէ էյէր մանի օլմազա սույա տախի
կիտէրլէր: Լաքին էքսէրիա տօղտըքլարը մէվսիմ տահա
սօուք օլտուղունտան, սույըն քէնտիլէրինէ զարարը օ-
լուր. պունուն իչին 3 վէ եա 4 կլուն եանլարընտա
չուքուր պիր քապ տէրունինտէ սու պուլունտուքմաք
լազըմ տըր, խուսուսի իլէ թավուքտան չըքմըլ օլուր-
լար իսէ: Եաղմուր սաիր ճիվճիվլէրէ զարարը օլտըրը
կիպի էօրտէք ճիվճիվլէրինէ տէ զիեան կէթիրիր. կէ-
րէք եաղմուրտան վէ կէրէք եէմ եէմէք իչին քէնտի-
լէրինէ մախսուս սէբէթէ կիթմէք իչին կէօլտէն կէ-
չէրքէն պիրպիրլէրի իւղէրինէ տէվրիլէրէք ըսլանըրլար
իսէ թիւլլէրի պիրպիրինէ եարըչըր քի էյէր պունուն
չարէսինէ պաքըլմազ իսէ թէլէֆ օլուրլար: Պէօյլէ ըս-
լանմըլ էօրտէք ճիվճիվլէրի թէքրարէն սույա սալտը:

րբայ օրատա պրաքմալը քի քէնտի քէնտիլէրինէ երբա-
սընլար, սօնրա աթէչի քօռ օլմուչ պիր օճադ էօնիւ-
նէ եհրէչտիրիպ եհմիլէրի օրատա վէրիլիը . աթէչին սը-
ճաքըլըլնը հազզ էթտիքլէրինտէն աթէչէ աթըլըպ
տա եանմամալարը իչինն օճաղըն էօնիւնէ պիր թէլ
քաֆէս քօնուլուը . պէօյլէճէ քուրույուպ ըսընըլլար վէ
եհնիտէն հայաթ պուլուըլար . էյէր պէօյլէ եափը-
մայըպ տա ըպանմըչ օլտըքլարը հալտէ թէրք օլունուը-
լարսա էօլիւըլէր : Պիր հաֆտալըք էօրտէք ճիվճիվի
եաղմուրտան ըսլանտըքտա թէլէֆ օլուը, լաքին պիր
հավուղտա վէ եա պիր կէօլտէ էյլէնիլլէրտէ զարար
վէրմէզ :

ԷՕՐՏԵՔ ՃԻՎՃԻՎԼԵՐԻՆԻՆ ԴՐՏԱՍԸ

Էօրտէք ճիվճիլլէրի բէք զիեատէ բիս պօղազ օլուպ
տայիմի սուրէթլէ եհմէք վէ իչմէյէ իհթիյաճլարը վար
տըր . պիր եէյիչլէրինտէ թափուքլարտան ազ եհրլէր
իսէտէ ֆէվդէլատէ պիր չաբուքլուք իլէ եհտիքլէրինի
հազմ էտերլէր, պունուն իչինն կիւնտէ ալթը վէ եա
սէքիզ տէֆա եհմ վէրմէք լազըմ տըր : Ըսըրզան քազ-
լարտան զիեատէ էօրտէքլէրէ եարար . օթ քըյաճաք
այլթ էօքտէքլէրէ վէրիլէճէք օթլարը քըյմաք իչինն
տախի գուլլանըլըր . ըսըրզանլարը զայլթ ինճէ քիւչիւք
չէրիտլէր թարզընտա քէսիպ ըսլանմըչ քէբէք վէ եա

ունըւ քէբէք իլէ քարըշարըրըր : Էօրտէք ճիվճիվլերինէ սալաթա վերիլիր իսէ իսհալէ օղրարլար . ըսըրղան նա . տիր օլուրսա , սալաթա իլէ ըսըրղան միւթեվլալիէն (փոփոխակի) վերիլէպլիլիր :

Էքսէրիա օլուր քի էօրտէք ճիվճիվլերի տօղտըրլարընըն պիբինճի հաֆտասընտա լայրգը իլէ եէյէմէյիպ օլ գատար զայիֆլարլար քի չօղու էօիւր , պու տա օնլարը ֆէնա պեպլէմէքտէն իլերի կէլիր . Ֆիլհագիգա ալէլ ումում ուֆատըմըլ քուրու վէ եա ըսլատըմըլ էքմէք իչի վերիլմէք ասեթ օլմըլ իսէ տէ , քուրու էքմէյի կիւճ եուտարլար . ըսլանմըլ տա էօրտէքլերի թըգար . տօղրանըմըլ ըսըրղան եաքրադլարը իլէ գարըլըգ քէբէք էօրտէք ճիվճիվլերի իչիւն պեպլէյիճի պիր զըտա օլմայըպ , քիֆայէթ իտէճէք գատար եէմէտիքլերինաէն թէլէֆ օլուրլար : էօրտէք ճիվճիվլերի իչիւն էն ալա զըտա շհրէճ տէնիլէն շէյ տիր : Շէհրիյէ սուտա բիշիրիլպ ըսըրղան վէ ունը քէբէք իլէ եաքըլան եէմէ գարըշարըրլարնոգ վերիլաիքտէ ճիվճիվլեր հըրս իլէ եէրլէր : Իլթէ եէմ եէմէմէղլիքտէն թէլէֆ օլաճագ պիր էօրտէք ճիվճիվի պէլ օն բարայըք շէհրիյէ իլէ գուրթարըրըր :

Էթթեաէ պերիտէ կէզմէք էօրտէքլերէ լաղըմըր օլմատըղընտան մէրալարա կէօնտէրմէքտէն սարֆը նազար էտիլիր . լաքին պունուն իլէ պերապէր տայիմ իւլ էվգաթ գաբայը պիր թալուգ պահչէսի էօրտէքլերէ էլվերիչիլ օլմատըղընտան թալուգ ճիվճիվլերի հագընտա սէօյէտիքլերիմիղ էօրտէքլերէ տախի իճըա օլընա .

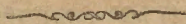
պիլիք : Օրթ եէ յիշէրի քաղաքտան ազ իսէ տէ եինէ
օթլանըրլար . թավուգլարտան զիեատէ էթ եէ յիճի օ-
լուպ անլարա աթըլան էթլերին քեաֆֆէսինի տէ եեր-
լէր : Եէմէքլէրէ գօնմայան էթ բարչալարը վէ հատտա
ֆարէ տախի (էյեր ֆարէլէր հէր քանդի զէհեր իլէ զէ-
հիլլէնմէմիլ իսէլէր) վերիլիք :

ԵՕՐՏԷ ԳԻՎԻՍԻՔԻՆԻՆ ԵՆՆԵՆԷ ՎԱԳԹԻ

Յ վէ եա և այլք Եօրտէք ճիվճիլի քէմալէ վարմը
օլաճաղընտան , քանատ ուճլարը քույրուղունուն իւս-
թիւնտէ պիլպիլլէրինէ քավուշտուքլարը վաքըթտա
եէնիլէպիլիք . ֆիլվաքի պու վաքըթտա սէմիլ օլմաղ
իսէ տէ , էյեր էյի պէսլէնմիլ իսէ , էթլի օլուր :

Խիւլասայի քէլամ Եօրտէքլէր հէմ քօլայ վէ հէմ չա-
բուք պէօյիլլէր :

ԵՕՐՏԷՔԼԵՐԻՆ ՂՇՏԱՍԸ

Եօրտէքլէրի պէսլէմէք իչին բանճար հէմ իտարելի
վէ հէմ միւքէմմէլ պիլը զըտա տըր . Եօրտէքլէրէ իլք
տէֆա բանճար վէրիլտիքտէ կահալայըպ հաղղ էթմէզ-
լէր կիպի կէօրինիլը իսէ տէ , աղար աղար այլքըրլար , վէ
օլ քատար սէվէրլէր թի պիլը սաքիլքատա եէ յիպ պի-

Թիրիւլէր : Պու նէվի զրտա էօրտէքլէրի օլ քատար միւ-
քէմմէլէն (կատարեւապէս) հաղլանտրրր քի էօրտէք-
լէրի , սէմիղլէմէք իչլան , պիր եէրէ հապսէթմէյէ հա-
ճէթ գարմաղ , վէ եաղլարը տախի պէեազ վէ գաթը
օլուր : Լաքին պու նէվի զրտա իլէ իքթիֆա (բաւակա-
նանալ) օլունմաղ (խուսաւսի իլէ էօրտէքլէր քաքալը
պիր թավուք պահչէսինտէ եաշամաքտա իսէլէր) . բիշ-
միշ բաթաթէս վէ եէր էլմասը , գապազ , շալկամ ,
գըրմըղը թուրք տախի եարար . քէզալիք թավուգլարա
վէրիլէն պիւթիւն հուպուպաթը վէ պունլարըն ունլա-
րընը եէրլէր . սայլանկէօղ վէ սօղլուճան եէմէք իչլան
թօրքաղը էլէլէմէտիքլէրինտէն , պահչէլէրէ զարարը
օլան պէօճէքլէրի թէլէֆ էթտիրմէք իչլան պահչէլէրէ
սալը վէրիլիք քի բէք օլ քատար չօք զարար կէթիր-
մէգլէր պահչէլէրէ :

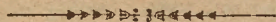
ԷՕՐՏԷՔԼԷՐԻ ՍԷՄԻՐԹՄԷՔ

Էօրտէքլէր՝ քաղլար կիպի սէմիրտիլիք . շօլ տէրէճէ-
յէ քատար սէմիրտիլիք քի եէրլէրինտէն ըրմըլտանա-
մագլար , քաղլար իչլան օլտըղը միսիլի էօրտէքլէրին
յունուար վէ վիտըվար այլարընտան պաշայարաք սէ-
միրտիլմէլի կիւճ օլուր չիֆթլէշմէք զէմանը օլտըղը իչլան :

Էօրտէքլէր քօղա պէօճէքլէրինի փէք զիատէ սէվեր-
լեր , պու պէօճէքլէր էօրտէքլէրին էթլերինէ ֆէնս

պիր լեզէթ վերիւրեր խտտէ , սեմիրտիւմէնին սօն օն
պէշ կիւներինտէ աիկեր եեմէր տախի վերի-
րիկեր խտ օլ լեզէթ զայս օլուր : Քօզա պէօճեքլերի
իլէ զըտալանան էօրտէքլեր ինանըմազ աեքեճէտէ շա-
փուքլըք իլէ պէօյիւրեր , լաքին պիր կէօլ վէ եա պէօ-
յիւք պիր հափուզ պուլլնմաք բէք լազըմ աըր . քօզա
պէօճեքլերի եէյէն էօրտէքլեր քըզաճաքլարքնտան վա-
քըթ վաքըթ աալթա վէ սայիր օթլար վերիւմէք վա-
ճիպ տիր :

Սէրպէսթ կէզէն էօրտէք , սէրպէսթ կէզէն քաղտան
տահա քօլայլըք իլէ սեմիլիր : լաքին սէրպէսթ օլարաք
սեմիրմէսի մահպուս օլարաք սեմիդլէմէսինտէն ուզուն
սիւրեր , սէրպէսթ օլարաք սեմիդլէթմէք ուսուլի պիւ-
թիւն էօրտէք սիւրիւսինէ եափմաք իզթիզա էաէր ,
հալպուքի մահպուս օլարաք սեմիրթմէ ուսուլի սիւրիւ
իչլնտէն ինթիխապ օլրնան էօրտէքլեր հաքքընտա իճ-
րա օլրներ : Սիւրիւտէն սեմիրթմէք իչիւն սէչիլէն էօր-
տէքլեր մահպուսիթլերինին իչք կիւներինտէ զաիֆ-
լարլար . սէրպէսթ պուլլնան ալքատոշլարընըն սէսը-
րինի ալմամալը տըրլար , զիրա անլարա քափուզմաք ար-
զուսընտան նաշի սեմիրմէլերի իխթիլպլէ (չիտթումն ,
խառնտիումն) օլրար :

ԷՕՐՏԷՔ ՔԻԻՄԵՍԻ

Էօրտէքլերի թավօք քիւմէսինտէ եաթըրըլապիլիր ,
լաքին քիւմէսին թիւնէքսիզ թարաֆընտա պուլլնմալը

տրդար զիրա թավուքլար Էօրտեքլերին իւզերինէ թէրս-
ւերլեր քի Ֆէնա տըր : Էն էյիտի Էօրտեքլերէ այրընա
պիր քիւմէս եաբմայլ տըր զիրա Էօրտեքլերին ախաքը
թավուքլարըն ախաքընա պէնզէմէղ , հէմաէ սիւրիւ ի-
լէ Էօրտեք պէսլէնտիլի վաքըթտա այրընա պիր Էօրտեք
քիւմէսի մութլաք լաղըմտըր : Էօրտեք քիւմէսլերինին
թէմիզիլինէ թավուք քիւմէսինտէն զիւտաէ պաքմայլ
տըր զիրա թիւնէք իւզերինէ չըքմայլ պ եհրաէ եաթար-
լար : Էօրտեք քիւմէսլերինտէ թիւնէք եաթմամայլ տըր .
Էօրտեքլեր թավուքլարտան տահա կէճ քիւմէսէ կէլիւ-
լեր , պունըն իչիւն ախաքմարը պիւթիւն Էօրտեքլեր
քիւմէսէ կիրմէտիքտէն սօնրա քիւմէսի քաբամամայլ
տըր : Քիւմէսին զէմինի իւզերինտէ սաման եայմայլ վէ
սըք սըք թաղէլէմէլի տիր . վէլհասըլ քիւմէսլերին թէ-
միզ վէ սըհհի օլմասընա տիքքաթ էյլէմէլի տիր :

Էօրտեքլեր լայրքը իլէ պէսլէնտիլիտէ հատըլթլարը
եօլունտա օլուր : Էօրտեքլեր թավուք , քաղ , հինտի վէ
սայիրէտէն տահա աղ նազիք տիրլեր , չաբուք սերբիլիւ-
լեր , պէսլէնմէլերի վէ սէմիրթիլմէլերի քօլայ տըր . Փաղա
քալան եումուրթլարըր եանի քօլօքքալանտըրամատըրգլա-
րընը թավուքլարըն ալթընա քօնըլըր , վէ պու հալ էք-
սերիա իճրա օլունուր . զիրա չօք Էօրտեքլեր քօլօքքայա
օթուրմազլար . պիր տէ սու պուլունմատըրը հատպի
իլէ հէք եհրաէ Էօրտեք պէսլէնտէտիլինտէն թավուք ,
հինտի , վէ քաղտան տահա պահայլ սաթըլըր :

Ասի ճինստէն պուլընան սէմիզ պիր Էօրտեք 1 1/2 օք-
քա , վէ իրի ճինս Էօրտեք 3-3 1/2 օքքա չէքեր :

ԹԱՎՈՒՔ , ՀԻՆՏԻ ՎԷ ՔԱԶԼԱՐԸ

ՋԵՄՏԷՔ ՎԷ ԹԵՐԳՈՅԵ ԷԹՄԷՔ ՈՒՍՈՒԼԻ

Հայվանաթը մեզ քիւրէյի , ետիքըրինի թէքմիլ հազմ էթտիքտէն սօնրա , քէամէք լազըմ տըր . էն էյիսի սապահէյին աճ գարնընա քէամէյի տիր . էյէր կիւնտիւզիւն վէ եա աքչամ քէամէք իճապ էտէրսէ 8 վէ եա 10 ստաթ աճ սազլատըքտան սօնրա պօղազլամալը տըր :

— ԹԹԹ ԶԷ ԹԹԹ —

Հայվանաթը մեզ քիւրէյի քէամէք իչիւն կերէք ազըզարընտան պէյինլէիինէ գատար ուճու զայէթ սիւրն պիր պուչաք սօգուլուր , վէ կերէք պօղազլարընըն թիւյէրի եօլունտուքտան սօնրա զայէթ քէսիլն պիր պուչադ իլէ պօղազլանըր : Պիր տէ պիր մաքաս ալընը պաքըն պիր գօրու հայվանանըն ազընա սօգուլաւրադ տիլինին իւսթ թաքաֆընտաքի պէօյիւք տամարլախտան պիրիսի քէսիլը քի հայվանլար չաքուք էօյիւր : Հայվանը հէր քանղի ուսուլ իլէ քէստիքտէն սօնրա քանը աքմաք իչիւն բէնչէյէրինտէն պաշ աշաղը թուլուլուր . գիրա հայվանաթը մեզ քիւրէյին էթիւնին պէեազլըղը քանլարընըն թէքմիլ ադմասընա պաքար . հայվան քէսիլտիքտէն սօնրա բիչիրմէք վաղթի կէլինճէյէ գատար իւզէրլէրի էօրթիւլմէյէրէք սէրին վէ եիւքսէք պիր եէրտէ տամալը տըր :

ԻԶԼԻՐԻՆԻ ՔՅՈՇԼԹՄԱԳ

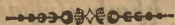
Հայվան քէսիլիպ էօլտիւքտէն վէ քանընըն աքմասը քէսիլտիքտէն սօնրա պաղըրսաքլարընը չըքարմալը տըր . պաղըր մէմէքէթլերտէ վէ ալէլիսուսու հէր եհրտէ պունը իճրա էթմէտիքերինտէն պաղըրսաքլար չըքարմայը հայլի վաքըթ հայվանըն իչինտէ քալըրսա էթինէ ֆէնա պիր լէգէթ վէրիր : Հայվանըն պաղըրսաքլարընը չըքարմաք իչին մաքատընա բարմաք սօքըլրպ պաղըրսաքլարըն մաքատա եաքըն օլան սօն փարչասը երըթըլարաք չէքմէլիտիր , չէքտիքճէ պաղըրսաքլար տըչարը չըքար : Լաքին չէքէրքէն եալաչ եավաչ չէքմէլիտիր քի պաղըրսաքլար քօբմասըն . էյէր քօքարսա հիչ թէլաչ էթմէլուպ եինէ քօբան ուճընը պուլարաք տըչարը չէքիլիր : Պաղըրսաքլար չըքտըքտան սօնրա հայվանըն իչինտէ եալընըղ քարա ճիլէրի վէ թալըղը քալըր քի հիչ զարար վէրմէղ :

ՀԱՅՎԱՆԱԹԸ ՄԵԶՔԻԻՐԵՆԻՆ

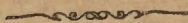
ԹԻԻՅԼԵՐԻՆԻ ԵՕԼՄԱԳ

Հայվան քէսիլիպ էօլտիւքտէն տէրաքապ սօնրա թիւյլերինի եօլմալը տըր . էյէր սօուրսա էյի եօլընմաղ : Պիր էլ իլէ պիր քաչ թիւյի պիրտէն չէքմէլի վէ տիկէր էլ իլէ տէրիսինի թութմալը քի երըթըլմասըն . զիրա եօլարքէն տէրիսի սօյուլան հայվանլարըն կէօրիւնիլի հէմ չիրքին օլուր վէ հէմ քըլյմեթլերի աղալըր :

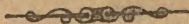
Հայվանըն թիւյէրինի եօլտըքտան սօնրա , տայիմա
պիր թագըմ թիւյէր վէ դըլար գալըր քի բարմաք իլէ
թութուլուպ գօբարըլամազ . պունուն իչին թիւյէրի
եօլունմուշ հայվանլար ալէվի պիր աթէչէ կէօսթէրիլը :

Հայվանըն թիւյէրինի եօլտըքտան վէ աթէչէ կէօս-
թէրտիքտէն սօնրա իւզէրինէ էլ իլէ պասմալը քի գար-
նընըն եաղը մէյտանա չըգսըն . այագլարընտան պաղ-
լանըպ ասըլըր , վէ քանատլարընըն ուճը սըրթընա տօղ-
րու տէճնտիւրիւլիւր : Պաչընըն , քանատ ուճլարընըն ,
վէ քույրուղունուն թիւյէրի եօլունմազ . զիրա պու-
րալարըն թիւյէրի էքսէրիա սիեհաճ օլտուղունտան հայ-
վանը սիւսիւ կէօսթէրիլըր վէ պէեհազըղընը մէյտա-
նա չըքարըլար :

Քէսիլմիշ հայվանլարը սայիր եերէրէ կէճնտէրմէք
իչին սանտըքլամաք լաղըմ կէլտիքտէ , պիւսպիւթիւն
սօումատըքտան սօնրա սանտըքլամամալը , վէ հէր պի-
րինի գապա քեհաճատա սարըպ սաման իլէ տէօչէտիւ-
միշ պիր զէնպիւ իչինէ եերէշտիրմէլի տիր :

ԷՕՐՏԵՔԼԵՐԻ ՔԷՍՄԷՔ ՎԷ ԹԷՐՊԻՅԷ ԷԹՄԷՔ ՈՒՍՈՒԼԻ

Էօրտէք քէսիլէճէլի վաքըթտա քանընը չըքարմամալը

տըր , գիրա քանը չըգարսա էթինին մաքսուլ օլան լէ-
գէթի կիտէր : Ուճու ղայէթ սիվրի պիր պուչաք վէ եա
պիր չըվալորդ աղզընտան թա պէյնինէ քատար սօ-
գուլարաք էօլտիւրիւիւր : Պիր տէ էօրտէյին պօյնուն-
տան թութուպ չարք կիպի չէվիրէրէք տահա քօլայլըք
իլէ էօլտիւրիւիւր : Տահա սըճաք իքէն թիւլէրի էօ-
լունուր վէ տիկէր հայվանլար հագգընտա սէօյլէտիյի-
վիզ կիպի պաղըրսաքլարը չըքարըլըր : էօրտէքլէրին
թիւլէրի ինճէ , քըսսա վէ եուվարլաքճա վէ պինայէն
ալէյհ (հետեւաբար) ա՛լա իսէ տէ տուն Քիյաթլէ սա-
թըլըր քի խաթալը պիր Քիքիւր տիր :

ԹԱՎՈՒԲ ՊԱՅՉԵՍԻ ՀԱՅՎԱՆԱԹՐՆՏԱՆ

ՔՈՆ ԱԼՄԱԳ ՌԻՍՈՒՆ

Հայվանաթը մէգքիւրէնին իւշ եէրինտէն եանի քա-
նատը ալթընտան , պոյնոււնտան վէ իպլիխնտէն քան ա-
լընըր :

ՔԱՆԱՏ ԱԼԹՐՆՏԱՆ ՔԱՆ ԱԼՄԱԳ

Պու աճէլիաթ պիր նէշտէր իլէ իճրա օլունուր , պիր
չաքընըն ուճու իլէ տախի եափըլապիլիր : Հայվան աը-
գա իւսթիւ եաթըրըլլպ տիկէր պիր ատէմ հայվանըն
քանատընը եայարաք թութար , քան ալաճաք ատէմ
տախի հայվանըն քօլթուղունա միւմքին մէրթէպէ եա-
գըն պուլունան թիւլլերի եօլար , վէ քանատըն քէօքիւ-
նիւ իքի քաթ իբլիք իլէ բէք չօք սըքմայարաք պաղլա-
տըքտան սօնրա օրատաքի սեահ քան տամարը շիշիպ
մէյտանա չըքար քի նէշտէր վէ եա չաքը ուճու իլէ
տէլէրէք քան չըգարըր :

Աքաճագ քանըն մըդտարը հայվանըն պէօյիւքիւ-
լիւնէ կէօրէ 3-է տիրհէմ քատար օլուր :

Էյէր ալէթ քէսքին օլնաղսա տամարտա պիր շիշ
գուհուր էտէր քի թուղլու սօուք սու իլէ եըքանըլըր :
Էյէր մէգքիւր շիշ , տամարտան քիֆայէթ մըդտարը
քան աքմաքտան էվէլ մէյտանա կէլիրսէ , օ պիր քա-
նատըն ալթընտան քան ալընըր . վէ շիշ տախի սէօյէ-
տիլիմիլ կիպի թիմար օլունուր :

Քանատըն քէօքիւնիւն պաղը ՚ չէօղիւլտիւքտէ քան
քէնտի քէնտինէ տուրուր . լաքին էյեր քան քէնտի
քէնտիյէ տուրմազսա (քի բէք նատիր տիր) քիւչիւք
պիր էյնէյէ իբլիք կէչիրիլիպ տամարը տիքմէլի տիր :

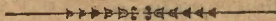
ՊՅՅՈՒՆՏԱՆ ՔԱՆ ԱԼՄԱԳ

Եինէ նէչտեր վէ եա չաքը քուլլանըլըր . պօյունտան
քան ալմազ հէմ գօլայ վէ հէմ մուվաֆֆազըլյէթլի
(յաշող) տըր . պօյնուն ետն թարաֆլարընտա պիրէր
սինահ քան տամարը վար տըր . քի պունլարտան պիրի-
սինտէն քան ալընըր . պօյնըն քան ալաճաք թարաֆը-
նըն թիւլլէրի եօլունուպ պօղազ թարաֆընտան պիր
քիւչիւք պաղ իլէ պօղուլուր քի տամար շիչիպ մէյտա-
նա չըքար , պու վազըթտա տամար տէլինիպ քան չը-
քարըլըր : Պունտա տախի պաղ չէօղիւլտիւլիւ կիպի քան
տուրուր . էյեր տուրմազսա եօքարտա սէօլէտիլմիզ
կիպի իճրա օլունուր :

ԻՊԻԿՏԷՆ ՔԱՆ ԱԼՄԱԳ

Իպիկտէն քան ալմազ , դայէթ քէսքին պիր ալէթ
իլէ իպլի պիր եէրինտէն չիզմէք վէ եա իպլին քիւ-
չիւք պիր բարչասընը քէսիպ չըքարմազլէ իճրա օլընըր :

Իպիկտէն քիֆայէթ տէրէճէտէ քան աքըթմազ իչիւն
իպլին չիղիլմէյէն վէ եա քէսիլմէյէն թարաֆընը հա .
ֆիֆճէ սըքմաք լաղըմ կէլիր :

ԹԱՎՈՒՔ ՊԱՅՁԵՍԻ ԿԱՅՎԱՆԱԹԵՆԱ ՄԱՆՍՈՒՍ

ԷՃԶԱՃԸԼԸԳ

Հայվանաթը մեղքիւրէյի սիւրիւ իլէ պէսլէյէնլէրին
եանընտա պազը իլաճլար պուլունմաք լազըմ տըր քի,
անլար տախի աշաղըտա պէեան օլունմուշ տուր:

1. ԱՂՐԸ ՏԻՆՏԻՐԻՃԻ ՍՈՒ

(Eau sédative)

Նիշատըր բուհու	16	տիրհէմ
Քեաֆիրի բուհու	02 ¹ / ₂	տիրհէմ
Ատի թուղ	16	տիրհէմ
Ատի սու	01	օքքա

Պիր սու քատէհի սու իլէ տօլտուրուլուպ 16 տիր-
հէմ թուղ իչինէ աթըլարաք էրիտիլըր . սօնրա պիր օք-
քալքք շիլէ ալընըպ 16 տիրհէմ նիշատըր բուհու իչինէ
տօլտըրըլըր , վէ պունուն իւզէրինէ տախի 2¹/₂ տիրհէմ
քեաֆիրի բուհու զամմ օլունարաք շիլէնին աղզընը պիր
մանթար իլէ դարատըքտան սօնրա էյիճէ չալքալանըր .
սօնրա էրիմիշ պուլունան թուղ տախի շիլէնին իչինէ
տօլտուրուլարաք թէքրար չալքատըքտան սօնրա կէրի-
տէ քալան սուլուն թէքմիլի շիլէնին իչինէ տօլտըրըլպ
պիր տահա չալքանտըքտան սօնրա աղզը մանթարլանըր:

Պու սու գուլլանըտըը վաքըթտա չաքալամալը տըր.
եօքարտա թավուք հաստալըգլարընտա սէօյլէտիյիմիզ
կիպի, հայվանըն պաչը պու սու իլէ եըքանըլըր, վէ
պօյնընտաքի թիւլէրին քէօքլէրինի ըսլաթտըքտան սօն-
րա իչպու սու իլէ ըսլատըմը պէզլէր հայվանըն պօյ-
նունա սարըլըր : վէ պու եըքայըչար չէրեէք սասաթտա
պիր թէքըրար օլունուր :

2. ՔԵԱՖԻՐԻ ԲՕՄԱԹԱՍԸ

իչ եաղը եախօտ տօմուզ եաղը	30	տիրհէմ
Քեաֆիրի թօղու	08	տիրհէմ

իչ եաղը վէ եա տօմուզ եաղընը պիր քապ տէրու-
նինէ քօյուպ, պունու տա սըճագ սույու հավի տիկէր
պիր գապ իչինէ քօյարաք եաղ էրիտիքտէն սօնրա,
քեաֆիրի թօղու իչինէ տէօքիւլիւր վէ պիր աղ վաքըթ
գարըչտըրտըքտան սօնրա չըքարըլըպ սօուտուլըր :

Եօքարտա թավուք հաստալըգլարընտա սէօյլէտիյի-
միզ կիպի հաստա օլան եէրլէրէ սիւրիւլիւր : Գէզա
տիլճիք հաստալըղընտա վէ աղըզ քապարճըղընտա կա-
կանըն իչինէ սիւրիւլիւր . քէհլէլի բիլիճլէրին պաչարը-
նա սիւրիւլիւր :

3. ԷՅՐԷԼԹԻ ՕԹՈՒ

(Fougère mâle)

Պաղը մէմլէքէթլէրտէ էյրէլթի օթունուն քէօքիւ վէ
էա եարրաքլարը բէք զիեատէ պուլունուր քի տէվլի-

րիկիս թէմիզէտիքտէն , վէ ֆուրունտա քուրութտուք-
տան սօնրա տէօքիւլէրէք թօզ էտիլիր :

Էյրէլթի օթունուն թօզու թավուգլարըն եէտիքլէրի
խամուրլարա գարըշտըրըր վէ եախօտ եալընըզճա հէր
քանդի պիր ուն իլէ քարըշտըրըրպ վէրիլիր : Պիր թա-
վուղա կիւնտէ 4-Յ տիրհէմ վէրիլէպիլիր :

4. ԲԷԼԻՆ ՕԹՈՒ

(Absinthe)

Սիրիւ իլէ թավուգ , հինտի , քաղ , էօրտէք պէսլէ-
յէնլէր թավուգ պահչէսինտէ բէլին օթու եէթիշտիր-
մէլի տիրլէր . բէլին օթունուն գօգուսունտան ուեուզ
պէօճէյի բէյտա օլմազ :

Ալէլ ումում բէլին օթունուն եաբրագլարը վէ չիչէք-
լէնմիշ օլան պաշլարը տէվչիրիկիս քուրուտուկտուքտան
սօնրա թօզ էտիլիր : Բէլին օթունուն տալլարը վէ ետր-
րագլարը սուտա գայնատըլարագ սիւզիւլտիքտէն սօն-
րա ուլյու գուլլանըլապիլիր :

Բէլին օթու թօզու թավուքլարա վէրիլէճէք համուր-
լարա քարըշտըրըր : Եօքարտա սէօլէտիլիմիզ կիպի
եաբըլան բէլին օթու սուլու մէգքիւր համուրլարը եօ-
ղուրմագ իչիւն քուլլանըրըր :

Բէլին օթու սուլու հէմ դըղտըրըճը , հէմ ֆէրահ-
լանտըրըճը , հէմ հազմ էթտիրիճի , վէ հէմ գուրտ
տէօքիւճիւ տիր :

5. ԲԷԼԻՆԼԻ ԳՈՒՐԱՊԻՑԷ

Ինճէ արփա ունու	1 2 օքքա
Եռմուրթա աքը	1 2 տիրհէմ
Շէքէր	25 տիրհէմ

Պունլարը եռմուրթա վուրուր կիպի էյիճէ վուր-
տուքտան սօնրա քիֆայէթ տէրէճէտէ բէլին եաբրագ-
լարը վէ եա տալլարը իլէ եաբըլան սուտան քարըչտը-
րըլըր սօնրա գուրապիլէ եաբարագ ֆուրունտա բիշիրիլըր :

Պու գուրապիլէլէր ուֆատըլարագ զայիֆ, տէրման-
սըզ, իշտահսըզ, քէհլէլի, սօղլուճանլը բիլիճլէրէ վէ
թավուգլարա վէ սայիքէյէ վէբիլըր :

6. ՍԻՐՔԷՆՃԷՊԻՆ

(Oxy mel)

Ատի պալ	2 գըսըմ
Սիրքէ	1 գըսըմ

Պունլարը պիր թօբրաք քապ տէրունինտէ գայ-
նաթմալը վէ եիւզիւնտէ պուլունան քէօբիւյիւ ալ-
մալը . սօնրա պիր պէզտէն սիւզիւպ աթէշ իւզէրինէ
գօմալը վէ շուրուպ գըվամընա կէլինճէյէ գատար քայ-
նաթմալը տըր :

Իչպու սիրքէճէպին թավուքլարըն տիլճիք հաստալըրընա,
աղըզ քապարճըղընա վէ պուրուն նէզլէսինէ եարար :

7. ԹԷՆԹԻՒՌ ՏՍԼՈՒՏ

(Teinture d'aloès)

Ալոէս սիւքոթրէն թօզու 6 քըսրմ
Խսպիրթօ 32 քըսրմ

Ալոէս սիւքոթրէն թօզունու (poudre d'aloès succotrin)
խսպիրթօ իւէ քարըշորըս օլաըղը կիպի պիր Եքի հաֆ-
տա . պրագըլըր վէ վագըթ վաքըթ չաւքալանըր . սօնրա
սիւզկիւ քեահատընտան սիւզիւիւր :

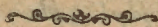
Իչպու թէնթիւր եարպարը դաքաթմայա քուլանըրըր:
Իչպու թէնթիւրէ պիր սոչ քեաֆիրի թօզու դամմ օ-
լունուր քի քեաֆիրիլի թէնթիւր ա՛ալօէս տէնիլիր :

Իչպու քեաֆիրիլի թէնթիւր 1|2—1 տիրհէմ քատար
քուրսաքտա զուհուր իտէն հազմըղըքտա իչերտէն վէ-
րիլիւր , վէ տըշարտան տախի քուրսաք իւզէրինէ քեա-
ֆիրի բօմաթասը սիւրիւլիւր :

ՀԷՐ ԱՅՏԱ ԹԱՎՈՒՔ ՊԱՀՉԷՍԻ ՀԱՅՎԱՆԱԹԸ ՀԱԳԳՐԵՏԱ

ԻՃՐԱ ԵՏԻԼԵՃԼԷ ԹԵՏՊԻՐԼԵՐ

ՅՈՒՆՈՒՍԲ

Հայվանաթը մէջքիւրէ սօուքտան վէ նէմտէն հըֆը
օլունմայը տըրլար : Քիւմէս քօյրազա քարչը եաբըրմը
պուլունուպ տա հայվանլար տախի սիւրիւ իլէ օլուրլար
իսէ քիւմէսէ պիր քիւչիւք սօպա քօյուպ կիւնտէ պիր
տէֆա եադմայը տըր : Պունտան պաչա գուվէթ վէ-
րիճի վէ քըզտըրըճը հուպուպաթ վէրմէլի տիր : Քազ-
լար իլէ էօրտէքլէր նազիք օլմատըքլարընտան օլ գա-
տար կէօզէթմէյէ (հսկողութիւն) միւհթաճ տէյիլէր
տիր : Էյէր հինտիլէր վէ քազլար սէմիրտիլմէտէ իսէլէր ,
եինէ ծնա տէվլամ օլունուր , լաքին քուրաք վէ սըճաք
պուլունան այրըճա պիր քիւմէստէ եաթմայը տըր լար :
Եէրլէր տօնտուղու վաքըթտա հէր կիւն քիւմէս գա-
բուսունա սու գօմայը տըր քի հայվանլար գօլայլըք իլէ
իչսիլէր :

ՓԵՏՐՈՒՍԲ

Թաւուքլար իլէ հինտիլէր պաչարլար եումուրթլա-
մայա : Թաւուք վէ եա էօրտէք եումուրթալարը հին-
տիլէրին ալթընա քօնըլըր : Քիւմէսին տիվարլարը քիւրէճ
իլէ պատանա էաիլեր պէօճէքլէրին եումուրթալարընը
դըրմաք իչիւն :

ՄԱՐՏ

Քօլօչքայա տէվամ օլունուր . քօլօչքայա օթուրմայան քաղաքըն ինճէ թիւլէրի եօլունուր . եուլաֆի իլէ պէս-լէնէն թավուրլար պօլ եումուրթա եարմայա տէվամ էտէրլէր : քիւմէսլէր զայէթ թէմիզ թութուուր . իջիլէ-ճէք սուլար տէյիշտիրիլի :

ԱՊՐԻԼ

Թավուք բիլիճլէրի իլէ քաղ բիլիճլէրի տօղմուշ պու-լունուրլար . էվիլէքի սէնէնին թավուք բիլիճլէրի իլէ քաղ բալաղլարընըն քօլօչքալամասընա տէվամ էտիլի . էքսէրիա տօլտուքլարընըն պիրինճի հաֆտասընտա ու-ֆատըլըր էքմէք վէ սերթ բիշմիշ վէ աօղրանըլըր եու-մուրթա վէրիլի . պու բիլիճլէր պիր քաչ հաֆտա հապս էտիլիպ անճաք հալա զայէթ կիւղէլ օլտուղու վաքըթ-րա վալիտէլէրի իլէ պիրլեքտէ կէզմէքլէրինէ միւսաա-տէ օլունուր . քըրաղըտան վէ էաղմուրլարտան բիլիճ-լէրի սաքընմալը տըր . էօրաէք վէ քաղ ճիվճիվլէրի օլ-քատար նաղիք օլմատքըլարընտան 12-15 կիւնիւք օլ-տուքլարընտա քէնտի հալլէրինէ թէրք օլունապիլի : Հինտի ճիվճիվլէրի թավուք ճիվճիվլէրինտէն տահա զիւստէ տիքքաթէ միւհթան տըրլար :

ՄԱՅԻՍ

Կէնճ բիլիճլէր իլէ հինտի բալաղլարը սօուքտան վէ նէմտէն հըֆղ օլունուր . քաղ իլէ քաղ բիլիճլէրի մէրա-

լորա կէճառերիւր . 2-3 պէնէիք էհիթիար քաղ իլէ
էօրտէքլէրին ինճէ թիւյէրի եօլընըր . էօրտէք ճիվ-
ճիվլէրի ա՛լա պիր դրտայա միւհթաճ տրրար . հալա
այքք օլտուքտա կէօլլէրէ վէ եա պէօյիւք հալուդարա
կիթմէլէրինէ միւսաատէ օլունուր . թալուքլար ալ-
թըք քօլքքայա օթուրտուլմաղ :

ՅՈՒՆԻՍ

Սաթըլաճաք բիլիճէրի սաթմայա պաչանըլըր . էհ-
թիար քաղլարըն ինճէ թիւյէրինի եօլմայա տէվամ օ-
լունուր . քաղ բալաղլարը իլէ հինտի բալաղլարընը մէյ-
վէ պահչէլէրինտէ վէ եա չիմէնիլէրտէ օթլատըլըր :

ՅՈՒԼԻՍ

Պրաքըլմաղ քի թալուքլար քօլքքայա օթուրտունլար ձ
բէք սըճաք հալալարտա եալաքլարըն սույու տէյիլտի
ըլիւր . քաղլար մէրալարտա օթլամայա տէվամ էտէրլէր :

ՕԳՈՍՏՈՍ

Քաղլար իլէ հինտիլէր պիլիվիչ պուզտայ վէ արրա
թարլալարընա կէճառերիւր լվէ աքչամլարը կէլտիլէ-
րինտէ այրքճա եէմ տախի վէրիլիւր . պաչանըր քըշ ի-
չիւն եուճուրթա սաքլամայա . քաղլարըն թիւյէրի եօ-
լունուր : քաղլարը սէմիրթմէյէ պաչանըրապիլիւր :

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

իլք պահար քօլքքաւընտան պուլունան թալուքլար ,

հօրօղլար վէ էօրտէքլէր սաթըլըր . հինտլէրին վէ քազ-
լարըն սէմիրտիլմէսինէ պաշանըլըր : Պու հայվանլարըն
րահաթ տուրմալարը իչիւն սանտըք վէ եա սէրէթ էչ-
լէրինէ եերլէշտիրմէլի տիր :

ՀՈԿՏԵՄ ԲԵՐ

Քազլարըն վէ եա հինտլէրին սէմիրտիլմէսինէ տէ-
վամ օլունուր . թավուքլարըն եումուրթլամասը իչիւն
եուլաֆ վէրիլիր :

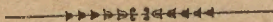
ՆՈՅՆՄ ԲԵՐ

Պիրինճի սէնէնին զտիֆ հայվանլարընը սաթմայա տէ-
վամ էտիլիր . քիւմէսլէր սուքտան , նէմտէն , սամսար-
լարտան վէ կէլինճիքլէրտէն հըֆղ վէ վիքայէ էտիլիր :
Քազլարըն վէ հինտլէրին սէմիրտիլմէսինէ տէվամ օ-
լընըր :

ԴԵԿՏԵՄ ԲԵՐ

Քազլարըն վէ հինտլէրին սէմիրտիլմէսինէ տէվամ
օլընըր . էթրաֆ մահալլէրտէքի սուլար սօմմըշ իսէ թա-
վուքլարա ըլըճաք սու վէրիլիր :

ԽԻԹԱՄ

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

...

... ..
... ..
... ..

...

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

...

... ..
... ..
... ..

...

